

Strasbourg, 5.7.2016
COM(2016) 446 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU,
SVETU IN RAČUNSKEMU SODIŠČU**

Letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2015

Kazalo

UVOD	3
ODDELEK 1 USPEŠNOST IN REZULTATI	6
1.1. Uspešnost v središču Junckerjeve Komisije	6
1.2. Povzetek napredka	7
1.3 Konkurenčnost za rast in delovna mesta (podrazdelek 1A)	10
1.3.1 Izvajanje programov za obdobje 2014-2020	11
1.3.2 Rezultati programov iz večletnega finančnega okvira 2007-2013	17
1.4 Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija (podrazdelek 1B)	21
1.4.1 Izvajanje programov za obdobje 2014-2020	22
1.4.2 Rezultati programov za obdobje 2007-2013	24
1.5 Trajnostna rast: naravni viri (razdelek 2)	31
1.5.1 Informacije o izvajanju programov za obdobje 2014-2020	32
1.5.2 Rezultati programov za obdobje 2007-2013	34
1.6 Varnost in državljanstvo (razdelek 3)	38
1.6.1 Izvajanje programov iz večletnega finančnega okvira 2014-2020	39
1.6.2 Rezultati programov iz večletnega finančnega okvira 2007-2013	41
1.7 Evropa v svetu (razdelek 4)	43
1.7.1 Izvajanje programov za obdobje 2014-2020	44
1.7.2 Rezultati programov za obdobje 2007-2013	45
Sklepi o smotnosti izvrševanja proračuna in rezultatih	48
ODDELEK 2 DOSEŽKI PRI UPRAVLJANJU	49
2.1 Doseganje ciljev notranje kontrole	49
2.1.1. Obvladovanje tveganj v zvezi z zakonitostjo in pravilnostjo: znesek, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku	50
2.1.2. Stroškovna učinkovitost in poenostavitev nadzora	53
2.1.3. Strategije za preprečevanje goljufij	54
2.2 Zagotovilo posloводства	55
2.3 Zagotovilo, pridobljeno z delom službe za notranjo revizijo	58
2.4 Ukrepanje po razrešnici in priporočila zunanjih revizij	59
Zaključek o dosežkih Komisije pri upravljanju	60

Uvod

Proračun EU omogoča Evropejcem, da s skupnimi močmi rešujejo skupne izzive na evropski in mednarodni ravni. Proračun EU, ki predstavlja okoli 1 % bruto nacionalnega dohodka EU in 2 % javne porabe EU, se uporablja v povezavi z nacionalnimi proračuni ter drugimi političnimi in regulativnimi orodji na evropski ravni, da se Uniji pomaga izpolniti njene strateške cilje. Zlasti prispeva k uresničevanju **političnih prednostnih nalog, ki jih je določil predsednik Juncker**. Te prednostne naloge odražajo ključne izzive, s katerimi se srečujeta evropsko gospodarstvo in družba, in se uporabljajo kot izhodišče vseh dejavnosti Komisije¹. V veliki meri se medsebojno dopolnjujejo s cilji **strategije Evropa 2020 za delovna mesta in rast** iz leta 2010, s katero je bila določena vrsta krovnih ciljev, ki naj bi jih na področjih zaposlovanja, raziskav in razvoja, podnebnih sprememb in energije, izobraževanja, revščine in socialne izključenosti dosegli do leta 2020². Ti skupni cilji zagotavljajo časovni načrt za ukrepanje na evropski in nacionalni ravni, ter so v okviru procesa evropskega semestra oblikovani v smernice za države članice.

Večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 in povezani finančni programi so bili oblikovani za podporo pri doseganju ciljev strategije Evropa 2020. Da bi okrepili povezavo med izdatki in političnimi cilji, vsebuje večletni finančni okvir 2014–2020 celovit niz kazalnikov uspešnosti. Ti kazalniki omogočajo merjenje napredka znotraj posameznega programa na podlagi njegovih rezultatov in prispevka k finančnim izidom in učinku na gospodarsko rast in blaginjo evropskih državljanov.

Letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2015 združuje dve predhodni poročili: ocenjevalno poročilo, pripravljeno v skladu s členom 318 Pogodbe o delovanju Evropske unije, in zbirno poročilo, ki ga zahteva člen 66(9) finančne uredbe³. Poročilo z združevanjem informacij o uspešnosti in smotrnosti izvrševanja proračuna EU zagotavlja celovit pregled podpore proračuna EU političnim prednostnim nalogam Unije ter vloge Komisije pri spodbujanju kulture učinkovitosti ter pri zagotavljanju in spodbujanju najvišjih standardov proračunskega upravljanja. Poročilo, ki zajema oceno tako skladnosti kot rezultatov, je pomemben del prispevka Komisije k letnemu postopku podelitve proračunske razrešnice.

Proračun EU za leto 2015 – prispevek k izvajanju politik in kriznemu odzivanju

V letu 2015 je Komisija dosegla **znaten napredek pri desetih političnih prednostnih nalogah**, opredeljenih v političnih smernicah predsednika Junckerja⁴. Naložbeni načrt za Evropo v vrednosti 315 milijard EUR je dal prepotrebno spodbudo za naložbe v rast in delovna mesta. Poleg tega so ključni strateški predlogi na področjih, kot so energetska unija, unija kapitalskih trgov in enotni digitalni trg, odprli pot bolj povezanemu in odprtejšemu notranjemu trgu ter večji gospodarski dinamiki.

V letu 2015 se je Komisija tudi hitro in celovito odzvala na vrsto pomembnih izzivov za evropsko gospodarstvo in družbo, med katerimi so: še vedno potekajoča begunska kriza, teroristični napadi in nestabilnost v evropskem sosedstvu, visoka brezposelnost in počasno gospodarsko okrevanje, finančna nestabilnost Grčije ter

¹ <http://ec.europa.eu/avservices/photo/photoByPriorities.cfm?sitelang=en>.

² http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_sl.htm.

³ http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/docs/syn_pub_rf_mode_en.pdf.

„Komisija vsako leto najpozneje 15. junija Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje povzetek letnih poročil o dejavnostih za predhodno leto. Letna poročila o dejavnostih, ki jih pripravi vsak odredbodajalec na podlagi prenosa pooblastil, se dajo na voljo tudi Evropskemu parlamentu in Svetu.“

⁴ Podrobneje je o tem zapisano v Splošnem poročilu o dejavnostih Evropske unije: <http://publications.europa.eu/si/web/general-report>.

učinek ruske prepovedi uvoza kmetijskih proizvodov in predelanih živil na gospodarstvo. **Te zahtevne okoliščine so zaznamovale izvajanje evropskega proračuna v celotnem letu 2015.**

Za obravnavo teh izredno težkih izzivov je bila potrebna kombinacija političnega vodenja in strateške porabe proračuna EU. V skladu s političnimi prednostnimi nalogami je bil proračun EU usmerjen v zagotavljanje njegovega čim večjega prispevka k novim delovnim mestom, rasti in naložbam. Hitro in učinkovito uporabo proračuna v podporo političnim prednostnim nalogam ponazarjajo uspešno izvajanje programa Obzorje 2020, predhodno zagotavljanje sredstev za financiranje finančnih instrumentov, ki zagotavljajo finančna sredstva malim in srednjim podjetjem, mobilizacija sredstev programa Erasmus+, ustanovitev Evropskega sklada za strateške naložbe ter „solidarnostni sveženj“ za olajšanje položaja kmetov.

Odziv na te izzive v letu 2015 je zahteval kombinacijo političnih pobud in strateške porabe proračuna EU.

Zaradi begunske krize se EU srečuje z izzivi brez primere. Jasno je, da begunske krize ne bo mogoče rešiti le z dodelitvijo dodatnih finančnih sredstev, poleg tega pa bo EU lahko le nekoliko prispevala k skupnim finančnim potrebam na tem področju, vseeno pa je nujen strateški pristop k financiranju v kombinaciji z instrumenti politik, ki so na voljo EU. **Odziv EU na begunsko krizo** je jasen primer porabe proračuna EU v okviru večstranskega odziva na zelo resen izziv.

Komisija je v letu 2015 predstavila evropsko agendo za migracije⁵, v kateri je določila celosten načrt za zmanjšanje spodbud za nezakonite migracije ter za reševanje življenj in zavarovanje zunanjih meja EU. Agenda določa razvoj močne skupne azilne politike in nove politike na področju zakonitih migracij. Komisija je evropsko agendo za varnost predstavila tudi kot podlago za sodelovanje in skupno ukrepanje Unije na področju varnosti v naslednjih petih letih, da se ustvari resnično območje notranje varnosti EU⁶.

Sredstva za reševanje begunske krize so se povečala za 50 %, in sicer na 3,7 milijarde EUR v letu 2015 in na več kot 10 milijard EUR za obdobje 2015–2016. To dodatno financiranje je utrdilo položaj operacij Triton in Poseidon v Sredozemlju ter okrepilo zmogljivost agencije Frontex in uradov EASO in Europol. Vključuje tudi izredne ukrepe znotraj Unije in podpira vzpostavitev mehanizmov za premestitev beguncev iz držav članic na prvi črti. S potrojitvijo sredstev za patroliranje na morju na osrednji in vzhodni sredozemski migracijski poti je EU prispevala k reševanju več kot 252 000 življenj v letu 2015 in dodatnih 100 000 življenj do sredine leta 2016. Prav tako je podvojila svoja prizadevanja za odpravo trgovine z ljudmi in razpustitev skupin tihotapcev z ljudmi.

Poleg ukrepov za obvladovanje pritoka migrantov je bila poraba sredstev proračuna EU namenjena tudi reševanju temeljnih razlogov za migracije, in sicer s takojšnjo humanitarno pomočjo Siriji, Iraku in sosednjim državam (Turčiji, Libanonu, Jordaniji), ter ustanovitvi dveh novih skrbniških skladov in sklada za financiranje, ki so zagotavljali okvir za izvajanje ukrepov na terenu. Regionalni skrbniški sklad Evropske unije, vzpostavljen v odziv na krizo v Siriji, bo s podporo 570 milijonov EUR iz proračuna EU zagotovil usklajeno in okrepljeno pomoč v odziv na krizo v Siriji na regionalni ravni. Ta sredstva bodo odgovor na potrebe tako sirskih beguncev v sosednjih državah kot tudi skupnosti in uprav držav gostiteljic, po večji vzdržljivosti in zgodnji obnovi. Komisija je na podoben način vzpostavila tudi nujni skrbniški sklad Evropske unije za stabilnost, ki odpravlja temeljne vzroke za nedovoljene migracije in razseljevanje oseb v Afriki. Skrbniški sklad je sestavljen iz zneska 1,8 milijarde EUR iz proračuna EU in Evropskega razvojnega sklada, skupaj s prispevki držav članic EU in drugih donatorjev. Vzpostavljen je bil instrument EU za begunce v Turčiji, ki skupaj koordinira sredstva v višini 3 milijarde EUR za podporo beguncem v Turčiji in njihovim gostiteljskim skupnostim. Ena milijarda evrov te pomoči bo zagotovljena iz proračuna EU. Instrument nepovratna sredstva in druge oblike finančne podpore daje na voljo od 1. januarja 2016.

⁵ COM(2015) 240 final.

⁶ COM(2015) 185 final.

Zaradi strogega sistema spremljanja izvajanja, velikega prizadevanja za prerazporejanje in pozitivnega razvoja na področju prihodkov za dodatno porabo sredstev v letu 2015 ni bil potreben dodaten poziv k sofinanciranju s strani držav članic. Proračun za leto 2015 je bil v celoti izvršen in usmerjen nazaj na trajnostno pot po zaslugi progresivne odprave zaostalih neplačanih računov preteklega programskega obdobja v skladu s plačilnim načrtom, ki sta ga odobrila Evropski parlament in Svet. Vendar pa bo ob čedalje večjih obremenitvah proračuna EU bistveno zagotavljanje ustreznih sredstev za podporo političnim prednostnim nalogam v prihodnjih letih in zadostne fleksibilnosti proračuna za odzivanje na nepričakovane dogodke.

Struktura letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna

Oddelek 1 tega poročila povzema **smotrnost izvrševanja proračuna EU**, ki temelji na najnovejših dokazih o rezultatih, doseženih s proračunom EU do konca leta 2015. To poročanje temelji na informacijah iz letnih poročil o dejavnostih, ki so jih pripravile službe Komisije, iz poročil o programih, ki so del predloga proračuna za leto 2017, in drugih virov, kot so poročila o ocenjevanju in izvajanju programov EU. Poročilo vsebuje kratek povzetek, podrobnejše informacije o programskih ciljih in napredku pri kazalnikih, izmerjenih glede na izhodiščni scenarij in cilje, pa so na voljo v letnih poročilih o dejavnostih in v programskih izkazih. Poročilo se sicer nanaša na leto poročanja 2015, vendar temelji na najnovejših razpoložljivih podatkih, ki ponekod izvirajo iz predhodnih let poročanja.

Poročilo za vsak razdelek zagotavlja informacije o napredku pri izvajanju programov večletnega finančnega okvira 2014–2020 in najnovejših razpoložljivih dokazilih o rezultatih večletnega finančnega okvira 2007–2013. Poročilo predstavlja tudi povezave s strategijo Evropa 2020 in ponazarja konkretne primere dodane vrednosti financiranja EU, kot zahtevata Evropski parlament in Evropsko računsko sodišče. Poleg tega navaja tudi ključne primere drugih političnih instrumentov, ki ne porabljajo finančnih sredstev, ki skupaj s programi porabe pripomorejo k uresničevanju splošnih prednostnih nalog Unije.

Ta oddelek opisuje tudi potekajoče delo Komisije v zvezi z obširno pobudo proračuna EU, usmerjenega v rezultate, katere cilj je zagotoviti maksimalen učinek porabe proračuna EU pri doseganju rezultatov za državljane EU.

Oddelek 2 opisuje, kako je Komisija **upravljala proračun EU** v letu 2015. Poročanje o uspešnosti upravljanja temelji na letnih poročilih o delu služb Komisije, v katerih so podrobno opisani notranji nadzor in z njim povezana vprašanja. Kjer so bile skozi leto ugotovljene težave, je v poročilu opisano, kako so te izzive reševale službe Komisije. Ta oddelek povzema informacije o doseganju zadanih ciljev notranjega nadzora, o upravljanju tveganj glede zakonitosti in pravilnosti, o stroškovni učinkovitosti nadzora in o strategijah za preprečevanje goljufij.

Sklep na koncu poglavja, sestavljen na podlagi zagotovil uprav vseh služb in zagotovil, pridobljenih z notranjo revizijo, Komisiji s sprejetjem tega poročila omogoča **prevzem splošne politične odgovornosti za upravljanje proračuna EU za leto 2015**.

Oddelek 1

Uspešnost in rezultati

1.1. Uspešnost v središču Junckerjeve Komisije

V povezavi s proračunsko disciplino in konkurenčnimi zahtevami glede proračuna EU je nujna močna osredotočenost na smotrnost izvrševanja proračuna in zagotavljanje konkretnih rezultatov. V letu 2015 je to zahtevalo maksimalno fleksibilnost znotraj večletnega finančnega okvira, vključno s prerazporejanjem sredstev, da bi razpoložljiva sredstva usmerili v najnujnejše prednostne naloge in obenem ohranili stabilne okvire dolgoročnih naložb.

Predsednik Juncker je na začetku mandata svojo pot zastavil z besedami: „[...] Ni dovolj, da sredstva samo modro dodelimo. Z manj sredstvi bomo morali doseči več. S proračunom bomo morali doseči kar največ in denar pametno porabiti. [...] Ljudje želijo, da dosegamo rezultate. Prav tako želijo vedeti, kako porabljamo davkoplačevalski denar.”⁷

Pobuda „Proračun EU, usmerjen v rezultate“, ki jo je leta 2015 podala podpredsednica Komisije Kristalina Georgieva, je oblikovana za uresničevanje te zaveze. Opira se na obstoječi proračunski okvir, ki temelji na zagotavljanju smotrnosti izvrševanja proračuna, z namenom spodbujanja novega ravnovesja med skladnostjo in smotrnostjo, porabo sredstev in programskimi rezultati. „Osredotočenost, hitrost in rezultati“ so vodilna načela številnih pobud, ki se delijo na štiri področja:

- prepoznavanje področij, v katera bi morali vlagati iz proračuna EU, da bi spodbudili ključne prednostne naloge in izpolnili številne cilje s potrebno živahnostjo in prilagodljivostjo,
- izboljšanje načina vlaganja iz proračuna EU, da bi optimizirali finančne vzvode z večjo uporabo finančnih instrumentov, poenostavitvijo in sorazmernimi, stroškovno učinkovitimi kontrolami,
- vrednotenje, kako sta ocenjena izvrševanje in smotrnost izvrševanja proračuna EU, da bi lahko oblikovali racionalen in realen okvir uspešnosti, vključno s poročanjem o zakonitosti in pravilnosti ter rezultatih,
- zagotavljanje učinkovitega obveščanja, ki omogoča preprosto dostopne in razumljive informacije o rezultatih, shranjenih v proračunu EU, namenjenih širši javnosti, kot tudi zagotavljanje dialoga deležnikov, vključno s strokovnim in političnim dialogom o proračunskem okviru, ki temelji na smotrnosti izvrševanja proračuna, in letno konferenco, posvečeno proračunu EU, usmerjenemu v rezultate.

Eden od primerov boljšega obveščanja državljanov o rezultatih proračuna EU je posebno spletno orodje EU Results (rezultati EU), ki ga je septembra 2015 podpredsednica Komisije Kristalina Georgieva predstavila na letni konferenci, posvečeni proračunu EU, usmerjenemu v rezultate. Spletno orodje ponuja primere porabe proračunskih sredstev EU, ki prikazujejo učinek projektov, ki jih financira EU, na terenu v Evropi in zunaj nje, ter pri tem zajema različna področja financiranja⁸.

Medtem ko agenda proračuna EU, usmerjenega v rezultate, temelji na stalnem napredku, so bile **v letu 2015 že uvedene posebne izboljšave** v okviru strateškega načrtovanja in priprave programov Komisije ter v proračunskem

⁷ Govor predsednika Junckerja na konferenci „Proračun EU, usmerjen v rezultate“ 22. septembra 2015 v Bruslju.

⁸ Ne gre za izčrpno zbirko podatkov o projektih EU, temveč za izbrane primere, ki se postopoma dopolnjujejo: https://ec.europa.eu/budget/euprojects/search-projects_en.

postopku. Te spremembe izboljšujejo načrtovanje glede uspešnosti, spremljanje in poročanje, tako glede dejavnosti Komisije kot glede vseh programov porabe.

Trenutno poteka pregled **kazalnikov uspešnosti**, določenih za programe, ki se financirajo iz proračuna EU. Ta pregled bo na podlagi zanesljivih dokazov omogočil izbiro najprimernejših kazalnikov za merjenje napredka pri uresničevanju ciljev ter zagotavljanju jasnejših in izčrpnih informacij o uspešnosti za pripravo letnega proračuna EU.

Druge izboljšave bodo opazne pri poročanju za leto 2016. Eden od primerov je uvedba večletnega **strateškega načrta** za vsako službo Komisije na podlagi skupnih splošnih ciljev, ki zajemajo deset političnih prednostnih nalog Junckerjeve Komisije ter podpirajo cilje strategije Evropa 2020 in obveznosti iz Pogodbe⁹.

Na področju **dobrega finančnega upravljanja** je bil dosežen napredek pri spremljanju kazalnikov za ocenjevanje stroškovne učinkovitosti nadzora in obsega tveganja za posamezno politično področje.

Pri tem Komisija upošteva delo Službe za notranjo revizijo in jena priporočila. Služba za notranjo revizijo je v skladu s svojo metodologijo in najboljšo prakso vprašanje uspešnosti obravnavala posredno, tj. z oceno o tem, ali in kako je uprava vzpostavila nadzorne sisteme, namenjene merjenju uspešnosti (učinkovitosti in uspešnosti) svojih dejavnosti. Da bi Komisiji pomagala upoštevati njeno metodologijo in najboljšo prakso, je Služba za notranjo revizijo v letu 2015 izvedla številne **revizije smotrnosti poslovanja**, v katerih je obravnavala, kako službe Komisije upravljajo in spremljajo posebne cilje, ki so pod njihovim nadzorom in jih je mogoče doseči z njihovimi realizacijami in ukrepi, ter kako o njih poročajo, pa tudi, kako upravljajo in spremljajo uspešnost politik EU ter poročajo o njih (glej Prilogo 3 za dodatne elemente pri revizijah smotrnosti poslovanja Službe za notranjo revizijo).

To novo **letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna** odraža novi pristop Komisije k poročanju o smotrnosti izvrševanja proračuna. Prav tako je primer zaveze Komisije za poenostavitev poročanja o smotrnosti izvrševanja proračuna. To poročilo je del celostnega svežnja poročil, ki podpira postopek podelitve razrešnice¹⁰. Oddelki v nadaljevanju predstavljajo **najnovejše izsledke** o rezultatih, doseženih s proračunom EU. Ta oddelek se začne s povzetkom napredka pri izpolnjevanju ciljev strategije Evropa 2020 in nato zajema tako izvajanje programov 2014–2020 kot tudi rezultate programov 2007–2013.

1.2. Povzetek napredka

Za uresničitve cilja pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropi strategija Evropa 2020 zajema na pet krovnih ciljev na področju zaposlovanja, raziskav in razvoja, podnebja in energetike, izobraževanja ter boja proti revščini in socialni izključenosti. Vsaka država članica te krovne cilje preoblikuje v nacionalne cilje. Medtem ko so države članice odgovorne predvsem za napredek pri uresničevanju teh ciljev na nacionalni ravni, proračun EU prispeva k doseganju krovnih ciljev na ravni Evropske unije.

Komisija spremlja krovne cilje strategije Evropa 2020 s pomočjo devetih kazalnikov. Informacije o napredku pri teh kazalnikih se redno osvežujejo in objavljajo na spletni strani¹¹ Eurostata. Naslednji diagram prikazuje najnovejše

⁹ Po tem novem pristopu so dokumenti načrtovanja enostavnejši in osredotočeni na prednostne naloge Komisije, kar generalnim direktoratom pomaga določiti operativne prednostne naloge ter okrepiti in nadalje razviti usklajeno strukturo ugotavljanja uspešnosti, s tem da se pri rezultatih politik in programov jasno razlikuje med rezultati in učinki, ki so neposredna posledica dejavnosti Komisije, in prispevkom Komisije, kadar njene dejavnosti pripomorejo k udejanjenju rezultatov oziroma učinkov.

¹⁰ Vključuje na primer konsolidirane računovodske izkaze, sporočilo o zaščiti proračuna EU, poročilo o zaščiti finančnih interesov Evropske unije, poročilo o notranjih revizijah in poročilo o nadaljnjem ukrepanju na podlagi podelitve razrešnice.

¹¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy>.

podatke¹² za vseh devet kazalnikov. Diagram prikazuje napredek od leta 2008 in pot, ki jo je še treba prehoditi za uresničitev z njimi povezanih ciljev strategije Evropa 2020. Kazalniki, povezani z okoljskimi cilji in izobraževanjem, kažejo napredek in se približujejo krovnim ciljem. Nasprotno pa so potrebna dodatna prizadevanja na področju zaposlovanja, raziskav in razvoja ter boja proti revščini ali socialni izključenosti.

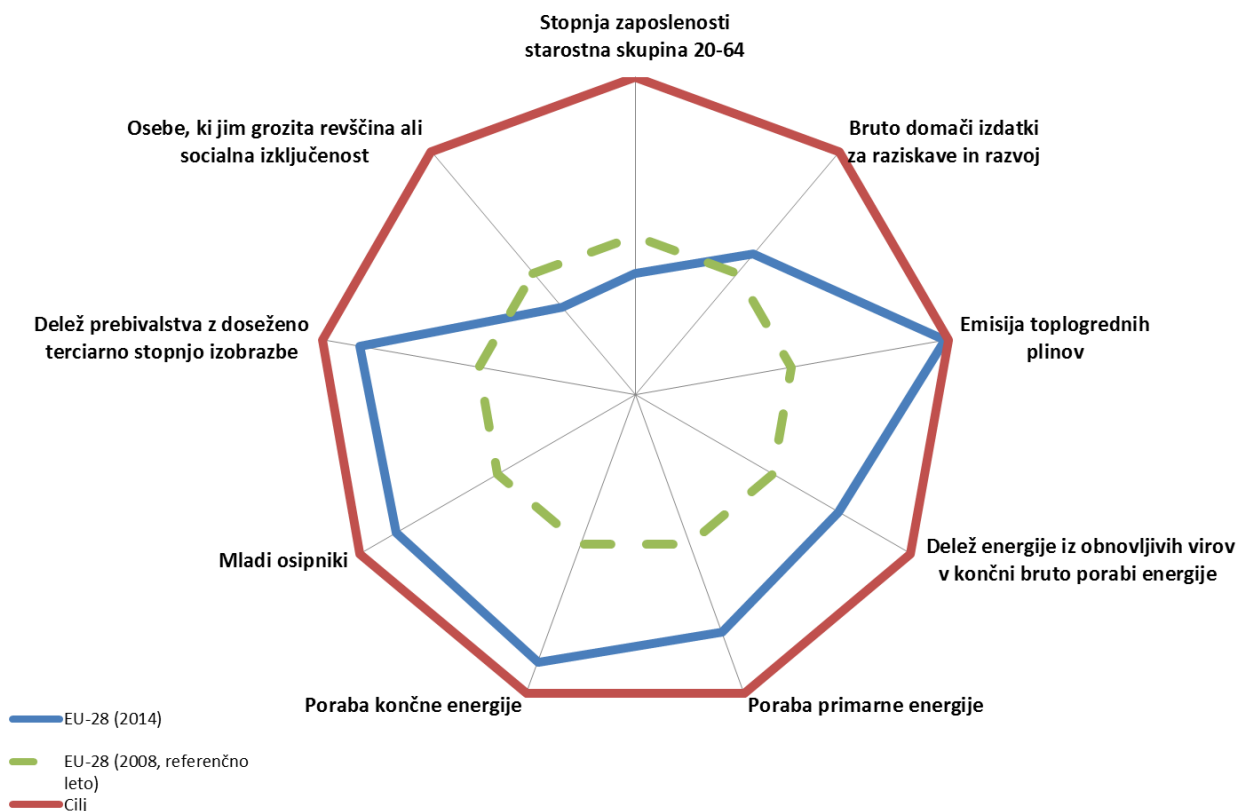

Diagram 1: Krovni cilji strategije Evropa 2020:

Proračun EU je tudi pomembno orodje za podporo doseganju **medsektorskih ciljev politik, kot so podnebni ukrepi in biotska raznovrstnost**. EU je sklenila, da glede na izzive in naložbene potrebe v zvezi s podnebnimi spremembami za ukrepe na tem področju nameni vsaj 20 % svojih proračunskih sredstev za obdobje 2014–2020 – kar v celotnem obdobju znaša do 180 milijard EUR. Za doseg tega rezultata bodo ukrepi za ublažitev in prilagajanje vključeni v vse glavne programe porabe EU, zlasti na področju kohezijske politike, regionalnega razvoja, energije, prometa, raziskav in inovacij, skupne kmetijske politike in razvojne politike EU. Od predloga proračuna za leto 2014 se ocene odhodkov, povezanih s podnebjem, spremljajo enkrat na leto v skladu z metodologijo, ki temelji na označevalcih Rio. V letu 2015 je bil skupni prispevek k splošnemu uvajanju podnebnih ukrepov ocenjen na približno 17 %, v letu 2016 pa naj bi dosegel 22 %.

Podobno kot v primeru splošnega uvajanja podnebnih ukrepov je postopek spremljanja odhodkov tudi za biotsko raznovrstnost napovedal, da bo 7 % proračuna za leto 2015 in 9 % proračuna za leto 2016 dodeljenih za omejitve in

¹² Podatki so bili nazadnje osveženi januarja 2016.

zmanjšanje trenda izgube biotske raznovrstnosti v EU, s čimer bi pomembno prispevali k ciljem trajnostne rasti iz strategije Evropa 2020¹³.

Naslednji oddelki opisujejo povezave med cilji programov večletnega finančnega okvira 2014–2020 in strategije Evropa 2020. Za razdelke, ki so najbolj neposredno povezani s strategijo Evropa 2020 (1A, 1B in 2), je poročilo o dosežkih programov 2007–2013 prav tako oblikovano na podlagi prednostnih nalog strategije Evropa 2020 in v čim večji meri prikazuje prispevek proračuna EU k izpolnjevanju ciljev strategije¹⁴.

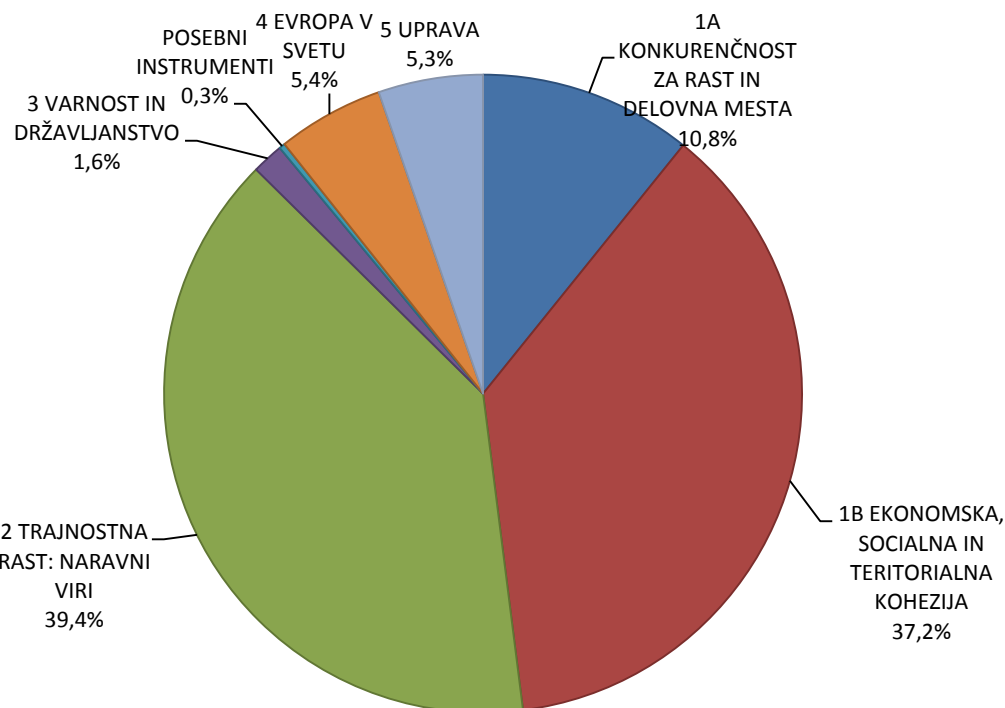

Diagram 2: Proračun EU za leto 2015 po razdelkih

Evropski proračun je v letu 2015 obsegal 162,273 milijarde EUR. Približno polovica tega zneska (48 % ali 78 milijard EUR) je bila dodeljena za razdelek 1 „Pametna in vključujoča rast“, ki je bila nadalje razdeljena na podrazdelek 1A „Konkurenčnost za rast in delovna mesta“ (10,8 %) in podrazdelek 1B „Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija“ (37,2 %). Razdelek 2 „Trajnostna rast: naravni viri“ je bil drugo največje proračunsko področje, ki je obsegalo 39,4 % proračuna¹⁵.

¹³ Da bi to dosegli, „skupni okvir za nadzor nad združljivostjo ukrepov, ki jih financira EU, z varstvom biotske raznovrstnosti“, vsebuje splošne smernice in smernice za posamezne sklade, ki naj bi jih uporabljali nacionalni in regionalni organi ter službe Komisije: <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/cfbp%20-%20General%20Guidance.pdf>.

¹⁴ Kot je razvidno iz poročila o oceni iz leta 2013, strategija Evropa 2020 v času oblikovanja programov večletnega finančnega okvira 2007–2013 še ni bila sprejeta, zato njihovo spremljanje in vrednotenje ter poročanje o njih ni bilo namenjeno zagotavljanju povezave med dosežki programov in dosežki strategije.

¹⁵ Izračunano kot odstotek odobritev za prevzem obveznosti v primerjavi s celotnim proračunom za leto 2015.

1.3 Konkurenčnost za rast in delovna mesta (podrazdelek 1A)

Programom za konkurenčnost za rast in delovna mesta je bilo v letu 2015 dodeljene 17,55 milijarde EUR (obveznosti v podrazdelku 1A). To je 10,8 % vseh letnih proračunskih izdatkov.

Glavni programi v sklopu podrazdelka „Konkurenčnost za rast in delovna mesta“ so:

- okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje 2020,
- veliki infrastrukturni projekti (Galilejo, mednarodni termo nuklearni poskusni reaktor (ITER), Copernicoma),
- program Erasmus+ za izobraževanje, usposabljanje in športne dejavnosti,
- instrument za povezovanje Evrope (CEF) za prometne povezave v trans evropskem prometnem omrežju, energetskih omrežij in omrežij informacijske in komunikacijske tehnologije ter
- novi Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), kot del evropskega naložbenega načrta¹⁶.

¹⁶

http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_sl.

Prednostne naloge Komisije

Programi v sklopu tega razdelka v veliki meri prispevajo k prednostnim nalogam „za delovna mesta, rast in naložbe“, „digitalni enotni trg“, „energetsko unijo in podnebje“, ter „bolj poglobljeno in pravičnejšo ekonomsko in monetarno unijo“, ki si jih je zadala Junckerjeva Komisija. Prispevajo k prednostnim nalogam strategije Evropa 2020 za „pametno in trajnostno rast“ in „vključujočo rast“, in sicer z ustvarjanjem novih delovnih mest in učinkov programa Obzorje 2020 na zaposlovanje (naslednik Sedmega okvirnega programa za raziskave) (FP7) ter s programom Erasmus+.

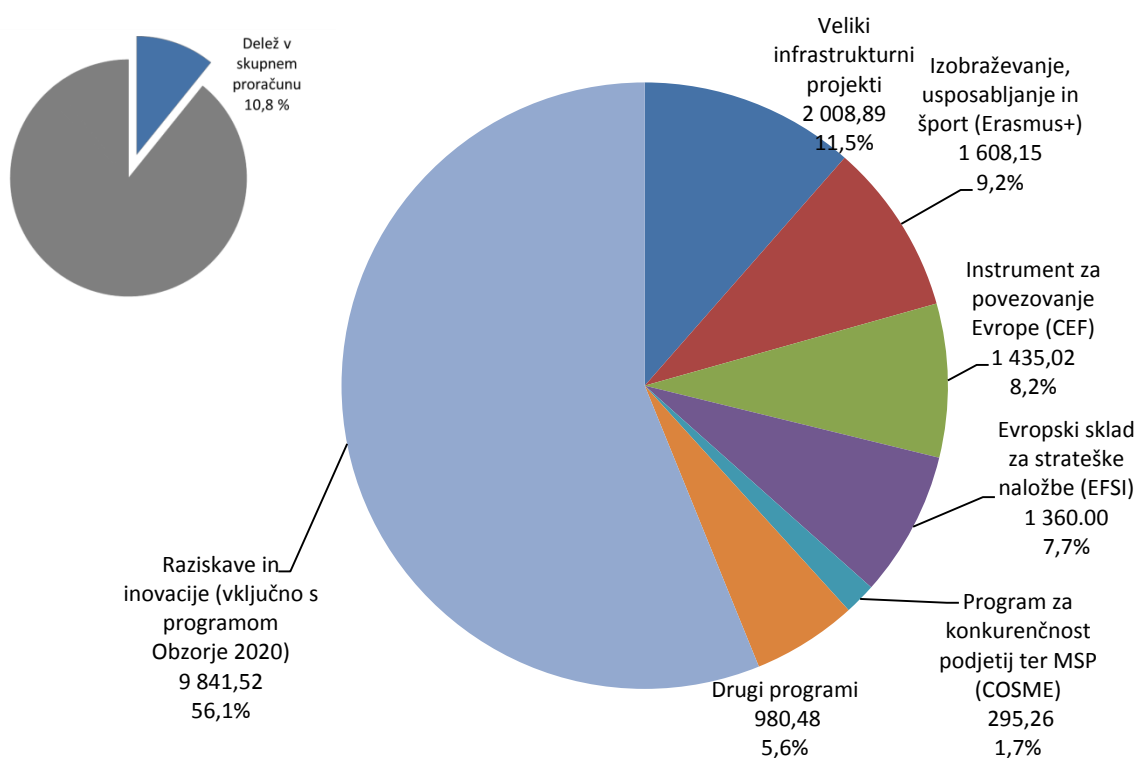

Diagram 3: levo: Delež podrazdelka 1A v celotnem proračunu za leto 2015. / desno: Glavni programi, ki se v letu 2015 financirajo v okviru podrazdelka 1A. Kategorija „drugi programi“ zajema tudi program Evropske unije za zaposlovanje in socialne inovacije (EaSI) ter programa Customs in Fiscalis. Kategorija „veliki infrastrukturni projekti“ vključuje med drugim programe Galileo, skupna evropska geostacionarna navigacijska storitev (EGNOS), Copernicus in ITER (vsi zneski so v milijonih EUR)

1.3.1 Izvajanje programov za obdobje 2014-2020

Od uvedbe večletnega finančnega okvira mnogo izvršilnih funkcij programov v sklopu podrazdelka 1A izvajajo agencije (izvršilne ali nacionalne, oziroma v nekaterih primerih decentralizirane), skupna podjetja¹⁷, pobude iz člena 185¹⁸ ali Evropska investicijska banka (za finančne instrumente).

¹⁷ Skupna podjetja, ustanovljena na podlagi člena 187 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), so na evropski ravni novi vzvodi za uresničevanje javno-zasebnih partnerstev na področju industrijskega raziskovanja.

¹⁸ Javno-javna partnerstva med državami članicami (in pridruženimi državami) in EU.

Pobuda Obzorje 2020, okvirni program za raziskave in inovacije

Delovni program za program Obzorje 2020 za leti 2014 in 2015 je bil v celoti izveden. Do konca leta 2015 je bilo objavljenih 198 pozivov k oddaji predlogov; prejetih pa 78 268 upravičenih predlogov. Od teh predlogov je bilo 10 658 uvrščenih na glavni ali rezervni seznam. Povprečna stopnja uspešnosti predlogov je bila 14 %, kar pomeni, da se trend prevelikega števila predlogov nadaljuje, in kaže na veliko povpraševanje po financiranju EU na tem področju.

Število predlogov za program Obzorje 2020

78 268

Galileo, skupna evropska geostacionarna navigacijska storitev (EGNOS), Copernicus

V letu 2015 je bilo nameščanje satelitov Galileo pospešeno s tremi uspešnimi izstrelitvami in namestitvijo šestih dodatnih satelitov. Do decembra 2015 se je skupno število izstreljenih satelitov podvojilo na 12. Med njimi je devetih operativnih, kar narekuje pomemben tempo nameščanja zmogljivosti v svetu satelitske navigacije. Število letališč, ki podpirajo EGNOS, se je s 150 v letu 2014 povečalo na 174 v letu 2015. Izvajanje Sporazuma o sodelovanju z Ukrajino se je nadaljevalo, tako da je bilo prek sosedskih instrumentov za razvoj storitve EGNOS v Ukrajini na voljo danih 5 milijonov evrov. V letu 2015 je program Copernicus še napredoval v smeri popolnoma operativnega programa za opazovanje Zemlje z uspešno misijo Sentinel-2A 22. junija 2015, ki je sistem opremila z zmogljivostjo optičnega prikazovanja. Satelitski podatki iz programa Copernicus so v letu 2015 na primer sprožili zgodnje opozarjanje pred poplavami v Združenem kraljestvu in na Irskem ter pomagali oceniti posledice potresa v Afganistanu.

Skupno število satelitov Galileo, izstreljenih v orbito

12

Mednarodni termonuklearni poskusni reaktor (ITER)¹⁹

Organizacija ITER je podpisala skupno 104 od 139 javnih naročil za različne svežnje del pri izgradnji reaktorja ITER. To predstavlja 90,5 % vrednosti projekta v naravi. Torej je znaten del dejavnosti ITER zdaj v rokah njegovih članic, ki bodo dobavile njegove komponente. Evropsko skupno podjetje za ITER (Fuzija za energijo – F4E), ki je zadolženo za zagotavljanje prispevka EU organizaciji ITER, je že sklenilo večino pogodb velike vrednosti (prek 100 milijonov EUR). Do 31. decembra 2015 je Fuzija za energijo oddala 766 operativnih javnih naročil in 145 svežnjev nepovratnih sredstev v skupni vrednosti 2,8 milijarde EUR (vrednost iz leta 2008). Vendar pa se projekt srečuje z izzivi, zlasti v smislu zamud, tveganja prekoračitve stroškov in splošnega upravljanja. Številna tveganja so povezana s samo naravo projekta, ki presega trenutno najsodobnejšo tehnologijo fuzije, in z zapleteno ureditvijo upravljanja. Akcijski načrt za izboljšave, v katerem so obravnavane tudi pripombe Evropskega parlamenta in Evropskega računskega sodišča iz njunih poročil o razrešnici za leto 2013, je marca 2015 odobril upravni odbor Fuzije za energijo (F4E) in se trenutno izvaja.

Erasmus+

¹⁹

ITER je največji eksperimentalni objekt za fuzijo na svetu. Gradijo ga na jugu Francije v kraju Cadarache in je zasnovan za dokazovanje znanstvene in tehnološke izvedljivosti fuzije kot vira energije. Gre za prvo tovrstno mednarodno sodelovanje sedmih pogodbenic, ki predstavljajo polovico svetovnega prebivalstva. ITER je urejen z mednarodno pogodbo, ki so jo podpisale Evropska komisija v imenu Euroatoma ter Kitajska, Indija, Japonska, Republika Koreja, Ruska federacija in ZDA. Evropa je prispevala skoraj polovico sredstev za izgradnjo, drugih šest članic tega skupnega mednarodnega projekta pa preostala sredstva v enakomernih deležih.

Od leta 2014 je program Erasmus+ združil sedem predhodnih programov in vključil nove dejavnosti za izmenjavo študentov²⁰. V letih 2014 in 2015 je več kot milijon posameznikov sodelovalo v 18 000 dejavnostih s prožnejšimi pogoji mobilnosti, ki jih je financirala EU in v tej obliki bolje odražajo spremenjene potrebe študentov in strukturo stopenj izobrazbe (bolonjski proces) po Evropi.

Instrument za povezovanje Evrope (IPE)

Leta 2015 je bilo prek sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjenih istega leta v okviru razpisov za zbiranje predlogov IPE iz leta 2014, dodeljene 12,8 milijarde EUR za 263 projektov na področju prometa. Financiranje IPE je skupno ustvarilo za 28,3 milijarde EUR naložb; ki združujejo tako prispevek EU s pomočjo regionalnih proračunov in proračunov držav članic, kot tudi posojila pri Evropski investicijski banki (EIB).

Financiranje EU za prometne projekte instrumenta za povezovanje Evrope v letu 2015

12,8 milijarde EUR

V okviru dveh razpisov za zbiranje predlogov za program Energetika v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope v letu 2015 je bila za študije in dela dodeljena podpora 35 projektom, v skupni višini 366 milijonov EUR. Večji del podpore je bil namenjen projektom v baltski regiji ter v srednjevzhodni in jugovzhodni Evropi, ki rešujejo izzive v zvezi z zanesljivo oskrbo z energijo v teh delih Evrope. Vsi izbrani projekti so namenjeni izboljšanju energetske varnosti ter zmanjšanju izoliranosti držav članic od vseevropskih energetskih omrežij. Njihov cilj je prispevati k dokončnemu oblikovanju evropskega energetskega trga in vključitev obnovljivih virov energije v električno omrežje.

Za uporabo v okviru finančnih instrumentov IPE za obdobje 2014–2020 sta predvideni približno 2 milijardi EUR. V ta namen je bil 22. julija 2015 z Evropsko investicijsko banko podpisan sporazum o prenosu pooblastil za izvajanje dolžniškega instrumenta IPE. Ta pomemben korak je omogočil začetek delovanja dolžniškega instrumenta, ki je nadgrajeval izkušnje, pridobljene z instrumenti v obdobju 2007–2013, med drugim pri instrumentu za posojilna jamstva za projekte vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) in pilotni fazi pobude za projektne obveznice.

Države članice so maja leta 2015 podprle nove načrte za devet koridorjev osrednjega omrežja, ki jih predvideva uredba o TEN-T in so jih predlagali evropski koordinatorji. Načrti so bili predstavljeni na dnevih TEN-T v Rigi junija 2015. Na tej podlagi so bile sprejete prednostne naloge za posamezne koridorje, posledično pa so tudi ukrepi, kot so študije, dela in ureditev upravljanja.

Pakt za rast in delovna mesta:²¹ Kako je pilotna faza pobude za projektne obveznice pomagala pridobiti dodatno financiranje za pomembne infrastrukturne projekte

Voditelji držav ali vlad EU so za dodatno spodbudo pri doseganju ciljev strategije Evropa 2020 junija 2012 sprejeli Pakt za rast in delovna mesta. Med ukrepi iz pakta je bila tudi uvedba „pobude za projektne obveznice“.

Zunanja ocena pilotne faze pobude za projektne obveznice²², ki je bila opravljena decembra 2015, je ocenila številne infrastrukturne projekte, ki jih je od leta 2012 do julija 2015 podpirala rešitev za izboljšanje kreditne kakovosti

²⁰ Novi program Erasmus+ 2014–2020 združuje vse predhodne programe EU za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport, vključno s programom za vseživljenjsko učenje (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig), programom Mladi v akciji in petimi programi za mednarodno sodelovanje (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink in program za sodelovanje z industrializiranimi državami). V letu 2015 sta začela delovati tudi Erasmus+ za mednarodno mobilnost in jamstvena shema za študentska posojila „magistrski študij Erasmus+“

²¹ Poročili iz člena 318 za leti 2013 in 2014 sta že vsebovali informacije o različnih ukrepih na podlagi te pobude, kot je prestrukturiranje strukturnih skladov za spodbujanje rasti, ustvarjanja delovnih mest, ter predhodne informacije o napredku pobude za projektne obveznice.

projektne obveznice, in ugotovila, da se je pobuda za projektne obveznice odzvala na nedvoumno odpoved trga z zagotavljanjem produkta, ki je ublažil ključna tveganja, ki jih z infrastrukturnimi projekti povezujejo institucionalni vlagatelji²³. V ta namen je pilotna faza pobude za projektne obveznice omogočila večjo udeležbo zasebnega sektorja pri dolgoročnem financiranju na kapitalnem trgu za velike projekte na področju vseevropskih prometnih omrežij, vseevropskih energetskih omrežij, IKT in širokopasovnih povezav. Poleg tega sta se pri razvoju pobude, da bi EIB usmerili v bolj tvegane in večje transakcije ter razširili bazo vlagateljev, za bistvena izkazala ureditev delitve tveganja med Evropsko komisijo in EIB ter prispevek EU.

Poleg tega je ocena pokazala, da je učinek vzvoda petih transakcij za izboljšanje kreditne kakovosti projektne obveznice, zaključenih na dan 31. julija 2015 (tj. na presečni datum ocene) z razpoložljivim prispevkom EU znašal 12,9, pričakovani vzvod vseh transakcij za izboljšanje kreditne kakovosti projektne obveznice, ki naj bi bile zaključene z obstoječo proračunsko podporo EU, pa je znašal 18,6 (4 270 milijonov EUR stroškov kapitala, deljeno s prispevkom iz proračuna EU v višini 230 milijonov EUR), kar je v celoti v skladu s pričakovanji. V prvih treh mesecih leta 2016 sta bili podpisani še dve transakciji za izboljšanje kreditne kakovosti projektne obveznice s proračunsko podporo EU, tako da se je skupno število poslov, sklenjenih v okviru pobude za projektne obveznice (vključno s posli EIB na lastno tveganje), dvignilo na 10.

Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (COSME)

V letu 2015 je mehanizem za predhodno financiranje, uveden za jamstveni sklad za posojila pod okriljem programa za konkurenčnost podjetij COSME²⁴ omogočil še pomembnejši prispevek k financiranju bolj tveganih transakcij MSP, kot bi bil mogoč brez garancije Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) (18 podpisanih garancijskih sporazumov v skupnem znesku 163 milijonov EUR pravnih obveznosti). Po pričakovanjih naj bi z okrepljenim jamstvenim skladom za posojila (LGF) najbolj pridobila zagonska podjetja in manjša MSP, ki imajo najbolj otežen dostop do financiranja. Do 30. septembra 2015 je sredstva v skupni višini 700 milijonov EUR prejelo več kot 30 000 MSP. Do 31. decembra 2015 je več kot 51 000 MSP že bilo deležnih financiranja v višini skoraj 1 300 milijonov EUR v okviru okrepljenega jamstvenega sklada programa COSME.

Okrog 450 000 MSP je bilo prek Evropske podjetniške mreže deležnih storitev, ki segajo od informacij o zadevah EU do specializiranih svetovalnih storitev ali storitev, ki omogočajo partnerstva med MSP s pomočjo dogodkov za navezovanje stikov in podjetniških potovanj. Cilj je povečati konkurenčnost MSP in okrepiti njihove zmogljivosti za inovacije s pomočjo 3 000-članskega osebja, prisotnega v vseh regijah EU in v 35 državah zunaj EU. 625 sodelujočih organizacij je zagotovilo specializirano svetovanje za 60 000 MSP na temo dostopa do finančnih sredstev, pravic intelektualne lastnine, poslovnih in tehnoloških pregledov ter učinkovite rabe virov. Na dogodkih za navezovanje stikov je sodelovalo približno 22 000 MSP. Družbe so poročale, da so s pomočjo teh dejavnosti dosegle 3 190 posebnih dosežkov in napisale številne zgodbe o uspehu.

Erasmus za mlade podjetnike novim ali obetavnim podjetnikom ponuja priložnost, da se učijo od izkušenih podjetnikov, ki vodijo mala podjetja v drugih državah. Do zdaj se je registriralo skoraj 12 000 podjetnikov in ustanovljenih je bilo 3 900 povezav med 7 700 podjetniki.

²² Ocena pilotne faze pobude za projektne obveznice Evropa 2020 – končno poročilo – december 2015 (*ad hoc* revizije pilotne faze pobude za projektne obveznice Evropa 2020): http://ec.europa.eu/dgs/economy_finance/evaluation/pdf/eval_pbi_pilot_phase_en.pdf.

²³ Na podlagi te ocene je Evropska komisija pripravila delovni dokument služb Komisije, ki je bil objavljen marca 2016: http://ec.europa.eu/dgs/economy_finance/evaluation/pdf/eval_pbi_pilot_phase_swd_en.pdf.

²⁴ Jamstveni sklad za posojila programa za konkurenčnost podjetij (COSME) ponuja jamstva in posredna osebna jamstva, vključno z listinjenjem dolžniških finančnih portfeljev MSP, izbranim finančnim posrednikom (npr. jamstvenim institucijam, bankam, liziškim družbam, itd.), da bi jim s tem pomagali zagotoviti več posojil in zakupov MSP. Sredstva Evropskega sklada za strateške naložbe se uporabljajo za pospešitev uvedbe programa COSME. Jamstveni sklad za posojila je naslednik Jamstvenega sklada za MSP (SMEG), ki se je uspešno uporabljal v okvirnem programu za konkurenčnost in inovativnost v obdobju 2007–2013.

Naložbeni načrt za Evropo

Pomembna prednostna naloga Komisije v letu 2015 je bila priprava²⁵ na izvajanje naložbenega načrta za Evropo iz leta 2014.

Mobilizacija finančnih sredstev

Temelj naložbenega načrta je Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), ki ga upravlja skupina Evropske investicijske banke (EIB)²⁶. Do konca maja 2016 je skupina EIB odobrila projekte EFSI v skupni vrednosti naložb približno 100 milijard EUR²⁷, na osnovi financiranja, ki ga je podprl EFSI, v višini 9,3 milijarde EUR za naložbe v infrastrukturo in inovacije in v višini 3,5 milijarde EUR v korist MSP, kar dokazuje uspešnost uvedbe instrumenta. Celoten učinek na gospodarstvo bo mogoče celostno oceniti šele po popolni izvršitvi pobude. Maja leta 2016 je Komisija preložila prvo poročilo o upravljanju jamstvenega sklada EFSI v letu 2015, kot to zahteva zakonodaja²⁸.

Podpora naložbam v realni sektor

V letu 2015 so potekala tudi znatna prizadevanja za pripravo uvedbe dveh ključnih orodij, ki bosta omogočali enostavnejši dostop nosilcev projekta do naložbenega načrta. To sta: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (EIAH), ki je začelo delovati 1. septembra 2015, in Evropski portal naložbenih projektov (EIPP), ki je začel delovati 1. junija 2016.

Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (EIAH) nosilec projektov zagotavlja enotno vstopno točko za tehnično pomoč, navodila in svetovanje. Do konca maja 2016 obravnavalo več kot 160 prošenj. EIB in Evropska komisija sta tesno sodelovali z osrednjo skupino nacionalnih spodbujevalnih bank in pripravili memorandum o soglasju za vzpostavitev morebitnega sodelovanja med vozliščem in nacionalnimi spodbujevalnimi bankami. Memorandum o soglasju je do konca maja 2016 podpisalo 18 nacionalnih spodbujevalnih bank iz 16 držav članic.

Evropski portal naložbenih projektov (EIPP), ki ga je ustanovila Komisija, je oblikovan kot javno dostopen spletni portal, ki omogoča nosilec projektov s sedežem v EU, da spodbudijo prepoznavnost svojih projektov med potencialnimi mednarodnimi vlagatelji.

Oblikovanje naložbam prijaznega okolja

Da bi izboljšali poslovno okolje in pogoje financiranja, naložbeni načrt predvideva napredek na poti do enotnega digitalnega trga, energetske unije in unije kapitalskih trgov.

Od začetka krize so se naložbe v posameznih državah razvijale različno, z vidika tako zasebnih kot javnih naložb. Še vedno se pojavljajo regulativne in neregulativne ovire za naložbe. Prepoznavanje in odstranjevanje teh naložbenih ovir je del prizadevanj za izboljšanje okvirnih pogojev, zmanjšanje birokracije in odpravo ozkih grl. Komisija sodeluje v strukturiranem dialogu z državami članicami, ki odpravljajo te nacionalne ovire za naložbe v okviru evropskega semestra.

Podpora za mala in srednja podjetja (MSP)

Jamstveni sklad za MSP (SMEG) s proračunsko obveznostjo EU²⁹ v višini 649,90 milijona EUR je s 463 295 posojili spodbudil financiranje v višini

Skupno število malih in srednjih podjetij, ki so prejela posojila s pomočjo jamstvenega sklada za MSP

381 592

²⁵ Svet in Evropski parlament sta 25. junija 2015 sprejela zadevno zakonodajo: Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 – Evropski sklad za strateške naložbe.

²⁶ Po podpisu sporazuma o Evropskem skladu za strateške naložbe med Komisijo in Evropsko investicijsko banko 22. julija 2015.

²⁷ Naložbeni načrt – stanje aprila 2016 po EU: http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_sl.

²⁸ Poročilo o upravljanju jamstvenega sklada EFSI, sprejeto 31. maja 2016, COM(2016) 353.

²⁹ Vključno s prispevki Efte in tretjih držav, ki so jih vplačale sodelujoče države, in s predpisanimi obrestmi na skrbniških računih.

20,7 milijarde za 381 592 MSP³⁰. Doseženi učinek finančnega vzvoda za SMEG znaša 38.6³¹.

³⁰ Stanje na dan 31. decembra 2015.

³¹ Izračun temelji na osnovi skupnega obsega posojil, ki so jih prejeli MSP = 20 715,1 milijona EUR, deljeno z zgornjo mejo jamstva = 536,3 milijona EUR na dan 31. decembra 2015.

V okviru pomoči za hitro rastoča in inovativna MSP (GIF), je bilo 555 milijonov EUR sredstev EU vloženih v sklade tveganega kapitala, kar je spodbudilo skupno vrednost financiranja v višini skoraj 3,12 milijarde EUR za 437 upravičenih podjetij, v katera se vlaga (MSP)³². Doseženi učinek finančnega vzvoda za GIF znaša 5,6³³. Takšna MSP beležijo večjo rast prodaje, sredstev in zaposlovanja kot tista, ki jih ne podpira sklad lastniškega ali tveganega kapitala in je zanje tudi bolj verjetno, da bodo izpolnila svoje obveznosti.

1.3.2 Rezultati programov iz večletnega finančnega okvira 2007–2013

Vidiki izvajanja

Nedavno zaključena naknadna ocena Sedmega okvirnega programa za raziskave (FP7)³⁴ kaže, da je bilo v sedmih letih programskega obdobja (2007–2013) zaključenih 487 razpisov, v okviru katerih je bilo prejetih skoraj 136 000 upravičenih predlogov. Financiranih je bilo približno 25 000 projektov, pri katerih je sodelovalo več kot 134 000 udeležencev iz 170 različnih držav. Skupno je pri projektih sodelovalo 29 000 organizacij, od tega 70 % novincev. MSP so predstavljala več kot 50 % vseh organizacij iz industrije, udeleženih v sporazumih o dodelitvi nepovratnih sredstev. Poleg tega je FP7 znatno prispeval k prednostni nalogi Junckerjeve Komisije „EU kot globalni akter“ z več kot 7 800 udeleženci iz nepridruženih tretjih držav, ki so od Evropske komisije prejele več kot 700 milijonov EUR. Ukrepi za poenostavitev FP7 so udeležencem v primerjavi s FP6 prihranile prek 550 milijonov EUR.

Prihranki, ustvarjeni s prenosom programov na Izvajalsko agencijo za raziskave (REA)

53,4 milijona EUR

Ocena Izvajalske agencije za raziskave (REA)³⁵, ki upravlja dobršen del programa Obzorje 2020, je razkrila, da so bili dejanski stroški vodenja REA v obdobju 2012–2015 zaradi varčevanja pri odhodkih, povezanih z osebjem, in izdatkih za infrastrukturo 34,8 milijona EUR (15 %) nižji od predvidenih. Dejanski prihranek zaradi prenosa programa na Izvajalsko agencijo za raziskave (REA) je bil 24 % višji, kot je bilo sprva predvideno (53,4 milijona EUR v primerjavi s 43,1 milijona EUR).

Analiza dejanskih stroškov Izvajalske agencije Evropskega raziskovalnega sveta (ERCEA), ki upravlja Evropski raziskovalni svet (ERC) kot del programa Obzorje 2020, je ugotovila, da so bili v obdobju 2012–2015 za 20,6 milijona EUR (12 %) nižji od sprva predvidenih zaradi varčevanja pri režijskih stroških, medtem ko so izdatki, povezani z osebjem, presegle njene ocene za obdobje 2014–2015. Dejanski prihranek zaradi prenosa programa na ERCEA je bil rahlo višji, kot je bilo sprva predvideno (46,5 milijona EUR v primerjavi s 44,6 milijona EUR).

Januarja 2014 je izvajalska agencija TEN-T postala Izvajalska agencija za inovacije in omrežja (INEA), med drugim odgovorna za izvajanje delov programa instrumenta za povezovanje Evrope³⁶ (promet, energija in telekomunikacije) ter prometnih in energetskih programov Obzorja 2020. Naknadna ocenjevalna študija, izvedena za obdobje 2011–2013, je pokazala, da je bila agencija stroškovno najbolj učinkovita možnost, ki je bila na voljo za izvršitev TEN-T

³² Stanje na dan 30. september 2015.

³³ Izračun temelji na dejanskem obsegu skladov tveganega kapitala = 3 099 milijonov EUR, deljeno z odobrenim neto kapitalom GIF = 555 milijonov EUR. Vir: EIF – Evropski investicijski sklad (2015a), GIF – Pomoč za hitro rastoča in inovativna MSP, četrtno poročilo. 30. september 2015.

³⁴ Poročilo neodvisne skupine strokovnjakov na visoki ravni in sporočilo Komisije, ki vsebuje odziv na priporočila skupine in mu je priložen delovni dokument služb Komisije o oceni FP7, v skladu s petimi obveznimi merili vrednotenja za iz smernic za „boljše pravno urejanje“: http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=home.

³⁵ Ocena delovanja Izvajalske agencije za raziskave (2012–2015): https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/rea_evaluation_report.pdf.

³⁶ Instrument za povezovanje Evrope, Uredba (EU) 1316/2013.

programa. Ta možnost je za proračun EU ustvarila prihranek v višini 8,8 milijona EUR v primerjavi s tem, koliko bi stalo interno izvajanje programa.

Prispevek k dosežkom politik

Pametna rast

Leta 2015 je naknadna ocena **FP7** poročala o dosežkih 12 149 zaključenih projektov FP7 (kar je predstavljalo okoli 50 % vseh projektov FP7). Sicer je še prezgodaj za končno oceno tržnega učinka FP7, vendar je bil v posredni gospodarski učinek ocenjen na 500 milijard EUR v obdobju 25 let oziroma približno dodatnih 20 milijard EUR bruto domačega proizvoda letno.

Ocenjeni dodatni bruto domači proizvod (BDP) iz naslova financiranja FP7

20 milijard EUR na leto

S kratkoročnimi učinki finančnega vzvoda in dolgoročnimi multiplikacijskimi učinki je vsak evro, ki ga je porabil program FP7, ustvaril približno 11 evrov ocenjenega neposrednega in posrednega gospodarskega učinka s pomočjo inovacij, novih tehnologij in izdelkov. Poročilo o naknadni oceni FP7 poroča o 1 700 patentnih prijavih in več kot 7 400 primerih komercialne uporabe v okviru projektov FP7. Ker polovica projektov FP7 še poteka, se bo po pričakovanjih učinek v prihajajočih letih še povečal.

Projekti, ki jih podpira FP7, so se v primerjavi s sodelujočimi organizacijami v FP6 zaključili z višjo stopnjo ravni tehnološke pripravljenosti, ki pomeni oceno njihove inovacijske moči. Analiza ankete Skupnosti o inovacijah kaže, da inovativna podjetja, ki jih podpira FP7, v večji meri uvajajo inovativne izdelke, postopke ali storitve, ki na trgu še niso prisotni, in v povprečju dosegajo višje prihodke od inovacij, kot podjetja brez podpore FP7. Podobno je analiza hipotetičnih scenarijev pri ocenjevanju „povprečnega števila patentnih prijavih na raziskovalca“ pokazala, da raziskovalci iz organizacij, ki sodelujejo v FP7, v povprečju prijavijo več patentov kot raziskovalci iz organizacij, ki ne sodelujejo v okvirnih programih EU.

11 Nobelovih nagradencev
5 dobitnikov Fieldsove medalje

Sedmi okvirni program za raziskave FP7 je bil zlasti učinkovit pri krepitvi znanstvene odličnosti. Projekti FP7 so do zdaj ustvarili 170 000 publikacij. Od teh jih je javno dostopnih 54 %. Delež publikacij FP7, ki so v zgornjem 1 % najpogostejše citiranih publikacij, se v povprečju giblje okoli 3,6 %. Ta delež je 2,8-, 2- oziroma 3,6-krat višji od povprečja EU, ZDA oziroma sveta. O znanstveni odličnosti ERC pričata število objav v najuglednejših znanstvenih revijah, ki upoštevajo

financiranje ERC, in dejstvo, da je bilo financiranja Evropskega raziskovalnega sveta deležnih tudi 11 Nobelovih nagradencev in 5 dobitnikov Fieldsove medalje. V projektih FP7 je sodelovalo več kot 13 000 MSP, ki so prejeli 6,4 milijarde EUR. Te številke so daleč nad cilji 15 % financiranja MSP v okviru programov sodelovanja FP7, kot sta jih zastavila Evropski parlament in Svet ob pričetku FP7. Ekonometrične analize so pokazale, da so imela MSP, ki sodelujejo v sedmem okvirnem programu, za 38 % boljši rezultat v primerjavi s kontrolno skupino, kar zadeva rast zaposlovanja in prihodke iz poslovanja.

Primer dodane vrednosti EU

Po mnenju anketirancev v spletnem posvetovanju o naknadni oceni FP7 je reševanje vseevropskih izzivov z uporabo evropskih raziskav eno od treh najpomembnejših področij evropske dodane vrednosti v primerjavi z ukrepi držav članic (poleg čedalje večje konkurence na področju raziskav in večanja mobilnosti raziskovalcev).

V okviru programa Obzorje 2020, ki je naslednik programa FP7, Evropska komisija uvaja sklop nagrad za „družbene izzive“. Nagrade Obzorje so denarne nagrade za tiste, ki najučinkoviteje rešijo določen izziv. Delujejo kot spodbuda za inovacije. Sicer določajo cilj, ne pa tudi, kdo naj bo inovator ali kako naj se ta cilj doseže.

Leta 2014 je nemško biofarmacevtsko podjetje CureVac GmbH osvojilo nagrado za inovacije v višini 2 milijonov EUR za razvoj v smeri novih tehnologij, ki bi ohranjale stabilnost cepiv, ki rešujejo življenja, ne glede na temperaturo okolice in tako preprečile eno največjih ovir pri uporabi cepiv v državah v razvoju.

Leta 2015 je nagrada spodbudila dodatne zasebne naložbe v razvoj, ko je sklad Billa in Melinde Gates (BMGF) objavil zavezo, da bo v CureVac vložil 46 milijonov EUR za pospešitev razvoja njegove inovativne tehnologije in proizvodnje številnih cepiv proti nalezljivim boleznim.

V okviru **dejavnosti Marie Skłodowske-Curie (MSCA)** programa FP7 je bilo raziskovalcem podeljenih prek 50 000 štipendij (med njimi je bilo 10 000 kandidatov doktorskih študijev). Raziskovalci so prihajali iz 148 različnih držav in so delovali v 86 državah po vsem svetu, tako da je bila MSCA najbolj mednarodni del FP7. Dejavnost Marie Skłodowske-Curie je prispevala k zadržanju najboljših raziskovalcev v Evropi, saj je bilo skoraj 34 % štipendistov državljanov držav, ki niso članice EU, in je 46 % raziskovalcev, ki so v EU prišli iz industrializiranih držav, v Evropi ostalo tudi po koncu obdobja štipendiranja MSCA (pri čemer ni mogoče izmeriti neposrednega vpliva programa na to dejstvo). Rezultati ankete kažejo, da približno 80 % štipendistov dejavnosti Marie Skłodowske-Curie meni, da so z udeležbo izboljšali svoje poklicne možnosti, kar kaže, da prejemniki finančne podpore programa cenijo njegov prispevek k razvoju njihove znanstvene kariere.

Trajnostna rast

Program Inteligentna energija – Evropa (IEE) je prinesel oprijemljive koristi: od leta 2007 so projekti IEE zagotovili obnovljivo energijo, enakovredno letni porabi električne energije 7 milijonov državljanov, prihranek primarne energije, enak letni porabi električne energije več kot 2 milijonov gospodinjstev, in naj bi po pričakovanjih spodbudili za več kot 4 milijard EUR naložb v trajnostno energijo. Predhodne ocene letnih privarčevanih količin primarne energije še potekajočih projektov IEE kažejo, da naj bi presegle 312 000 ton oljnega ekvivalenta letno. Projekt IEE je zajel prek 40 milijonov ljudi po vsej EU.

Ocena je pokazala, da pričakovani povprečni faktor vzvoda projektov na področju ekoinovacij znaša približno 20 (1 EUR javnih naložb privede do faktorja vzvoda bruto prihodkov krat 20 dve leti po zaključku projekta), pri čemer povprečno neto ustvarijo 8 delovnih mest (polni delovni čas) na projekt. Če podatke pretvorimo v denarno vrednost, je vrednost skupne globalne okoljske in gospodarske koristi iz pobude CIP (okvirni program za konkurenčnost in inovativnost) za ekološke inovacije ocenjena na več kot 1,6 milijarde EUR v obdobju 5 let.

Globalne okoljske in gospodarske koristi iz naslova pobude za ekoinovacije v okviru CIP

1,6 milijarde EUR v 5 letih

Bolj zanesljiva, cenovno dostopna in trajnostna oskrba z energijo

Evropska unija se je v leto 2015 podala z zavezo, da bo svojim državljanom in podjetjem zagotovila zanesljivo in cenovno dostopno energijo ter se hkrati bojevala proti vzrokom podnebnih sprememb. Februarja je začela vzpostavljati energetske unije, da bi odjemalcem pomagala prihraniti denar in energijo, prispevala k varovanju okolja, spodbujala konkurenčen energetski trg ter zagotovila zanesljivo oskrbo. Julija so bili predstavljeni številni povezani predlogi na tem področju, od pregleda sistema EU za trgovanje z emisijami in jasnejšega označevanja z energijskimi nalepkami do zagotavljanja boljše ponudbe za potrošnike. Komisija je začela tudi javno posvetovanje v zvezi z novo zasnovano elektroenergetskega trga.

Februarja je Komisija predstavila sporočilo o tem, kako do leta 2020 v vseh državah članicah doseči cilj 10-odstotne čezmejne elektroenergetske povezanosti. Do konca leta 2015 je bilo predstavljenih že več projektov čezmejnih povezav, ki povezujejo baltske države na severu, Iberski polotok na jugu in Malto s preostalo EU.

Septembra je Komisija sprejela nov strateški načrt za energetske tehnologije, s katerim naj bi pospešila razvoj in uvedbo nizkoogljiknih tehnologij ter okrepila sodelovanje med državami članicami.

Novembra je Komisija izdala prvo letno poročilo o stanju energetske unije, v katerem je predstavila napredek, dosežen po sprejetju okvirne strategije za energetske unijo. Za njeno izvajanje bodo potrebna nadaljnja prizadevanja, vendar pa bo leto 2016 ključno za uresničevanje energetske unije.

Poleg tega je imela EU osrednjo vlogo pri izpogajanju prvega univerzalnega pravno zavezujočega globalnega podnebne sporazuma, ki ga je decembra v Parizu sprejelo 195 držav. Sporazum določa globalni akcijski načrt, ki bo svetu omogočil, da prepreči nevarne podnebne spremembe z omejitvijo globalnega segrevanja na precej pod 2 °C. Tako je poslal tudi jasno sporočilo vlagateljem, podjetjem in oblikovalcem politik, da si bomo še naprej prizadevali za svetovni prehod na čisto energijo ter da bo treba poseči po drugih, nefosilnih virih, ki ne onesnažujejo okolja.

Vključujoča rast

Naknadna ocena FP7 kaže, da bo kljub temu, da FP7 ni bil vzpostavljen z namenom ustvariti delovna mesta, program neposredno ustvaril 130 000 delovnih mest na področju raziskav v obdobju 10 let, posredno pa še dodatnih 160 000 delovnih mest v 25 letih.

Dejavnosti Marie Skłodowske-Curie (MSCA) so izboljšale zaposljivost, priložnosti za razvoj poklicne poti in mobilnost raziskovalcev v Evropi in zunaj nje. 95 % štipendistov MSCA je našlo zaposlitev v roku dveh let po koncu štipendiranja. FP7 je prispeval k dolgoročnemu zaposlovanju raziskovalcev, saj je velik delež (43 %) začasnih raziskovalcev, najetih za projekte, ostalo v raziskovalnih skupinah upravičencev tudi po koncu projekta.

Vsak drugi evropski diplomant, ki študira ali se usposablja v tujini, je prejemnik ugodnosti iz programa Erasmus in dokazila iz **programa Erasmus** so pokazali, da program poveča zaposlitveno prednost pred nemobilni študenti za 45 % . Študenti iz vzhodne Evrope so imeli 83 % manjšo verjetnost dolgotrajne brezposelnosti, če so sodelovali v programu Erasmus.

Anketa, ki je bila opravljena med udeleženci programa **Erasmus za mlade podjetnike**, je pokazala, da je več kot tretjina mladih s podjetniškimi ambicijami, ki so se ga udeležili, tudi dejansko ustanovilo lastno podjetje, dve tretjini izkušenejših sodelujočih podjetnikov pa je pridobilo nove ideje ali tehnično znanje in izkušnje, vstopilo na nove trge in povečalo prihodke.

1.4 Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija (podrazdelek 1B)

Programom v podrazdelku 1B za leto 2015 je bilo dodeljene 60,4 milijarde EUR, kar je 37,2 % skupnega proračuna EU za leto 2015.

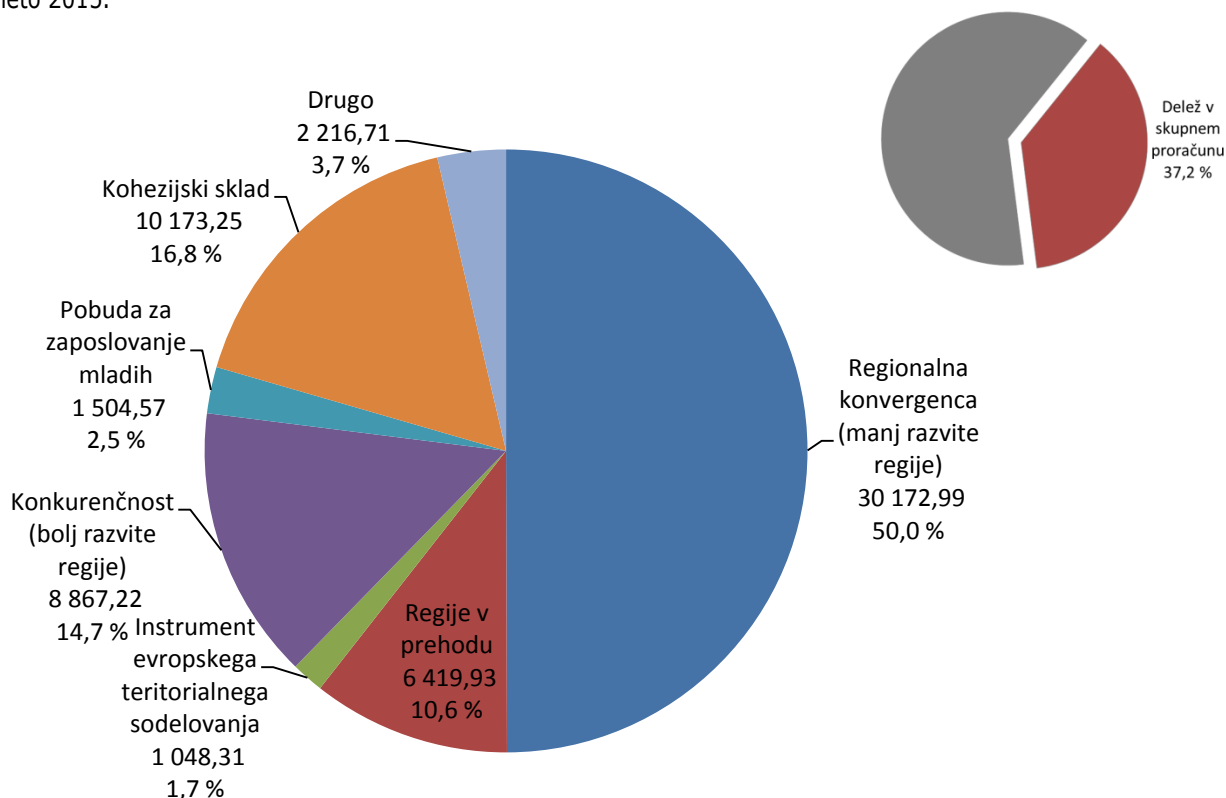

Diagram 4: levo: Glavni programi, ki se v letu 2015 financirajo v okviru podrazdelka 1 B. Kategorija „drugi“ zajema tudi „najbolj oddaljene in redko poseljene regije“ ter „Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim“ / desno: Delež podrazdelka 1 B v celotnem proračunu za leto 2015. (vsi zneski so v milijonih EUR)

Podrazdelek 1B večletnega finančnega okvira zajema „Evropski sklad za regionalni razvoj“ (ESRR), „Kohezijski sklad“, „Evropski socialni sklad“ (ESS)³⁷, vključno s (posebnimi dodatnimi sredstvi za) „Pobudo za zaposlovanje mladih“, in „Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim“ (FEAD). Vsi ti programi se izvajajo pod skupnim upravljanjem.

Prednostne naloge Komisije:

ESRR, Kohezijski sklad in ESS tvorijo kohezijsko politiko EU s proračunom v višini 351,8 milijarde EUR za obdobje 2014–2020, ki je najpomembnejši naložbeni instrument EU za uresničitev ciljev strategije Evropa 2020, ki podpira rast in ustvarjanje delovnih mest na ravni EU ter za strukturne reforme na nacionalni ravni. Ukrepi kohezijske politike prispevajo k doseganju številnih prednostnih nalog Junckerjeve Komisije, zlasti prednostnih nalog „delovna mesta, rast in naložbe“, „enotni digitalni trg“ ter „energetska unija in podnebni ukrepi“. Kohezijska politika prispeva tudi k razvoju notranjih trgov in številnih ukrepov, povezanih z migracijsko politiko in odzivom na begunsko krizo.

Reformirana kohezijska politika za obdobje 2014–2020 je bila v celoti usklajena s strategijo Evropa 2020 za „pametno, trajnostno in vključujočo rast“. Kohezijska sredstva predstavljajo več kot 60 % javnega naložbenega proračuna v več državah članicah in so v preteklosti stalno imela ključno vlogo pri podpiranju strateških naložb.

³⁷

Pet skladov v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladi ESI) sodeluje pri podpori gospodarskemu razvoju v vseh državah članicah EU, v skladu s cilji strategije Evropa 2020: Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), Kohezijski sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR). Zadnja dva sta zajeta v razdelku 2 (Trajnostna rast).

Kako kohezijska politika prispeva k izvajanju priporočil za posamezne države

V skladu s pravnim okvirom za evropske strukturne in investicijske sklade (ESI) programi, ki se sofinancirajo iz ESIF za obdobje 2014–2020, obravnavajo vsa ustrezna priporočila za posamezne države³⁸ v okviru evropskega semestra. Operativni programi so bili tesno usklajeni s preteklimi priporočili za posamezne države, pogoj za njihovo odobritev pa je izvajanje številnih reform (predhodni pogoji), da bi spodbudili uporabo in učinkovitost skladov ESI.

Močna integracija kohezijske politike v novo gospodarsko upravljanje EU v večletnem finančnem načrtu za obdobje 2014–2020 pomaga k izboljševanju odzivnosti politik na spreminjajoče se gospodarske okoliščine in nastajajoča neravnovesja.

Najpomembnejša prizadevanja Komisije so bila povezana z uspešnim zaključkom pogajanj o programih za obdobje 2014–2020, vendar je Komisija v letu 2015 poleg tega izvedla ciljno usmerjene ukrepe za obravnavo težav, specifičnih za posamezne države, in povečala zmožnosti držav članic, da učinkovito zaključijo svoje programe za obdobje 2007–2013.

1.4.1 Izvajanje programov za obdobje 2014–2020

V letu 2015 so bili sprejeti vsi operativni programi kohezijske politike.

Komisija je do konca leta 2015 sprejela vse operativne programe kohezijske politike za obdobje 2014–2020, s čimer je vsem programom omogočila začetek izvajanja na terenu. Izboljšave za obdobje 2014–2020 zagotavljajo, da so programi še odločneje usmerjenosti k rezultatom, pri čemer so potrebe po naložbah povezane s posebnimi cilji in prednostnimi nalogami z ustreznimi kazalniki in cilji za realizacije in rezultate. Vsak program ima okvir uspešnosti, na podlagi katerega se bo ocenjevala njegova smotrnost. To omogoča pregledno poročanje in ocenjevanje napredka pri doseganju programskih ciljev.

Do konca leta 2015 so države članice izbrale že več kot 100 000 projektov. Sporočilo „Vlaganje v delovna mesta in rast – za kar največji prispevek evropskih strukturnih in investicijskih skladov“³⁹, ki ga je Komisija izdala decembra 2015, nudi dober pregled načrtovanih naložb iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov v programskem obdobju 2014–2020 in njihovih pričakovanih realizacij.

Na splošno naj bi bila po ocenah⁴⁰ neposredna posledica izvajanja programov v obdobju 2014–2020 pozitiven učinek v primerjavi s statusom quo, zlasti na rast BDP, tak učinek pa naj bi se nadaljeval tudi po koncu izvajanja. Pričakovani učinek je zlasti znatno za države članice EU-13⁴¹, za katere evropski strukturni in investicijski skladi predstavljajo velik delež javnih naložb. Za te države članice je mogoče pričakovati, da bo razlika v primerjavi s statusom quo ob koncu izvajanja programov dosegla +2,7 % , nato pa ostala nad 2 % še najmanj 10 let po letu 2020.

³⁸ Priporočila o tem, kako spodbuditi rast in delovna mesta ter hkrati ohraniti zdrave javne finance, ki jih Komisija izda vsako leto na podlagi analize gospodarskih in socialnih politik držav članic.

³⁹ COM(2015) 639 final.

⁴⁰ Simulacije na podlagi makroekonomskega modela QUEST, razvitega v sodelovanju GD REGIO in GD ECFIN.

⁴¹ Države članice, ki so se EU pridružile po letu 2004.

Informacije o izvajanju in rezultatih bodo predložene kot del letnega poročila o izvajanju za ESRR in Kohezijski sklad ter za programe ESS, Komisija pa jih bo skrbno spremljala. Prva letna poročila o izvajanju bodo predložena državam članicam junija 2016.

Predpogoji za izvajanje

Predhodne pogojenosti⁴² so eden od ključnih novih elementov reformirane kohezijske politike, katerega cilj je povečati učinkovitost sredstev. Vzpostavljajo okvirne pogoje za učinkovitost naložb, ki bi jih bilo treba izpolniti vnaprej, najpozneje pa v prvih letih izvajanja. Čeprav je bilo ob odobritvi programov izpolnjenih približno 75 % vseh predhodnih pogojenosti, jih okrog 750 ni bilo (na primer osrednji prometni načrti, ki podpirajo naložbe na področju prometa). Akcijski načrti za njihovo izpolnitev do konca leta 2016 so bili oblikovani v dogovoru s Komisijo. Opažene so bile nekatere zamude pri izpolnjevanju teh akcijskih načrtov: od 470 akcijskih načrtov, ki naj bi bili po prvotnih načrtih dokončani do konca leta 2015, je bilo v letu 2015 zaključenih 142 akcijskih načrtov, skupaj s tremi, ki so bili sicer načrtovani za leto 2016. Komisija skrbno spremlja stanje akcijskih načrtov v zvezi z izpolnjevanjem predhodnih pogojenosti, kar se bo nadaljevalo tudi v letu 2016.

Med novimi elementi reformirane kohezijske politike je tudi določitev, katere cilj je krepitev zanesljivosti, saj države članice v skladu z načelom subsidiarnosti nosijo še več odgovornosti. Gre za postopek, po katerem države članice določijo organe, ki bodo pristojni za upravljanje in nadzor programov, da se zagotovi ustrezno vzpostavitev sistemov že na začetku obdobja. Ko je postopek končan, programi Komisiji lahko začnejo pošiljati zahteve za plačilo. Države članice so prve organe imenoval v letu 2015. Ob koncu leta 2015 so države članice Komisijo uradno obvestile o določitvi organov, pristojnih za programe, za 20 % programov ESS⁴³, ESRR in Kohezijskega sklada, kar je počasneje, kot je bilo sprva načrtovano. Vendar pa Komisija podpira države članice in jim pomaga pri premostitvi težav.

Posebna podpora za Grčijo

V okviru ukrepov pomoči Grčiji je bil sklenjen sporazum o povečanju predhodnega financiranja za strukturne sklade v programskem obdobju 2014–2020, skupaj s 100 % stopnjo financiranja za upravičene izdatke in predčasno sprostitev preostalih 5 % za programe za obdobje 2007–2013. Kumulativni učinek je znašal 2 milijard EUR (polovica leta 2015 in druga polovica leta 2016).

Pobuda za zaposlovanje mladih

Kar zadeva pobudo za zaposlovanje mladih, prvi sklop podatkov o spremljanju, ki so jih države članice predložile aprila 2015 (presečni datum je bil konec leta 2014), poroča o skupno približno 138 000 udeležencih. Ugotovljeni znatni problem je bilo pomanjkanje javnega financiranja za spodbujanje dejavnosti v okviru pobude za zaposlovanje mladih. Zato je Komisija predlagala povečanje predhodnega financiranja pobude za zaposlovanje mladih na 30 % v letu 2015, da bi olajšali financiranje začetnih ukrepov⁴⁴. To predhodno financiranje je bilo plačano iz proračuna EU za leto 2015.

Naknadna anketa in pogovori z organi upravljanja v letu 2015 kažejo, da se je izvajanje pobude za zaposlovanje mladih začelo v večini upravičenih držav članic. Do novembra 2015 je 10 držav članic poročalo, da so se že zavezale k

10 držav članic se je zavezalo k izvršitvi 75 % ali več proračuna

⁴² Predpogoji, katerih cilj je zagotoviti, da so države članice vzpostavile ustrezne regulativne in politične okvire in da obstajajo zadostne upravne zmogljivosti pred naložbami iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov, namenjeni doseganju največje mogoče smotrnosti financiranja.

⁴³ GD EMPL je glede ESS v svojem letnem poročilu o dejavnostih za leto 2015 navedel, da je na presečni datum 8. april 2016 delež dosegel 25 %.

⁴⁴ Uredba (EU) 2015/779 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o spremembi Uredbe (EU) št. 1304/2012 glede dodatnega začetnega predplačila, ki se izplača za operativne programe, podprte v okviru pobude za zaposlovanje mladih.

financiranju 75 % ali več proračuna za konkretne ukrepe njihove pobude za zaposlovanje mladih. Na splošno so v 20 državah članicah, ki izvajajo pobude za zaposlovanje mladih, konec decembra 2015 skupni stroški dejavnosti, izbranih kot prejemnic podpore, znašali 3,3 milijarde EUR, upravičenci pa so prijaviili 380 milijonov EUR. V isti študiji je navedeno, da so do novembra 2015 večje države članice in/ali glavni prejemniki pobude za zaposlovanje mladih uspeli pritegniti na tisoče mladih – Italija (okoli 375 000 kontaktiranih ali že udeleženi v ukrepih), Portugalska (100 000), Grčija (32 000), Francija (32 000) in Madžarska (16 000).

Pobuda za MSP

Začelo se je tudi izvajanje na terenu v okviru pobude za MSP, ki je skupni finančni instrument Komisije in skupine EIB (Evropska investicijska banka in Evropski investicijski sklad), namenjen spodbujanju financiranja MSP za zagotavljanjem delnega kritja tveganja za posojilne portfelje MSP izvornih finančnih institucij. Ti proizvodi, ki so zanimivi tako za banke in kot za MSP, so lahko izjemno učinkoviti pri zagotavljanju hitrega in učinkovitega načina za povečanje posojil realnemu gospodarstvu, ustvarjanje delovnih mest in spodbujanje gospodarske rasti. Izvajanje se je že začelo v več državah članicah (Bolgarija, Španija, Malta), namero, da se pridružijo, pa je navedlo tudi več drugih držav (med katerimi so Romunija, Italija in Finska).

Ustvarjanje delovnih mest in boljše razmere na trgu dela

Poleg podpore iz proračuna EU in namenskih programov je Komisija k izboljšanju zaposlovanja in možnosti za zaposlitev v EU prispevala tudi s številnimi pobudami:

- Uveden je bil nov Evropski pakt za mlade, z namenom do konca leta 2017 vzpostaviti 10 000 partnerstev za poslovno izobraževanje ter najmanj 100 000 novih vajeništev, pripravništev in najosnovnejših zaposlitev.
- Izpeljan je bil nov začetek socialnega dialoga s širokim krogom socialnih partnerjev za boljše odzivanje na gospodarske in socialne izzive, s katerimi se sooča Evropa.
- Komisija je predlagala evropski akt o dostopnosti, da bi izboljšali delovanje notranjega trga za dostopne izdelke in storitve, ki so zasnovani za invalidne osebe, z odpravo in preprečevanjem ovir za njihovo prosto gibanje.
- Podpiranje mobilnosti delovne sile in boljšega usklajevanja sistemov socialne varnosti je eden glavnih ukrepov Komisije za izboljšanje evropskega trga dela. Portal EURES (Evropski portal za zaposlitveno mobilnost) delavcem omogoča enostaven dostop do zbirke podatkov o prostih delovnih mestih javnih služb za zaposlovanje iz vseh držav članic in jih usklajuje z njihovimi spletnimi prijavi za zaposlitev. Leta 2015 je bil portal EURES okrepljen in posodobljen, tako da je postal najsodobnejše orodje mobilnosti, ki uporablja najnovejše informacijske tehnologije in je dostopno vsem.
- Dosežen je bil napredek pri ocenjevanju zakonodaje EU na področju pravičnih in varnih delovnih pogojev. Kmalu bo zaključena celovita ocena pravnega reda, ki ga sestavlja 24 direktiv s področja varnosti in zdravja na delovnem mestu. Ta ocena je del programa Komisije za ustreznost in uspešnost predpisov (REFIT)⁴⁵, katerega cilj je poenostavljen, jasnejši in bolj stabilen regulativni okvir, ki bo v oporo gospodarski rasti in zaposlovanju.

1.4.2 Rezultati programov za obdobje 2007–2013

Vidiki izvajanja

⁴⁵ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/index_sl.htm.

Skupno je bilo financiranja iz sredstev kohezijske politike v programskem obdobju 2007–2013 deležnih 440 operativnih programov (322 za ESRR in Kohezijski sklad in 118 za ESS), kar skupaj pomeni proračunske dodelitve v višini 346,5 milijarde EUR.

Izvajanje je ob koncu leta 2015 v večini držav članic doseglo zadovoljivo raven za tri sklade kohezijske politike (80,2 % ob izključitvi neporavnanih terjatev, ki še niso plačane), pri čemer se zamude še vedno pojavljajo le v Romuniji, Italiji in na Hrvaškem. Pri programih **ESS** je skupna stopnja izvajanja v vseh državah članicah do konca leta 2015 dosegla 80,5 %. Stopnja črpanja sredstev ESS je v najmanj uspešnih državah presegla 65 %, z izjemo Hrvaške (52,3 %) in Romunije (51,1 %). Pri programih **ESRR in Kohezijskega sklada** se je tempo izvajanja proti koncu leta 2015 še pospešil, pri čemer je skupna stopnja izvajanja brez še nerešenih zahtevkov za vse države članice znašala 80 %, zamude pa so bile zabeležene samo v Romuniji, Italiji in na Hrvaškem. Učinek teh zamud je še vedno mogoče omiliti, saj se odhodki v zvezi s finančnimi instrumenti še vedno lahko predložijo in se obdobje upravičenosti za Hrvaško izteče konec leta 2016.

Stopnja izvajanja (brez neporavnanih terjatev, ki še niso plačane)
ESS, ESRR in Kohezijski sklad skupaj:

80,2 %

Analiza razpoložljivih podatkov o spremljanju pri izbiri projektov, pa tudi informacije iz letnih poročil o izvajanju, ki so jih organi, pristojni za programe, predložili junija 2015, kažejo, da večina operativnih programov kohezijske politike za obdobje 2007–2013 dobro napreduje. Do jeseni 2015 sta ESRR in Kohezijski sklad podprla več kot 760 000 projektov v vseh državah članicah.

Večji poudarek na uspešnosti

V skladu z načrtom Komisije za večji poudarek na uspešnosti in kot del pilotnega projekta, ki ga je leta 2014 začela Komisija, je bil v letu 2015 spet opravljen pregled uspešnosti vseh 322 programov ESRR in Kohezijskega sklada. Uspešnost je bila ocenjena kot dobra ali sprejemljiva za 91 % programov in slaba ali kritična za 9 %. Gre za pozitiven razvoj v primerjavi s sliko, ki izhaja iz ocen za leto 2014 v okviru prejšnjega ocenjevanja (po katerem se je štelo, da za 12 % programov obstaja tveganje).

Zlasti se je uspešnost programov izboljšala na področju upravljanja in nadzora, izbora projektov in finančnih instrumentov, ki pripomorejo k pospešenemu izvajanju, tako da se je splošna stopnja izvajanja programov ESRR in Kohezijskega sklada za vse države članice do konca leta 2015 povečala na 87 %.

Izvajanje instrumentov finančnega inženiringa pa še vedno ostaja počasnejše, kot je bilo prvotno načrtovano, in do konca leta 2014 1,04 milijarde EUR od skupno 17,06 milijarde EUR še ni bilo vplačane v finančne instrumente.

Prispevek k dosežkom politik

Dodatni bruto domači proizvod (BDP),
ustvarjen s pomočjo kohezijskih
sredstev

približno **1 bilijon EUR**

Rast BDP je sicer le eden izmed številnih ciljev kohezijske politike EU, vendar je v oddelku naknadne ocene za makromodeliranje zapisana ocena, da bo 1 evro naložb v okviru kohezijske politike v obdobju 2007–2013 do leta 2023 ustvaril približno 2,7 EUR dodatnega BDP⁴⁶. Z drugimi besedami, kohezijska politika bo ustvarila za skoraj 1 bilijon EUR dodatnega BDP. Poleg tega se trenutno dokončujejo tematski oddelki ESRR in Kohezijskega sklada ter naknadne ocene ESS, in bodo obsežnejši sklepi o uspešnosti na voljo v poročilu za naslednje

46

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp14a_final_report_en.pdf

leto. Dosežki kohezijske politike do leta 2014, ki so opisani v nadaljevanju, temeljijo zlasti na najnovejših razpoložljivih informacijah o spremljanju, pridobljenih iz letnih poročil o izvajanju, ki so jih predložile države članice leta 2015, in na dokazih, ki izhajajo iz že zaključenih naknadnih ocen (npr. okolje, promet in podpora podjetjem).

Pametna rast (ESRR in ESS)

Rezultati na področju pametne rasti se zagotavljajo z mobilizacijo finančnih virov, in prispevanjem k izboljšanju pogojev za naložbe. Programi spodbujajo nova delovna mesta, rast in naložbe po vsej Evropi, s poudarkom na najmanj razvitih območjih in sektorjih s potencialom rasti.

Več kot

36 000

*sofinanciranih projektov po vsej EU
za podporo sodelovanju med podjetji
in raziskovalnimi središči.*

Do leta 2014 je bilo po vsej EU sofinanciranih več kot 36 000 projektov za podporo **sodelovanju med podjetji in raziskovalnimi središči**. Nekaterе države članice so bile uspešne in so presegle večino začetnih ciljev (Združeno kraljestvo); v drugih državah članicah (na primer na Poljskem, v Belgiji in v Avstriji) pa sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem ostaja pod zadanimi cilji, vendar potekajo nenehna prizadevanja, da bi spodbudili to pomembno sodelovanje.

Primer dodane vrednosti EU

Dodana vrednost podpore ESRR je v tem, da državam članicam zagotavlja dodatno finančno podporo za naložbe, ki ustvarjajo rast, v okviru močnih omejitev fiskalne konsolidacije. Gospodarske dejavnosti, ki jih spodbujajo te naložbe, ustvarjajo kratkoročni učinek na BDP (v državah EU-12⁴⁷ naj bi se BDP po pričakovanjih med letoma 2007 in 2016 povečeval za 2,7 % letno⁴⁸), pa tudi dolgoročni učinek (ki se pokaže šele dolgoročno), in sicer zaradi strukturnih izboljšav gospodarstev EU.

Primer uspešne naložbe ESRR je ustanovitev holdinškega sklada v letu 2013 v španski pokrajini Extremadura v vrednosti skoraj 16 milijonov EUR, ki je bil izčrpan v manj kot dveh mesecih in je bil zato skoraj podvojen na vsoto 30 milijonov EUR. Z zagotavljanjem posojil za MSP za rast in inovacije je prispeval k razširitvi trga zasebnih naložb v edini španski regiji, ki se šteje za manj razvito („konvergenčna regija“). Do zdaj je podporo iz tega sklada prejelo že več kot 600 MSP. Ključni dejavniki uspeha so partnerstva med Evropskim investicijskim skladom in regionalno vlado ter temeljita predhodna ocena regionalnega trga, ki je bila podlaga za oblikovanje prilagojenega finančnega instrumenta. Na podlagi teh izkušenj je Extremadura 75 milijonov EUR svojih regionalnih dodelitev iz ESRR prispevala za špansko pobudo za MSP za obdobje 2014–2020.

S pomočjo financiranja ESRR je bilo izvedenih že skoraj 95 000 **raziskovalnih in razvojnih** projektov. Na tej podlagi je bilo do leta 2014 na področju raziskav ustvarjenih več kot 40 000 delovnih mest s polnim delovnim časom, kar presega splošni cilj ustvarjenih 33 500 delovnih mest. O stalnem napredku se zlasti poroča na Poljskem, kjer je bilo do leta 2014 ustvarjenih skoraj 5 000 delovnih mest na področju raziskav.

Več kot

40 000

*delovnih mest s polnim delovnim časom do leta
2014, kar presega splošni cilj 33 500*

⁴⁷ Države članice, ki so se EU pridružile po letu 2004, razen Hrvaške.

⁴⁸ Ocene na podlagi simulacij z ekonomskimi modeli (npr. modelom HERMIN)

Zaradi naložb sklada ESRR se je zlasti v manj razvitih regijah obseg **pokritosti s širokopasovnim dostopom** v EU v zadnjih letih znatno povečal. Dostop do širokopasovne povezave je zaradi podpore ESRR za do leta 2014 pridobilo več kot 8 milijonov dodatnih gospodinjstev. O pomembnih dosežkih so poročali zlasti v Grčiji – pokritost s širokopasovnim internetnim dostopom je bila do leta 2014 razširjena na 800 000 dodatnih državljanov – in v Sloveniji, kjer je zaradi naložb do leta 2014 širokopasovni dostop pokrival dodatnih 70 000 državljanov. Nekatere države članice se še vedno soočajo s posebnimi izzivi pri zapolnitvi vrzeli med regijami, ki imajo dostop do sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije, in tistimi, ki ga nimajo ali imajo le omejen dostop. To vprašanje se bo obravnavalo z dodatnimi naložbami v obdobju 2014–2020.

Več kot

825 000

delovnih mest kot rezultat podpore za
SME

Do leta 2014 je bilo z **naložbeno podporo ESRR za MSP** ustvarjenih več kot 825 000 delovnih mest. Ti ukrepi so bili v zadnjih letih ključni pri blažitvi učinkov krize. Poleg tega je ESSR podprl tudi odprtje več kot 120 000 novih podjetij v EU.

Predhodni rezultati delovnih sklopov za podporo podjetjem (MSP, velika podjetja, finančni instrumenti) potekajočega naknadnega vrednotenja ESRR in Kohezijskega sklada za obdobje 2007–2013 kažejo, da je ESRR podprl vsaj 246 000 MSP (brez upoštevanja posredne pomoči), z nepovratnimi sredstvi, ki so jih prejela predvsem mikro podjetja. Podpora predstavlja približno 47,5 milijarde EUR ali 16 % skupnih sredstev ESRR. Opredeljene so bile tri glavne koristi: izboljšanje gospodarske uspešnosti podprtih subjektov (kljub splošni gospodarski recesiji), izboljšanje inovacij zaradi naložb v raziskave in razvoj, ter vedenjske spremembe.

Bistveno manjši del podpore (približno 6 milijard EUR) je bil namenjen približno 3 700 večjim podjetjem, med katerimi so bila mnoga tik nad pragom za MSP. Cilji večine podprtih projektov so bili izpolnjeni, med drugim okrepitev zasebnih naložb, povečanje produktivnosti podjetij in več delovnih mest. Vendar pa iz opravljenih ocen sledi, da bi morale regije in države članice svojo podporo osredotočiti na izkoriščanje posrednih koristi, na primer s povezovanjem večjih podjetij z lokalno dobavno verigo. Takšna podpora je zelo obetavna, saj lahko spodbudi trajnost naložb in delovnih mest v regiji.

Naknadna ocena predhodnih rezultatov pokazala, da je na področju **človeškega kapitala** ESS pripomogel k razvoju in utrjevanju sistema znanosti in tehnologije (s finančno podporo in usmerjanjem na področju raziskav in inovacij). ESS je pomagal tudi okrepiti zmogljivosti na področju raziskav in pritegniti dodatne človeške vire na področje raziskav, ter spodbuditi zaposljivost. Kar zadeva kakovost visokošolskega izobraževanja, je ESS prispeval k spremembam na sistemski ravni, npr. k izboljšanju študijskih programov, usposabljanju osebja in uporabi e-učenja.

Trajnostna rast (ESRR in Kohezijski sklad)

Dodatne zmogljivosti za **proizvodnjo energije iz obnovljivih virov**, ki izhajajo neposredno iz ukrepov, ki sta jih podprla ESRR in Kohezijski sklad, so po poročanju držav članic do konca leta 2014 znašale skoraj 4 000 MW, kar je več kot 1 200 MW več v primerjavi z letom 2013.

Poleg tega so se izvajali številni projekti za povečanje **energetske učinkovitosti stanovanjskih blokov in javnih stavb**, zlasti v državah EU-12, v katerih so te vrste stavb velike porabnice energije. Po poročanju je zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, ki je posledica teh ukrepov, ob koncu leta 2014 znašalo 475 592 kt CO₂ in ekvivalenta CO₂.

Naknadna ocena svežnja opravljenih del za energetske učinkovitost javnih in stanovanjskih stavb potekajočega ESRR in Kohezijskega sklada je opozorila na dejstvo, da so bili v programskem obdobju 2007–2013 sicer doseženi uspehi, vendar so ti le delno zajeti v sistemih spremljanja zadevnih programov. Ker ni standardiziranih kazalnikov, je bilo zajemanje dokazov spremenljivo in nedosledno. Vendar pa se primerjavo dosežkov vseh programov lahko opravi na podlagi najpogostejše uporabljenih kazalnikov rezultatov, to sta „zmanjšanje porabe energije“ in „zmanjšanje emisij toplogrednih plinov“: do leta 2013 (tj. dve leti pred zaključkom programov konec leta 2015) so pregledani programi

dosegli letno zmanjšanje porabe energije v obsegu 2 904 GWh in zmanjšanje emisij za 1 454 ton ekvivalenta CO₂ letno, med drugim zaradi ukrepov za energetske učinkovitost.

Znatno povečanje števila dodatnih prebivalcev, deležnih koristi iz vodnih projektov (več kot 1,7 milijona) in projektov v zvezi z odpadnimi vodami (več kot 1,2 milijona).

Na področju **preprečevanja tveganj** je bila ob podpori ESRR in Kohezijskega sklada do konca leta 2014 dosežena boljša zaščita pred naravnimi tveganji za približno 20 milijonov ljudi, ki jim grozi nevarnost poplav, in za 30 milijonov ljudi, ki jim grozi nevarnost gozdnih požarov.

Čeprav splošna raven doseganja ciljev na področju **pitne vode in čiščenja odpadnih voda** še vedno znaša 38 % vrednosti ciljev, so države članice poročale o bistvenih izboljšavah: izraženo v absolutnih številkah se je do konca leta 2014 v primerjavi z letom 2013 znatno povečalo število dodatnih prebivalcev, deležnih koristi iz vodnih projektov (več kot 1,7 milijona) in projektov v zvezi z odpadnimi vodami (več kot 1,2 milijona).

Predhodni rezultati naknadnega ocenjevanja delovnega svežnja za okolje v okviru ESRR in Kohezijskega sklada kažejo, da je v mnogih državah članicah EU-13 in južnih državah članicah EU-13⁴⁹ kohezijska politika eden od glavnih virov javnega financiranja, zaradi česar pomembno prispeva k doseganju ciljev EU v zvezi z vodo in odpadki. V številnih od teh držav je bil dosežen splošen napredek: na področju odpadkov se je stopnja recikliranja povečala v skoraj vseh državah članicah EU-13; na področju vode so projekti, financirani iz ESRR in Kohezijskega sklada, izboljšali oskrbo s pitno vodo za vsaj 4 milijone državljanov EU in prispevali k boljšemu čiščenju odpadnih voda za več kot 7 milijonov državljanov EU. Poleg tega je bilo v postopku ocenjevanja ugotovljeno, da so finančne analize, opravljene v okviru priprav na pregledane velike projekte (tj. naložbe v vrednosti nad 50 milijonov EUR) za upravljanje voda in ravnanje z odpadki, zagotovile trdno podlago za finančno vzdržnost zadevnih okoljskih projektov.

*Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov:
več kot*

475 000

(kt ekvivalenta CO₂)

Države članice so o napredku do konca leta 2014 v primerjavi z letom 2013 poročale tudi na področju **prometa**, kjer so bila posebna prizadevanja usmerjena v ukrepe, v zvezi s katerimi je bilo v preteklih letih več težav, kot so gradnja novih cest (vključno s TEN) in prenova železnic. Največji napredek je bil zabeležen pri prenovljenih cestah (ob koncu leta 2014 je bilo po poročanju prenovljenih več kot 30 000 km cest, v primerjavi z 20 000 km konec leta 2013). Napredek je bil dosežen tudi na tradicionalno počasnejšem področju obnavljanja železnic, kjer je bila do konca leta

2014 opravljena obnova skoraj 4 000 km v primerjavi z malo več kot 3 000 km konec leta 2013.

Predhodni rezultati delovnega svežnja na področju prometa v okviru naknadne ocene ESRR in Kohezijskega sklada kažejo, da je kohezijska politika z obravnavo potreb regij, kjer je bila prometna infrastruktura slabo razvita, spodbudila boljšo povezljivost znotraj posameznih držav članic in med njimi. Ta sveženj je spodbudil tudi izboljšanje načrtovanja prometnih ukrepov (npr. prek razvoja prometnih strategij) in njihove priprave (npr. z izboljšanjem kakovosti vlog za pridobitev podpore EU za večje naložbe v promet v vrednosti več kot 50 milijonov EUR), hkrati pa je spodbudil države članice, da so posvetile več pozornosti trajnostnemu prometu v skladu s strateškimi dokumenti.

Vključujoča rast (ESRR in ESS)

Pri tem vprašanju ESRR in ESS sodelujeta z vlaganji v infrastrukturo in človeški kapital na področju izobraževanja in usposabljanja, aktivnih politik trga dela in vključevanja prikrajšanih skupin na trg dela in v družbo.

⁴⁹

Države članice, ki so bile v EU pred letom 2004.

Predhodni rezultati naknadne ocene ESS so pokazali, da je podpora ESS pri **dostopu do zaposlitve** prispevala 12 % sredstev nacionalnih aktivnih politik trga dela (APTD) v celotni EU. V nekaterih konvergenčnih regijah (EU-12 in južne države članice, kot je Grčija) je ESS financiral znaten delež sodelujočih v aktivnih politikah trga dela. V oceni je bila ugotovljena tudi dobra usklajenost med ukrepi ESS, priporočili za posamezne države v okviru evropskega semestra in strategijo Evropa 2020. Evropski socialni sklad je na primer prispeval k reformi javnih zavodov za zaposlovanje (JZZ) v več državah članicah, in sicer s krepitvijo njihove zmogljivosti za oblikovanje in izvajanje programov in/ali s povečanjem njihovih veščin.

Naložbe ESS v **človeški kapital** so pokrivalo ukrepe za usposabljanje različnih ciljnih skupin, za izboljšanje kakovosti sistemov izobraževanja in usposabljanja ter prilagodljivosti podjetij. Manj razvite regije („konvergenčne regije“) bi lahko izvajale širši nabor dejavnosti (v primerjavi z bolj razvitimi „konkurenčnimi regijami“) na področju vseživljenjskega učenja, reforme sistemov izobraževanja in usposabljanja ter razvoja človeških virov na področju raziskav in inovacij. Ob koncu leta 2013 so naložbe Evropskega socialnega sklada zagotovile znatna dodatna sredstva (51 milijard EUR, vključno z nacionalnim sofinanciranjem), ki prispevajo k izvajanju strategije Evropa 2020 ter strategije izobraževanja in usposabljanja ter povezanih priporočil za posamezne države, ter najmanj 21 milijonov EUR (46 % vseh deležev) za doseglo kvalifikacij (13 %), zaposlovanja (8 %) ter boljših spretnosti in kompetenc oziroma za „druge pozitivne rezultate“ (25 %).

Na področju **socialne vključenosti** so ukrepi ESS državam članicam omogočali dopolnitev obstoječih ukrepov za socialno vključevanje ter podporo večjemu številu udeležencev, kot bi bilo sicer mogoče, zlasti v času upada gospodarske rasti. Za socialno vključevanje je bilo namenjene 11,5 milijarde EUR (vključno z nacionalnim sofinanciranjem). Do konca leta 2013 je vsaj 1,3 milijona sodelujočih v prednostnih oseh socialnega vključevanja našlo zaposlitev, opravilo poklicno kvalifikacijo ali doseglo druge pozitivne rezultate. V to niso vključeni mehki rezultati (npr. povečanje samozavesti, izboljšanje zdravstvenih pogojev, dejavnejša udeležba v civilni družbi ter bolj dejavno iskanje zaposlitve), ki jih države članice večinoma niso beležile. Podpora ESS je poleg tega omogočila državam članicam, da so ponudile storitve, prilagojene posebnim ciljnim skupinam, ki imajo sicer dostop le do splošnih storitev, ki niso prilagojene njihovim posebnim – in pogosto bolj intenzivnim potrebam.

Do konca leta je v ukrepih ESS sodelovalo 98,2 milijona udeležencev.

Na splošno je bilo do konca leta 2014 na vseh področjih politik ESS zabeleženih 98,2 milijona udeležencev⁵⁰. V smislu realizacij je program dosegel svoj cilj vključiti najmanj toliko udeležencev kot v prejšnjem programskem obdobju. Kar zadeva rezultate, skupni kazalniki rezultatov zaradi omejitev pri sistemih za spremljanje in poročanje v obdobju 2007–2013 prikazujejo nepopolno sliko⁵¹. Vsaj 8,9 milijona sodelujočih je našlo zaposlitev bodisi neposredno ali kmalu po ukrepu, poleg tega pa je vsaj 8,5 milijona sodelujočih prejelo spričevalo/potrldilo ali uspešno opravilo tečaj usposabljanja. Še dodatnih 12,8 milijona sodelujočih je navedlo druge pozitivne rezultate, kot je okrepitev spretnosti in kompetenc. Splošna ocena, ki izhaja iz naknadnega ocenjevanja in ocen držav članic, se lahko šteje za pozitivno, čeprav večinoma na podlagi kvalitativnih dokazov, zaradi pomanjkljivosti v sistemih spremljanja in zelo omejenega števila hipotetičnih ocen učinka.

Kar zadeva ESRR, naložbe v **izobraževalno in vzgojnovarstveno infrastrukturo** še naprej kažejo znaten napredek, saj je bilo zaključenih prek 30 000 projektov, ki vključujejo naložbe v izobraževalne ustanove, za gradnjo novih šol ali fakultet oziroma za posodobitev in prestrukturiranje obstoječih. Skoraj v celoti so bile opravljene v manj razvitih („konvergenčnih“) regijah in je o njih poročala zlasti ena država članica (Italija). Take ukrepe so izvajale tudi druge države članice, vendar niso uporabile kazalnika, ki meri zmogljivost podprte infrastrukture, kar izključuje zanesljivo zbirno poročanje o številu ljudi, ki uporabljajo zadevno infrastrukturo na ravni EU.

⁵⁰ Predhodni rezultati naknadnega ocenjevanja.

⁵¹ V obdobju 2007–2013 ni bilo skupnih kazalnikov rezultatov, vendar je bil opravljen poskus združitve podobnih kazalnikov, o katerih poročajo države članice, kot so tisti, zabeleženi v tem odstavku. Te številke temeljijo na poročilu iz maja 2016 in niso dokončne, saj poročila še niso dokončana. Podatki, ki so na voljo v letnem poročilu GD EMPL o dejavnostih za leto 2015, so temeljili na prejšnji različici tega poročila.

1.5 Trajnostna rast: naravni viri (razdelek 2)

za razdelek 2 je bilo za leto 2015 dodeljenih 63,9 milijarde EUR, kar predstavlja 39,4 % skupnega proračuna EU za leto 2015. Razdelek 2 zajema dva stebra skupne kmetijske politike (SKP): steber I zajema ukrepe za podporo trgu in neposredna plačila, ki jih financira Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS); steber II pa zajema podporo za razvoj podeželja, ki jo financira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP). Ta razdelek prav tako zajema Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR), mednarodno razsežnost skupne ribiške politike (SRP) (tj. regionalne organizacije za upravljanje ribištva in sporazume o trajnostnem ribištvi), kot tudi dejavnosti na področju okolja in podnebja prek programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE).

Prednostne naloge Komisije:

Ukrepi v tem razdelku prispevajo k doseganju prednostnih nalog Komisije „za delovna mesta, rast in naložbe“, „energetska unija in podnebje“ in do neke mere prednostne naloge „enotni digitalni trg“. Prispevajo tudi k ciljem strategije Evropa 2020 na področju trajnostne rasti, povezani pa so tudi s pametno in trajnostno rastjo, kar zadeva naložbe, ki prispevajo k ustvarjanju delovnih mest in k inovacijam.

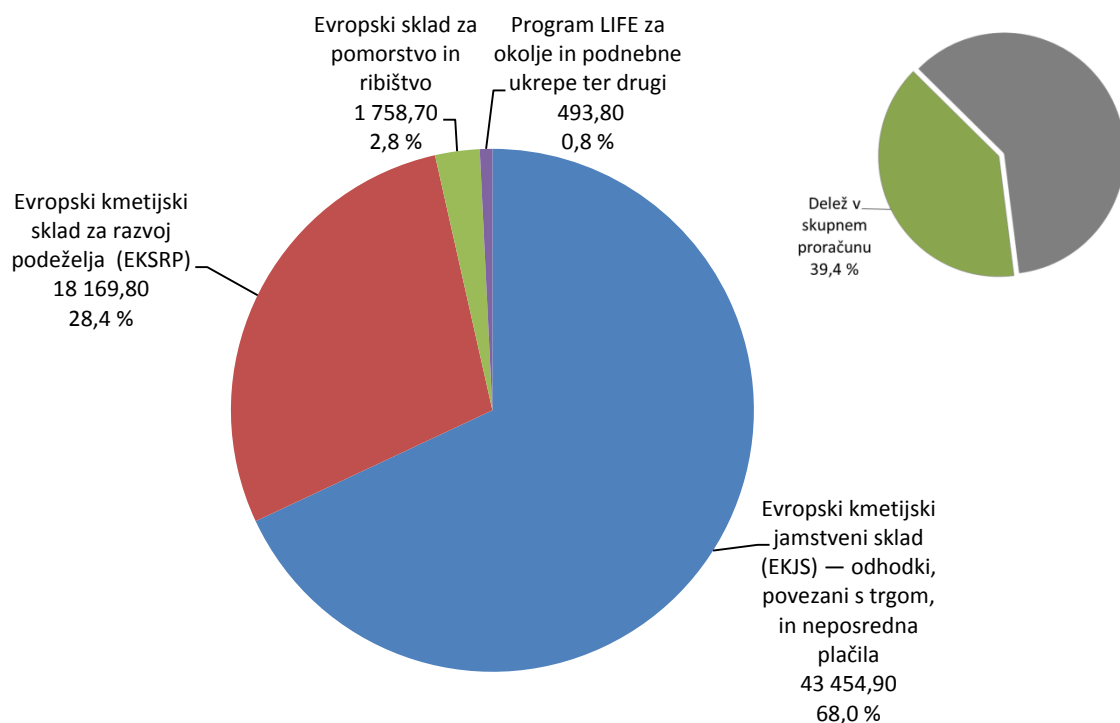

Diagram 5: levo: Glavni programi, ki se v letu 2015 financirajo v okviru razdelka 2 / desno: Delež razdelka 2 v celotnem proračunu za leto 2015. (vsi zneski so v milijonih EUR)

Ukrepi Komisije za reševanje krize v kmetijstvu

Komisija je za stabilizacijo trgov mleka in mlečnih izdelkov ter prašičjega mesa, ki jih je prizadela ruska prepoved uvoza iz EU, ukrepala na dva načina. Najprej je odprla pomoč za zasebno skladiščenje za zmanjšanje ponudbe na trgu. V drugem krogu ukrepanja je pospešila izplačilo neposrednih plačil in vzpostavila „solidarnostni sveženj“ različnih drugih posebnih ukrepov za olajšanje denarnega toka kmetov.

Sprejeti so bili posebni začasni ukrepi podpore za podporo kmetom, ki jih je prizadela ruska prepoved uvoza sadja in zelenjave, v višini 219,3 milijona EUR, medtem ko so dodatni podporni ukrepi za sektor mleka znašali 54,3 milijona EUR. Poleg tega so bili ukrepi za promocijo v tretjih državah okrepljeni, najprej s proračunskim učinkom v višini 3 milijonov EUR v letu 2015 (z nadaljnjimi zneski z učinkom na 2016 in 2017).

V letu 2015 so bile začete pobude v podporo kmetijskim trgov in izboljšanju dobavne verige. Med njimi so:

- razširjanje tržnih informacij prek „prikazov trga“⁵². Tako bodo trgi preglednejši, tržni udeleženci pa bodo lažje sprejemali informirane odločitve;
- začetek ali ponovni zagon forumov za analizo, kot je projektna skupina za kmetijske trge (ki obravnava teme, kot so preglednost trga, nepoštena trgovinske prakse ter dostop do finančnih instrumentov in terminskih borz) ter foruma na visoki ravni za boljše delovanje verige preskrbe s hrano.

1.5.1 Informacije o izvajanju programov za obdobje 2014-2020

Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS)

Izvajanje programov **EKJS** za financiranje neposrednih plačil kmetom in odhodkov, povezanih s trgov, v prvih letih večletnega finančnega okvira 2014–2020 dobro napreduje. Sektorski programi podpore v okviru skupne ureditve trgov (SUT) so trenutno na različnih točkah svojih ciklov. Kot odziv na ruski embargo na uvoz nekaterih kmetijskih proizvodov iz EU ter upad trga v sektorjih mleka in mesa so bili sprejeti dodatni ukrepi za podporo trgu, kot sta pomoč za zasebno skladiščenje nekaterih mlečnih proizvodov ter umik sheme za sadje in zelenjavo. Ti ukrepi so zagotovili močno potrebno podporo za prizadete proizvajalce v državah članicah ter pomagali ponovno uravnovežiti zadevne sektorje. Evropskemu kmetijstvu je uspelo najti alternativne trge doma in v tujini (zlasti v Aziji), kot je razvidno iz statističnih podatkov o trgovini: kljub izgubi ruskega trga se je skupna vrednost izvoza kmetijskih proizvodov iz EU v 12 mesecih po prepovedi avgusta 2014 povečala za 6 %. Izvozniki EU so med drugim dosegli znatno boljše rezultate v ZDA (+19 %) in na Kitajskem (+39 %). Izvoz vin EU se je v prvih devetih mesecih leta 2015 povečal za 660 milijonov EUR (10,3 %) glede na prejšnje leto. Ta uspeh je temeljil na podpori sektorju prilagojenega programa za promocijo v tretjih državah, kot tudi za naložbe v vinograde ter v zmogljivosti za predelavo in trženje.

Evropski kmetijski jamstveni sklad je v poslovnem letu 2015 za neposredna plačila še naprej financiral sheme EKJS pred reformo, vendar pa so bili uvedeni tudi nekateri elementi reforme skupne kmetijske politike (SKP) iz leta 2013, vključno s konvergenco ravni pomoči med državami članicami. Na upravni ravni je Komisija od leta 2014 pomagala državam članicam pri pripravi in izvajanju neposrednih plačil, na primer s smernicami in razpravami na sestankih skupin strokovnjakov.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP)

⁵²

<http://ec.europa.eu/agriculture/dashboards/>.

Sprejetih je bilo vseh 118 programov razvoja podeželja v okviru **EKSRP**. Komisija ne pričakuje, da bi zamuda pri odobritvi programa (zadnji programi so bili odobreni decembra 2015) vplivala na zmožnost doseganja ciljev programov. Na dan 31. decembra 2015 je bilo dodeljenih približno 23,5 milijarde EUR. To je 24 % skupnih sredstev EKSRP za obdobje 2014–2020. Države članice so do konca leta 2015 prejele skupaj za 3,77 milijarde EUR zahtevkov za plačilo, kar je še vedno 4 % vseh obveznosti, kar kaže, da je treba pospešiti izvajanje v prihodnjih letih.

Sprejetih je bilo vseh 118 programov za razvoj podeželja.

Močan poudarek na poenostavitvi

V začetku leta 2015 je Komisija začela obsežno poenostavitev, ki zajema celotni pravni red na področju kmetijstva. Do konca leta 2015 so bile sprejete številne zakonodajne spremembe, kot so:

- podaljšanje roka za vloge za podporo;
- večja prožnost v zvezi s prostovoljno vezano podporo;
- plačila za mlade kmete ter
- zmanjšanje upravnega bremena za upravičence in uprave držav članic s poenostavitvijo integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS), npr. z uvedbo preventivnih predhodnih navzkrižnih preverjanj in različnimi izboljšavami smernic, zlasti v zvezi z neposrednimi plačili v zvezi z izvajanjem obveznosti, povezanih s površinami z ekološkim pomenom. Potekajo tudi prizadevanja za poenostavitev pravil za upravne kazni v okviru IAKS.

Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR)

Kar zadeva **ESPR**, se je zaradi poznega sprejetja uredbe o ESPR (maja 2014) pogajalski proces v državah članicah podaljšal in je bil zaključen decembra 2015. Komisija je zdaj sprejela vseh 27 operativnih programov⁵³ v okviru ESPR. Da bi zagotovili nemoten začetek izvajanja, je Komisija sprejela več izvedbenih in delegiranih aktov. Zagotovila je tudi smernice za države članice za seje odborov in sestanke strokovnih skupin, s posebnim poudarkom na novih značilnostih v ESPR.

Sprejetih je bilo vseh 27 operativnih programov v okviru ESPR.

Ob koncu leta 2015 je skupaj veljalo 14 protokolov za sporazume o partnerstvu o trajnostnem ribištvi z državami, ki niso članice EU, v primerjavi z 10 v letu 2013 in 13 v letu 2014. V letu 2015 so bila uspešno zaključena pogajanja tako za obnovitev protokolov z Grenlandijo in Mavretanijo kot tudi za nove sporazume o partnerstvu o trajnostnem ribištvi z Liberijo in Cookovimi otoki. Hkrati sta se po preteku veljavnosti njunih zadnjih protokolov prenehala uporabljati sporazuma o partnerstvu o trajnostnem ribištvi z Mozambikom in Kiribatijem.

⁵³

Operativni program obstaja za vsako državo članico, razen za Luksemburg.

Program za okoljske in podnebne ukrepe (LIFE)

6 integriranih projektov v okviru programa LIFE bo olajšalo usklajeno uporabo več kot 1,4 milijarde EUR dodatnih sredstev.

Izvajanje programa **LIFE** poteka po načrtih. Nove vrste nepovratnih sredstev (integrirana, tehnična pomoč, krepitev zmogljivosti in pripravljalni projekti), ki so bili uvedeni z uredbo LIFE, so bile uspešno vzpostavljene in začeti so bili z njimi povezani razpisi za zbiranje predlogov. Visoka raven povpraševanja po projektih, usmerjenih v ukrepe na področju podnebja in integrirane projekte⁵⁴, je potrdila, da so bile novosti programa LIFE odlično sprejete. Po prvih dveh razpisih za zbiranje predlogov v letih 2014 in 2015 je bilo prejetih več kot 300

prijav projektov. Kar zadeva integrirane projekte, je LIFE v letu 2015 zagotovil 63,8 milijona EUR v podporo šestim integriranim projektom, financiranim v okviru programa LIFE za okolje: ti bodo olajšali usklajeno uporabo več kot 1,4 milijarde EUR za dopolnilno financiranje iz EKSRR, ESRR ter nacionalnih in zasebnih sredstev.

Več političnih dosežkov v okviru sedmega okoljskega akcijskega programa je bilo podprtih tudi z znanstveno, tehnično in logistično podporo, ki je bila financirana v okviru LIFE, kot so dejavnosti, povezane s pripravo in sprejetjem svežnja o krožnem gospodarstvu, ter pripravljalo delo in logistična podpora za konferenco Združenih narodov o podnebnih spremembah (COP21), na kateri je bil sprejet prvi splošni pravno zavezujoč svetovni podnebni dogovor.

1.5.2 Rezultati programov za obdobje 2007–2013

Vidiki izvajanja

Neposredna plačila iz **EKJS** v okviru ureditve pred reformo SKP leta 2013 so bila izvedena brez težav, pri čemer so države članice pravočasno opravile izračune in dodelitve podpore.

Za **razvoj podeželja (EKSRR)** je bilo v celotnem obdobju 2007–2013 opravljenih več popravkov v zvezi s programi posameznih držav članic. Spremembe so se nanašale na vprašanja, kot so prenos finančnih sredstev med ukrepi, prilagoditev upravičencev in merila za upravičenost. To je omogočilo obravnavo nizke stopnje črpanja finančnih sredstev v prvih letih izvajanja in tudi nekaterih nepredvidenih težav, ki so nastale zaradi spremenjenih gospodarskih ali širših političnih razmer. Končna stopnja črpanja sredstev za obdobje 2007–2013 je trenutno ocenjena na 98 %.

Stopnja izvajanja na področju razvoja podeželja

98 %

Evropski sklad za ribištvo (predhodnik Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo) je zagotavljal finančna sredstva za ribiški sektor in obalne skupnosti, da bi lahko dosegli gospodarsko vzdržnost na okolju prijazen način. Do 31. maja 2015 so bile obveznosti prevzete le za 90,8 % sredstev ESR. Obveznosti, ki so jih prevzele države članice od leta 2007 do 31. maja 2015, so znašale 3,91 milijarde EUR in so bile namenjene 134 689 dejavnostim. V istem obdobju so naložbe v sektor ribištva in akvakulture znašale 9,27 milijarde EUR: 42 % iz ESR, 26 % iz nacionalnih javnih prispevkov in 32 % iz zasebnih sredstev. Pri ukrepih za trajnostni razvoj ribiških območij je bil dosežen napredek in dosegli so več kot 11 % vseh prevzetih obveznosti ESR. Kar zadeva učinek finančnega vzvoda, 1 EUR odobrene pomoči ESR ustvari 1,37 EUR odobrene nacionalne pomoči (+2,2 % v primerjavi z 31. majem 2014), od tega 0,75 EUR zasebnih sredstev in 0,62 EUR nacionalnih javnih prispevkov.

⁵⁴

Integrirani projekti LIFE zagotavljajo financiranje za načrte, programe in strategije, ki se pripravljajo na regionalni, medregionalni ali nacionalni ravni. Cilj je izvajanje okoljske zakonodaje in ciljev v širšem obsegu ter povečanje učinka programa LIFE.

Leta 2015 je bilo izvajanje **sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu** ocenjeno kot del širšega ocenjevanja, ki je zajemalo različne finančne ukrepe v okviru skupne ribiške politike⁵⁵. V oceni je bilo ugotovljeno, da je bilo upravljanje sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja. Glede na analizo stroškov dostopa, ki jih plačujejo druga plovila tretjih držav na podlagi zasebnih dogovorov in pristojbin, ki jih plačajo lastniki plovil, v primerjavi z vrednostjo iztovorjenega ulova, so bile pristojbine, ki jih je izpogajala EU, ocenjene kot koristne za lastnike plovil in učinkovite. Ocena je pokazala, da so bili sporazumi o ribolovu tuna ekonomsko ugodnejši od sporazumov, ki veljajo za več vrst.

Projekti instrumenta **LIFE+** za nepovratna sredstva so pomenili 81 % celotnega večletnega proračuna programa v višini 2,1 milijarde EUR. To je v celotnem obdobju znašalo 1,7 milijarde EUR in spodbudilo pridobitev finančnih sredstev (1,8 milijarde EUR), ki so za več kot dvakrat presegla višino financiranja EU.

Prispevek k dosežkom politik

Glede na to, da naknadne ocene uspešnosti programov za razvoj podeželja in ESR v obdobju 2007–2013⁵⁶ še niso dokončane, dosežki, sporočeni v nadaljevanju, temeljijo zlasti na najnovejših razpoložljivih informacijah iz spremljanja teh programov.

Pametna rast

V obdobju 2007–2013 je imela **skupna kmetijska politika** zelo pozitiven vpliv na ekonomsko sposobnost kmetijskega sektorja z zagotavljanjem namenskega sektorskega financiranja za izboljšanje njegove uspešnosti. Faktorska produktivnost kmetijskega sektorja EU se je med letoma 2005 in 2014 poviševala za 0,7 % letno (in za 1,7 % letno v EU-13), kar jasno kaže, da učinkoviteje uporabljajo proizvodne dejavnike.

Sredstva za razvoj podeželja so zagotovila podporo za razvijanje znanja, naložbe, različne oblike sodelovanja in inovativnost. V obdobju 2007–2013 je EKSRP podprl: 430 000 projektov posodobitve; zagonsko podporo 165 000 mladim kmetom; sodelovanje 385 000 kmetov v shemah kakovosti ter več kot 5 milijonov dni usposabljanja za kmete. Ukrepi za razvoj podeželja so poleg tega pomagali ustvariti ali razviti 70 000 (ne-kmetijskih) mikropodjetij.

EKSRP je podprl 430 000 projektov za posodobitev kmetij in zagotovil zagonsko podporo 165 000 mladim kmetom.

Sredstva EKSRP so podprla tudi zagotovitev boljšega dostopa do širokopasovnih povezav in/ali informacijske in komunikacijske tehnologije za 8 milijonov prebivalcev podeželja. Dostopovna omrežja naslednje generacije so do konca leta 2014 na podeželskih območjih dosegla 25 % – v primerjavi z manj kot 20 % v letu 2013.

Čeprav je bila uporaba finančnih instrumentov v programih za razvoj podeželja v obdobju 2007–2013 še vedno skromna (364 milijonov EUR iz 16 programov za razvoj podeželja v 7 državah članicah), so bili nekateri rezultati spodbudni. Med letoma 2010 in 2014 je na primer jamstveni sklad, ki je deloval v Romuniji, financiran pa je bil v okviru politike razvoja podeželja, pripomogel k temu, da je bilo na voljo za 265 milijonov EUR posojil, in sicer tako, da je predložil 1 040 jamstev v skupni višini le 116 milijonov EUR.

⁵⁵ Naknadna ocena finančnih ukrepov Unije za izvajanje skupne ribiške politike in na področju pomorskega prava za obdobje 2007–2013 (še ni objavljena).

⁵⁶ Naknadne ocene o uspešnosti programov za razvoj podeželja v obdobju 2007–2013 bodo v državah članicah dokončane v letu 2016, na ravni Komisije pa v letu 2017; naknadna ocena Evropskega sklada za ribištvo trenutno še poteka in bo zaključena do konca leta 2016.

Trajnostna rast

V obdobju 2007–2013 je bilo več kot 80 % vseh plačil **SKP** povezanih z zagotavljanjem, da kmetje izpolnjujejo osnovne standarde za okolje (pa tudi za varnost živil, zdravje živali in rastlin ter dobro počutje živali)⁵⁷. Poleg tega je EKJS s podporo kmetom omogočil opuščanje škodljivo intenzivnih praks. Emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva (brez tal) so se še naprej stalno zmanjševale s povprečno letno stopnjo zmanjšanja 0,7 % med letoma 2001 in 2012, kar prispeva k doseganju ciljnega trenda zmanjševanja emisij CO₂.

V okviru programov razvoja podeželja so bile opravljene različne vrste plačil za posamezna področja, z namenom spodbuditi prakse upravljanja, ki imajo dokazano pozitiven učinek na biotsko raznovrstnost, tla, vodo in zrak, tako v kmetijskem kot gozdarskem sektorju. V programskem obdobju 2007–2013 so se površine, zajete v kmetijsko-okoljskih shemah, razširile na 47 milijonov hektarjev, kar je v letu 2013 pomenilo več kot 25 % kmetijskih površin v uporabi v državah EU-27. Podpora kmetom pri prehodu na ekološko kmetovanje je zajela 7,7 milijona hektarjev.

Podpora prehodu na ekološko kmetovanje je zajela 7,7 milijona hektarjev, kar prispeva k večji okoljski uspešnosti kmetijstva v EU.

Vse navedeno je pomembno prispevalo k izboljšanju okoljske uspešnosti kmetijstva v EU.

Kar zadeva **Evropski sklad za ribištvo**, so države članice v obdobju 2007–2013 dejavno uporabljale razpoložljivi instrument umika iz obratovanja v okviru ESR za prilagajanje ribolovne zmogljivosti razpoložljivim virom. Mnoge države članice so v svojih poročilih o zmogljivosti flote za leto 2013 navedle, da so bile njihove ribolovne flote v ravnovesju s staleži lovljenih rib, čeprav ostajajo tudi predeli s presežnimi zmogljivostmi, zlasti v Sredozemlju.

Letno poročilo Komisije za leto 2015 o izvajanju ESR⁵⁸ potrjuje postopno zmanjšanje podpore ESR za ukrepe v zvezi s floto (stalna in začasna ukinitve ribolova) in stalno podporo okolju prijaznejšim ribolovnim praksam, ki so prispevale k povečanju števila ribjih staležev, ki se lovijo na ravni največjega trajnostnega donosa, s 27 v letu 2014 na 39 v letu 2015.

Število ribjih staležev, ki se lovijo na ravni največjega trajnostnega donosa, se je s 27 leta 2014 v letu 2015 povečalo na 39.

LIFE+ je prispeval k večji ozaveščenosti in sodelovanju javnosti pri izvajanju okoljske politike in zakonodaje EU ter dobremu upravljanju na tem področju. Program je bil učinkovito orodje za spodbujanje izvajanja prednostnih nalog, določenih v Šestem okoljskem akcijskem programu (6. OAP)⁵⁹. Ocene programa potrjujejo, da je bil LIFE+ „uspešen

Boljše ohranjanje in obnova površin s pomočjo LIFE+ na 4,7 milijona ha

instrument z znatno dodano vrednostjo EU⁶⁰. V dvajsetih letih izvajanja in poleg „količinsko opredeljenih koristi, ocenjenih na približno 600 milijonov EUR na leto“⁶¹, je prispeval k: boljšemu ohranjanju in obnovi približno 4,7 milijona hektarjev površin; boljši

kakovosti vode na približno 3 milijone hektarjev veliki površini; boljši kakovosti zraka za približno 12 milijonov ljudi; zmanjšanju količine odpadkov za približno 300 000 ton in reciklažo enega milijona ton odpadkov ter zmanjšanju emisij CO₂ za 1,13 milijona ton na leto⁶².

⁵⁷ Glej oceni: http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/cross_compliance/index_en.htm in http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/environment-summary/fulltext_fr.pdf.

⁵⁸ COM(2015) 662.

⁵⁹ UL L 242, 10.9.2002.

⁶⁰ Glej Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu „Končna ocena izvajanja Uredbe (ES) št. 614/2007 o finančnem instrumentu za okolje (LIFE+)“. COM/2013/0478 final.

⁶¹ Prav tam.

⁶² Prav tam.

Primer dodane vrednosti EU

Program LIFE deluje kot platforma za izmenjavo najboljših praks in znanja, kar akterjem v EU omogoča medsebojno učenje na podlagi izkušenj. Po vsej EU je bilo deljenih in ponovljenih več kot 25 % rezultatov ohranitvenih ukrepov programa LIFE Narava.

Primer uspešnega projekta izmenjave znanja je projekt Elia, namenjen ustvarjanju zelenih koridorjev za biotsko raznovrstnost pod nadzemnimi visokonapetostnimi vodi v gozdovih ob hkratnem znižanju letnih stroškov vzdrževanja za operaterje prenosnega sistema električne energije. S tem projektom je bilo obnovljenih 155 km (775 ha) v Belgiji in 31 km (155 ha) v Franciji. V obeh državah je pri dolgoročnem upravljanju ohranitvenih ukrepov sodelovalo 732 deležnikov iz 28 interesnih skupin. Analiza stroškov in koristi je pokazala, da so se letni stroški vzdrževanja zmanjšali za faktor 2,5–5, pri čemer se prvotna naložba povrne že v 3–9 letih.

Operater v Belgiji naj bi po zaključku tega projekta v okviru LIFE tak pristop ob lastnem financiranju začel uporabljati še za nadaljnjih 600 km nadzemnih vodov, pri čemer pričakuje letni prihranek v višini približno 1 milijona EUR.

Ukrepi, ki se izvajajo v okviru tega projekta, se uporabljajo za več kot 75 000 km vodov po vsej EU.

Vključujoča rast

Kombinacija **neposrednih plačil in tržnih ukrepov** je pomagala omejiti izgubo delovnih mest in upad proizvodnje⁶³. Leta 2014 se je stopnja zaposlenosti v podeželskih območjih povečala na 63,3 %. To je bilo pomembno za 11 milijonov kmetij v EU, njihovih 22 milijonov redno zaposlenih in vseh, povezanih s kmetijstvom – npr. za 22 milijonov pri predelavi hrane, maloprodaji živil in gostinskih storitev ter dodatnih udeležencev v drugih sektorjih dobavne verige (ki skupaj tvorijo sektor s skoraj 44 milijoni delovnih mest). V okviru SKP se je spodbujal tudi uravnotežen teritorialni razvoj EU s pomočjo njenih ukrepov za **razvoj podeželja**, ki so v obdobju 2007–2013 podpirali skoraj 53 000 dejavnosti za izboljšanje osnovnih storitev na podeželskih območjih (npr. prevoz; elektriko, vzdrževanje gospodinjstva).

Število dejavnosti za izboljšanje osnovnih storitev na podeželskih območjih:

53 000

Kar zadeva **ESR**, nedavna študija⁶⁴ ocenjuje, da je bilo s pomočjo lokalnih akcijskih skupin za ribištvo⁶⁵ ustvarjenih vsaj 7 300 delovnih mest, ob podpori ESR pa je bilo ohranjenih še nadaljnjih 12 500 delovnih mest ob ocenjenih stroških v višini 32 000 EUR na ustvarjeno ali ohranjeno delovno mesto in ustvarjenih več kot 200 novih podjetij.

Glede na oceno, dokončano v letu 2015,⁶⁶ so se ukrepi na podlagi **sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu** izkazali za učinkovite v smislu gospodarskih koristi za EU in flote tretjih držav. Sporazumi o partnerstvu o trajnostnem ribištvu so podprli zaposlitev približno 2 500 državljanov EU na plovilih EU v številnih obalnih regijah EU. Največ v španskih regijah Andaluzija, Galicija, Baskija in Kanarski otoki, v Latviji in Litvi, v francoskih regijah Bretanja

⁶³ V kmetijskem sektorju so med letoma 2005 in 2013 neposredna plačila pomenila povprečno 46 % prihodka kmetij, pri čemer je opaziti velike razlike med državami članicami in vrstami kmetovanja.

⁶⁴ Študija o izvajanju osi 4, glej http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/studies/axis-4/index_en.htm.

⁶⁵ Lokalne akcijske skupine za ribištvo so partnerstva med akterji v ribištvu ter drugimi lokalnimi javnimi in zasebnimi deležniki na področju gospodarske, socialne in okoljske blaginje.

⁶⁶ Naknadna ocena finančnih ukrepov Unije za izvajanje skupne ribiške politike in na področju pomorskega prava za obdobje 2007–2013 (še ni objavljena).

in Réunion ter v Pomorjanski regiji na Poljskem. Vendar je bilo ugotovljeno, da je na ustvarjanje delovnih mest, povezano s sporazumi o partnerstvu o trajnostnem ribištvi, v regijah, kot sta Andaluzija in Kanarski otoki, v obdobju ocenjevanja (2007–2013) negativno vplivalo zmanjšanje ribolovnih možnosti na podlagi sporazumov v zahodni Afriki, ki veljajo za več vrst rib.

1.6 Varnost in državljanstvo (razdelek 3)

Proračun EU v razdelku 3 združuje vrsto programov (2,5 milijarde EUR, kar je 1,6 % skupnega proračuna EU v letu 2015), ki podpirajo nujne politične izzive, kot so varnost, azil, migracije in vključevanje, zdravje in varstvo potrošnikov, kultura in dialog z državljani. Finančna sredstva so usmerjena v projekte, pri katerih sodelovanje EU prinaša znatno povečanje učinkovitosti.

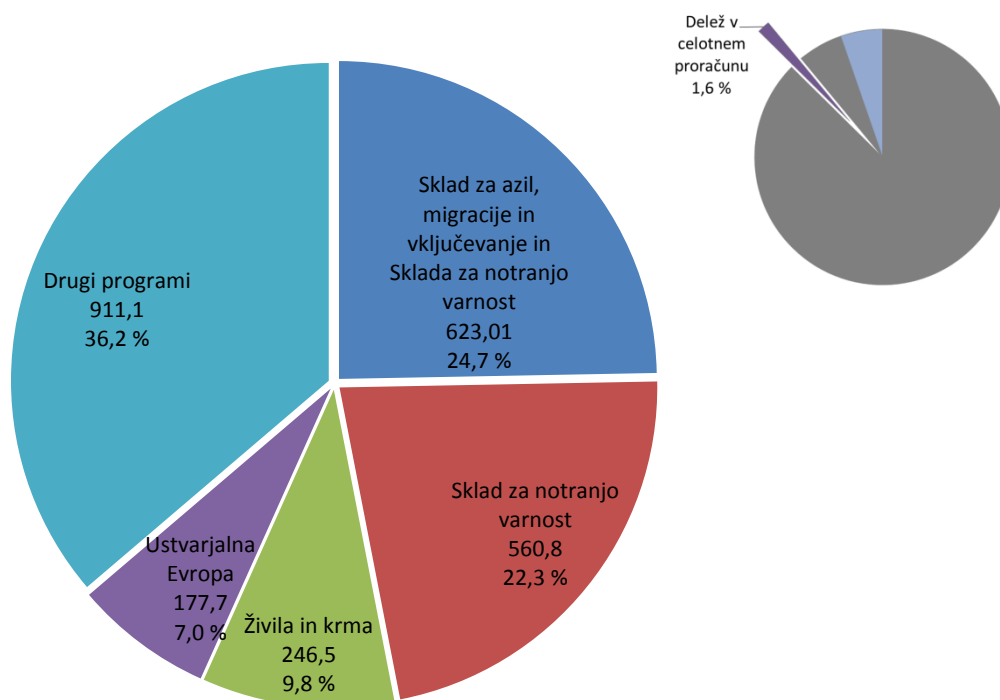

Diagram 6: levo: Glavni programi, ki se v letu 2015 financirajo v okviru razdelka 3 / desno: Delež razdelka 3 v celotnem proračunu za leto 2015. (vsi zneski so v milijonih EUR)

Ta del proračuna je bil letos še zlasti pod pritiskom zaradi begunske krize. Agencije, kot so Frontex, Evropski azilni podporni urad in Europol, so bile okrepljene s potrojitvijo prvotno dodeljenih sredstev za dejavnosti na Sredozemskem morju v okviru projektov „Triton“ in „Poseidon“ in dodatno pomočjo za vzpostavitev žariščnih točk. Sredstva za nujne ukrepe iz Sklada za azil, migracije in vključevanje in Sklada za notranjo varnost so bila znatno okrepljena (+130 milijonov EUR), z namenom pomagati najbolj obremenjenim državam članicam, kot sta Grčija in Italija. Poleg tega je bilo 25 milijonov EUR namenjenih za financiranje programa za preselitev.

Prednostne naloge Komisije:

Programi v okviru razdelka 3 prispevajo zlasti k prednostnima nalogama Junckerjeve Komisije „pravosodje in temeljne pravice“ in „migracije“. Ti programi kljub majhnemu obsegu sredstev prispevajo k dosežkom strategije Evropa 2020. Zdravstveni program na primer financira ukrepe na področju zdravega staranja (predpogoj za pametno rast) in odpravljanja neenakosti na področju zdravja (ključen element vključujoče rasti), Sklad za azil, migracije in vključevanje⁶⁷ pa prispeva k vključujoči rasti s financiranjem projektov za vključevanje državljanov tretjih držav.

1.6.1 Izvajanje programov iz večletnega finančnega okvira 2014–2020

Na področju varnosti, azila, migracij in vključevanja so države članice začele izvajati ukrepe, ki jih podpirata Sklad za azil, migracije in vključevanje ter Sklad za notranjo varnost, kot je navedeno v njihovih nacionalnih programih. Oba sklada sta ključna vira financiranja pri reševanju begunske krize in se večinoma izvajata v okviru deljenega upravljanja.

Leta 2015 je bil dosežen precejšen napredek v zagonski fazi. Sprejetih je bilo vseh 54 večletnih nacionalnih programov držav članic; ti opisujejo, kako namerava država članica izpolniti cilje skladov. Preostali štirje programi v okviru Sklada za notranjo varnost za pridružene čezatlantske države bodo odobreni na podlagi sklenitve dvostranskih sporazumov z zadevnimi državami. Postopek določitve organa, pristojnega za upravljanje sredstev, ki je predpogoj za izplačilo sredstev, prav tako dobro napreduje. Do konca leta 2015 samo štiri države članice še niso določile pristojnega organa.

Na tej podlagi so se v letu 2015 začele dejavnosti za spremljanje uporabe sredstev na terenu. Države članice so prva letna poročila o izvajanju predložile marca 2016. Kljub poznemu sprejetju pravnih podlag Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost ter ob upoštevanju begunske krize in nedavnih dogodkov, povezanih z varnostjo, so države članice poročale o napredku pri izvajanju svojih nacionalnih programov. Izvajanje je v prvih dveh letih potekalo počasi (približno 19 % skupnih dodeljenih sredstev za obdobje 2014–2015), vendar naj bi se po predvidevanjih v letu 2016 pospešilo.

Na dejavnosti, ki so se v letu 2015 financirale v okviru neposrednega upravljanja, je vplivala vzpostavitev dodatne nujne pomoči. Obseg sredstev, ki so na voljo za nepovratna sredstva, se je povečal za trikrat, to je s 77,41 milijona EUR v letu 2014 na 261,94 milijona EUR v letu 2015; v letu 2015 je bilo 38 nujnih pomoči v obliki nepovratnih sredstev (kar znaša 163 milijonov EUR)⁶⁸ dodeljenih državam članicam, ki so bile najbolj prizadete zaradi pritoka prosilcev za azil. Nepovratna sredstva so financirala osnovne potrebe prosilcev za azil, kot so nastanitev, zdravstvene storitve in osebje, potrebno za preverjanje in tolmačenje.

Na področju zdravja in varnosti hrane je bil letni delovni program Zdravje za leto 2015 izveden po načrtih. Skupaj so bili predloženi 103 predlogi, od katerih bo 38 tudi prejelo finančna sredstva (stopnja uspešnosti 36 %). Ti zajemajo osem skupnih ukrepov z državami članicami in 30 dodelitev nepovratnih sredstev. Da bi omogočili financiranje dejavnosti, ki obravnavajo vprašanje zdravja beguncev, je bil delovni program oktobra 2015 spremenjen. Znesek v višini 7,2 milijona EUR je bil dodeljen 4 projektom, Mednarodnemu uradu za migracije pa so bila dodeljena nepovratna sredstva za zagotovitev podpore državam članicam, v katerih je povečan migracijski pritisk, pri odzivanju na izzive, povezane z zdravjem, zlasti za preverjanje osebne zdravstvene zapisa, ki je namenjen obnovitvi podatkov o predhodnem zdravljenju migrantov in oceni njihovih zdravstvenih potreb.

⁶⁷ S financiranjem iz tega sklada se podpirajo nacionalna prizadevanja za izboljšanje zmogljivosti za sprejem, zagotavljanje skladnosti azilnih postopkov s standardi Unije, vključevanje migrantov na lokalni in regionalni ravni ter večja učinkovitost programov vračanja.

⁶⁸ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/press-material/docs/financial_support_to_mss_under_amif_and_isf_en.pdf.

Vsi delovni programi na področju živil in krme so bili v letu 2015 izpolnjeni po načrtih, kar prispeva k boljšemu zdravju ljudi, živali in rastlin v prehranski verigi. V letu 2015 je bilo izvedenih 137 veterinarskih programov, ki jih sofinancira EU, ki so bili osredotočeni na bolezni, ki prizadenejo živali in včasih človeka (zoonoze), v skupni vrednosti 163 milijonov EUR; v letu 2015 se je razširjenost salmoneloze in bruceloze pri ljudeh še naprej zmanjševala. EU je prvič sofinancirala 17 nacionalnih fitosanitarnih raziskovalnih programov v skupni vrednosti 7,5 milijona EUR, s čimer je bilo zagotovljeno zgodnje odkrivanje in izkoreninjenje izbruhov škodljivcev. Poleg tega so bile preprečene živalske in rastlinske epidemije in uspešno obravnavane številne epidemiološke situacije z uporabo izrednih ukrepov, kar je EU omogočilo nadaljnji izvoz. Financiranje EU v višini 16 milijonov EUR za 43 referenčnih laboratorijev EU v letu 2015 je pripomoglo k boljšemu izvajanju zakonodaje EU z uveljavljanjem zakonodajnih omejitev in zmanjšanjem potrebe po ponovnih preizkusih.

V okviru programa „Boljše usposabljanje za varnejšo hrano“ se je v letu 2015 usposabljanj udeležilo več kot 7 000 uslužbencev, povezanih z organi za nadzor varnosti hrane. Osebe, deležne usposabljanja, je izboljšanje svojega znanja ocenilo z 8,4 od 10.

Na področju varstva potrošnikov je izvajanje programa varstva potrošnikov 2014–2020 na dobri poti, da izpolni večletne cilje. Dosežena je bila večina s tem povezanih kazalnikov uspešnosti, predvidenih za leti 2014 in 2015⁶⁹. Financirani ukrepi so osredotočeni na področja, kjer ni mogoče zadovoljivo doseči varstva potrošnikov na ravni držav članic, kot so dejavnosti evropskih potrošniških centrov, ki zagotavljajo informacije, svetovanje in pomoč v zvezi s čezmejnimi nakupovanjem v EU. V letu 2015 je bilo dodeljenih 30 sklopov nepovratnih sredstev za sofinanciranje dela teh centrov⁷⁰.

Na področju kulture se je program Ustvarjalna Evropa za podporo kulturnim in ustvarjalnim sektorjem izvajal po načrtu. Podprti ukrepi vključujejo čezmejne projekte, v katerih sodelujejo izvajalci v kulturnem in avdiovizualnem sektorju iz 38 držav (povpraševanje je bilo večje kot v letu 2014), in pobude, kot so dobro znane evropske prestolnice kulture. Program še naprej izpolnjuje splošne cilje, in sicer prispeva k varovanju evropske kulturne in jezikovne raznolikosti in si prizadeva krepiti konkurenčnost evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev.

Program Evropa za državljane je na dobri poti, da doseže svoje cilje. V letu 2015 je bilo zanimanje zanj veliko. Prejetih je bilo čedalje več prošenj, ki se potegujejo za pridobitev financiranja iz sorazmerno skromnega proračuna. Med 2 791 prejetimi vlogami je bilo izbranih 408 projektov (14,6-odstotna stopnja uspešnosti).

Območje pravosodja in temeljnih pravic, zasnovano na medsebojnem zaupanju

Evropska unija je v letu 2015 še naprej razvijala svoje politike na področju sodnega varstva, temeljnih pravic in državljanstva. Osnovane so na temeljnih vrednotah EU, kot so demokracija, svoboda, strpnost in vladavina prava. Državljeni EU morajo imeti polno zaupanje, da sta njihovi svoboda in varnost dobro varovani povsod v Evropski uniji.

Komisija je aprila predstavila evropsko agendo za varnost. Agenda se osredotoča na področja, na katerih lahko EU prispeva k izboljšavam, kot so boljša izmenjava informacij in okrepljeno policijsko in pravosodno sodelovanje.

Po terorističnih napadih v Parizu januarja in novembra 2015 ter v Københavnu februarja 2015 so države članice sklenile, da se bodo skupaj borile proti terorizmu. Sprejele so ukrepe za boj proti radikalizaciji, prekinitev financiranja terorizma ter okrepitev sodelovanja med seboj ter z Europolom, agencijo EU na področju kazenskega pregona, in Eurojustom, agencijo EU za pravosodno sodelovanje.

⁶⁹ Za podrobnejše podatke glej program varstva potrošnikov, ki je del poročila o programih, priložen k osnutku proračuna za leto 2017.

⁷⁰ Osnutek letnega poročila o dejavnostih v izvajalski agenciji CHAFAA.

Na področju pravosodja je Komisija izpolnila svojo zavezo, da bo dokončala reformo varstva podatkov v EU, s čimer bo zagotovila boljše varstvo osebnih podatkov državljanov. Komisija je prav tako naredila korak bližje k ustanovitvi Evropskega javnega tožilstva, katerega naloga bo preiskovanje in pregon goljufij, ki škodijo finančnim interesom Unije.

Komisija je zaključila pogajanja o krovnem sporazumu med EU in ZDA o varstvu podatkov. S sporazumom bodo varovani osebni podatki, preneseni med Evropsko unijo in Združenimi državami za namene preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj, vključno s terorizmom. Prav tako bo državljanom EU omogočil, da izkoristijo možnost za uveljavljanje pravnih sredstev v sodnih postopkih v Združenih državah v skladu z ameriško zakonodajo.

1.6.2 Rezultati programov iz večletnega finančnega okvira 2007–2013

Na področju **varnosti, azila, migracij in vključevanja** naknadno ocenjevanje predhodnikov Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost še potekata in poročila bodo na voljo prihodnje leto. Na voljo pa so podatki o nekaterih ključnih kazalnikih uspešnosti.

Najprej se je število oseb, ki prejemajo pomoč pri ponovnem vključevanju v okviru sklada, ki je bil predhodnik Sklada za azil, migracije in vključevanje, v obdobju od leta 2011 do sredine leta 2015 znatno povečalo v primerjavi s prejšnjim obdobjem poročanja 2010–2008, kot je prikazano spodaj. Medtem ko je v obdobju 2008–2010 vsako leto pomoč prejelo povprečno 2 500 oseb, je v obdobju 2011–2015 vsako leto pomoč prejelo v povprečju več kot 10 000 oseb.

Poleg tega so bili na voljo dani podatki o številnih konzulatih od 2 000 konzularnih predstavništev, kjer izdajajo čezatlantske vizume, ki so bili s pomočjo predhodnika Sklada za notranjo varnost (sklada za zunanje meje) v obdobju od leta 2011 do sredine leta 2015 opremljeni/zavarovani ali izboljšani za obdelavo vlog za izdajo vizumov in storitve za prosilce za vizum:

- 1 365 konzulatov povezanih z VIS;
- 184 konzulatov zgrajenih ali obnovljenih;
- 116 konzulatov opremljenih z opremo za izboljšanje varnosti;
- 1 349 konzulatov opremljenih z opremo za obdelavo schengenskih vizumov.

Na splošno predhodne informacije iz naknadnih ocenjevanj o uporabi sklada za zunanje meje kažejo, da je bila večina naložb povezanih s sistemi IT (več kot 40 % odhodkov), prispevek sklada k upravljanju meja pa je bil sorazmerno nižji. Te naložbe so pogosto povezane s prednostnimi področji za podporo novim pobudam EU, ki jih je treba uporabljati na ravni držav članic in za katere sklad predvidela stopnjo sofinanciranja v višini 75 % namesto 50 %.

Na področju **zdravja, varnosti hrane in dialoga z državljani** sta bili v letu 2015 pripravljene dve naknadni oceni⁷¹, ki sta ocenjevali, ali sta drugi zdravstveni program in program Evropa za državljane, ki sta bila financirana v okviru večletnega finančnega okvira 2007–2013, dosegla cilje. V obeh ocenah je bilo poudarjeno, da omejena razpoložljiva sredstva (zdravstveni program 294 milijonov EUR in program Evropa za državljane 215 milijonov EUR za 7-letno obdobje) za projekte, ki zajemajo vrsto ciljev in prednostnih nalog, niso zadostna, da bi lahko vplivala na splošne evropske trende, povezane z zdravjem ali tem, kako državljani dojemajo EU. Da bi kar najbolj povečali njihov vpliv,

⁷¹ Naknadna ocena 2. programa na področju zdravja 2008–2013 v skladu s Sklepom št. 1350/2007/EC o uvedbi drugega programa ukrepov Skupnosti na področju zdravja (2008–2013) – http://ec.europa.eu/health/programme/docs/ex-post_2nd-hp-2008-13_comm-report_sl.pdf – COM(2015) 652 final Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o izvajanju, rezultatih in celoviti oceni programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2007–2013 z dne 16. 12. 2015 – http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/evaluationreportefc2007-2013_sl.pdf.

sta oba programa financirala usmerjene ukrepe z visoko dodano vrednostjo za EU, ki so bili zmožni ustvariti učinke vzvoda.

V naknadni oceni **zdravstvenega programa** je bilo ugotovljeno, da je bilo 788 financiranih dejavnosti pravilno osredotočenih na področja, pomembna za države članice in deležnike programov v skladu s prednostnimi nalogami zdravstvene politike EU in prednostnimi nalogami strategije Evropa 2020 za pametno in vključujočo rast. Ocenjeni so bili učinki posameznih ukrepov in njihova realizacija, pri čemer je bilo ugotovljeno, da so zagotovili pomembne rezultate, ki so imeli dodano vrednost na ravni EU, saj so se skozi skupne ukrepe med državami članicami izmenjevale najboljše prakse in se je izboljšalo sodelovanje med njimi. Zdravstveni program je ustvaril uporabno znanje in dokaze, ki so podlaga za informirano oblikovanje politik in nadaljnje raziskave ključnih vprašanj na področju zdravstva. Podprl je na primer zbiranje primerljivih podatkov po vsej Uniji, ki je zajelo mnoge države članice in zagotovilo informacije za oblikovanje politik. Dober primer dodane vrednosti EU je sofinanciranje, ki ga je zdravstveni program namenil spletnemu portalu o redkih boleznih Orphanet, ki združuje razdrobljene vire na ravni EU.

Primer dodane vrednosti EU

Približno 30 do 35 milijonov državljanov EU ima redko bolezen. Zaradi omejenega števila bolnikov posamezne bolezni v vsaki državi je znanja malo in je neenakomerno porazdeljeno po Evropi. Portal Orphanet vključuje enciklopedijo redkih bolezni, ki so jo napisali strokovnjaki in je bila strokovno pregledana, ter podatkovne zbirke o storitvah z informacijami o specializiranih ambulantah, diagnostičnih laboratorijih in podpornih skupinah v Evropi. Podatkovna zbirka vsebuje informacije o 6 000 boleznih in je prosto dostopna. Portal je uspešen in letni prenosi podatkov so se postopoma povečali s 37 000 leta 2010 na 414 000 leta 2015. Trenutno ima portal več kot 41 000 obiskovalcev dnevno. Približno 47 % obiskovalcev je zdravstvenih delavcev, 26 % je pacientov in 17 % študentov. Enotna platforma na ravni EU pomeni povečanje učinkovitosti, saj zdravstveni delavci po vsej Evropi lahko izboljšajo svoje znanje o teh boleznih, raziskovalci in akademiki lahko razvijajo nove terapije in zdravljenja, pacienti pa lahko poiščejo zanesljive in posodobljene informacije.

Kar zadeva upravljanje programa, je naknadna ocena **zdravstvenega programa** pokazala, da se je njegovo izvajanje in upravljanje programa izboljšalo in da so bila pri tem upoštevana priporočila prejšnjih ocen. Čeprav je vzpostavitev namenske podatkovne zbirke izboljšala spremljanje ukrepov programa, ocena kaže na slabosti pri spremljanju rezultatov financiranih ukrepov in njihovi analizi, kar je omejilo oceno splošne uspešnosti programa. Razširjanje realizacije ukrepov je bilo različno, torej ni sistematičnega zagotovila, da zajame ključne deležnike ali da je realizacijo mogoče preoblikovati v rezultate in dejanske učinke. Komisija in izvajalska agencija CHAFAE sta pripravili in izvajata akcijski načrt, ki vsebuje ukrepe za izboljšanje spremljanja, interaktivno podatkovno zbirko z rezultati ter strategijo sporočanja in razširjanja.

Za zagotovitev čim večjih učinkov posameznih projektov se je **program Evropa za državljane** postopoma umaknil iz financiranja manjših projektov pobratenja mest, kjer se izmenjuje strokovno znanje o različnih vprašanjih, kot so mladina, kultura in turizem, in se preusmeril v financiranje večjih in bolj strukturiranih projektov, ki vključujejo večje število mest in državljanov in obravnavajo trenutno pereče težave, kot sta vključevanje migrantov in okoljska problematika. Čeprav je dolgoročni vpliv programa težko oceniti, je s pristopom od spodaj navzgor dosegel veliko število državljanov, med katerimi so bili mnogi udeleženi prvič. V programu je neposredno sodelovalo okrog 7 milijonov udeležencev, dosegel je skoraj 25 000 mest in državljanov ter ustvaril 350 omrežij mest in državljanov. Aktiviranih je bilo 4 250 organizacij civilne družbe, da bi zadostili pomislekom državljanov, več kot 500 organizacij pa je sodelovalo pri dejavnostih spominjanja, namenjenih državljanom.

Neposredni udeleženci v programih „Evropa za državljane“

7 milijonov

1.7 Evropa v svetu (razdelek 4)

Glede odobritev za prevzem obveznosti v proračunu je bilo programom, navedenim v razdelku 4, sprva dodeljenih 8,7 milijarde EUR⁷², kar je 5,4 % skupnega proračuna EU za leto 2015.

Razdelek 4 finančnega okvira zajema vse zunanje ukrepe Komisije, kot so razvojna pomoč, predpristopna pomoč in humanitarna pomoč ali ukrepi za prispevanje k stabilnosti in miru. Evropski razvojni sklad (ERS) se ne financira iz proračuna EU, ampak z neposrednimi prispevki držav članic EU.

Leta 2015 se je eden od glavnih ukrepov v okviru razdelka 4 nanašal na begunsko krizo. Natančneje, ustanovljen je bil skrbniški sklad za Sirijo, ki združuje sredstva iz proračuna EU in proračunov držav članic. Proračun EU je v letu 2015 v ta skrbniški sklad vložil skoraj 570 milijonov EUR. Poleg tega je EU ustanovila skrbniški sklad za Afriko za obravnavo glavnih vzrokov ekonomskih migracij. Ta sklad se prav tako financira prek Evropskega razvojnega sklada.

Prednostne naloge Komisije:

Programi iz razdelka 4 prispevajo k prednostni nalogi Junckerjeve Komisije „EU kot globalni akter“ in k odzivu na begunsko krizo. Podpirajo tudi zlasti zunanjo razsežnost drugih prednostnih nalog Junckerjeve Komisije, kot so „trdna evropska energetska unija s podnebno politiko, usmerjeno v prihodnost“, „delovna mesta, rast in naložbe“ ter „območje pravosodja in temeljnih pravic, zasnovano na medsebojnem zaupanju“, ki vključuje močno osredotočenost na varnost.

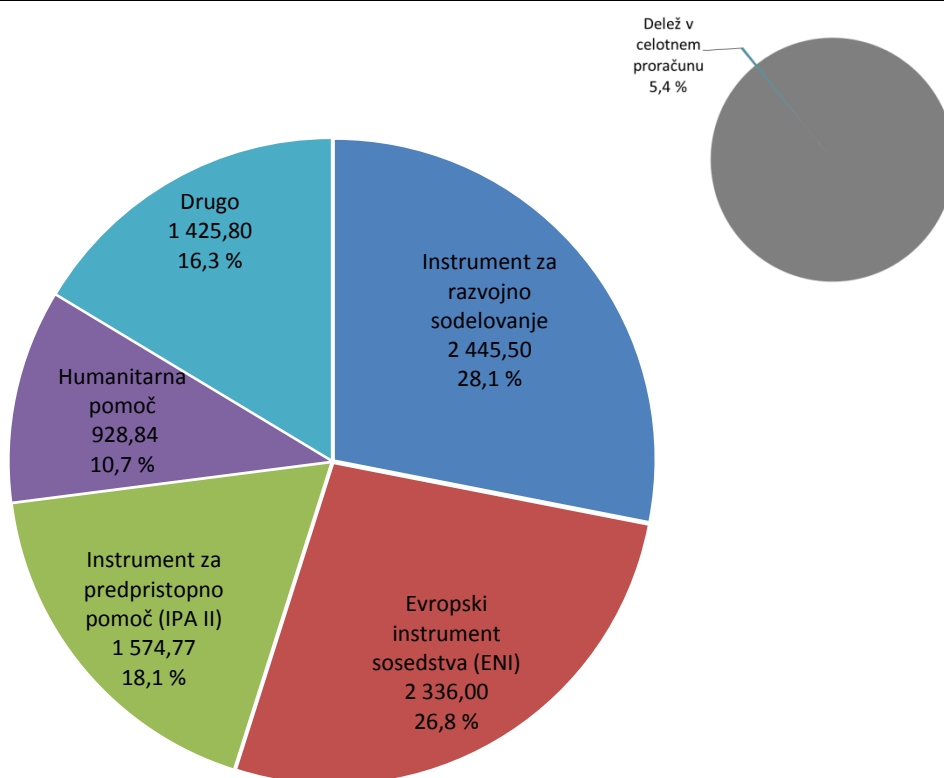

Diagram 7: levo: Glavni programi, ki se v letu 2015 financirajo v okviru razdelka 4. Kategorija „Drugo“ vključuje med drugim skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP), instrument za prispevanje k stabilnosti in miru, evropski instrument za demokracijo in človekove pravice / desno: Delež razdelka 4 v celotnem proračunu za leto 2015. (vsi zneski so v milijonih EUR)

⁷²

Med letom je bil proračun dodatno povečan.

Pomemben del financiranja v okviru razdelka 4 upravljajo in izvršujejo tretje organizacije, kot so agencije Združenih narodov, preostali del pa upravlja neposredno Komisija (večinoma so to nepovratna sredstva) ali pa posredno države upravičenke oziroma ob deljenem upravljanju.

1.7.1 Izvajanje programov za obdobje 2014-2020

Izvajanje vseh programov poteka po načrtih.

Komisija je v letu 2015 še naprej bistveno prispevala k ciljem preprečevanja, obvladovanja in reševanja sporov ter k vzpostavljanju miru v svetu. Bila je v ospredju mednarodnega odziva na vse večje humanitarne krize, tako naravne kot tiste, ki jih je povzročil človek. V letu 2015 je Komisija na primer zagotovila pomoč državam, ki jih je prizadela **ebola** (885 milijonov EUR⁷³). Dodatna proračunska pomoč so bila izplačana **Liberiji** (31 milijonov EUR) in **Republiki Sierra Leone** (43 milijonov EUR) za ublažitev ekonomskega vpliva epidemije in za zagotovitev dragocenih sredstev za stabilizacijo državnega proračuna, kot je plačilo plač in drugih pomembnih tekočih stroškov. Začelo se je izvajanje številnih strateških projektov v okviru **pobude AWARE**⁷⁴, ki so povezovali humanitarno pomoč z razvojno, npr. krepitev zdravstvenih sistemov, odpornost in preživetje v Gvineji ter dostop do vode v šolah v Liberiji. Prvi programi za obnovo so se začeli izvajati tudi v **Gvineji** (zdravstvo) in v **Liberiji** (izobraževanje in energetika). Ob koncu leta 2015 so bile vse tri prizadete države na dobri poti k razglasitvi, da v njih ni ebole.

Podpora državam, ki jih je prizadela ebola

885 milijonov EUR

V luči terorističnih napadov v **Tuniziji** v letu 2015 se je EU hitro odzvala s sprejetjem ukrepov, ki se osredotočajo na tunizijske reforme varnostnega sektorja. EU je prav tako sprejela ukrepe za kratko- in srednjeročno gospodarsko stabilnost v državi in za podporo sektorju turizma, ki je ključni steber gospodarstva države, ki so jo prizadeli napadi.

EU je leta 2015 še naprej zagotavljala pomoč tudi **Ukrajini**. Aprila 2015 je bil sprejet dogovor o novem programu makrofinančne pomoči (MFA) v višini do 1,8 milijarde EUR z namenom zmanjšanja potreb po zunanjem financiranju države. Prva tranša v višini 600 milijonov EUR je bila izplačana julija 2015. Preostalih 1,2 milijarde EUR naj bi bilo po pričakovanjih na voljo v letu 2016, in sicer v dveh enakih tranšah v višini 600 milijonov EUR, pod pogojem, da bodo uspešno izpolnjeni finančni pogoji in pogoji gospodarske politike, dogovorjeni z Ukrajino, in da se bo nadaljeval trend zadovoljivih rezultatov pri izvajanju programa Mednarodnega denarnega sklada. Poleg tega je Komisija aprila 2015 izplačala zadnjo tranšo v višini 250 milijonov EUR v obliki posojil iz prvega programa makrofinančne pomoči v Ukrajini od začetka krize.

Poleg tega je bilo potekajoče izvrševanje pogodbe o podpori za konsolidacijo države v vrednosti 355 milijonov EUR (sklenjene leta 2014 v Ukrajini) ključno za politično in javno usmerjanje nacionalnih reformnih procesov v zvezi z bojem proti korupciji, upravljanjem javnih financ in volilno zakonodajo. Program pogodbe o podpori za konsolidacijo države je omogočil dejaven dialog z ukrajinskimi sogovorniki, kar je obrodilo posebne dosežke, kot so ustanovitev protikorupcijskega urada in sprejetje ključne zakonodaje v skladu z evropskimi standardi o boju proti korupciji, javnih naročilih, javni upravi, dostopu do informacij in preglednosti financiranja političnih strank. S tem v zvezi je treba omeniti tudi pripravljenost vlade, da sprejme natančen nadzor s strani organizacij civilne družbe pri spremljanju napredka procesa reform.

⁷³ Skupni znesek iz proračuna EU, vključno z razvojno in humanitarno pomočjo.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/europeaid/decision-aware-west-african-response-ebola_en.

Nujna pomoč v Ukrajini

63,3 milijona EUR

Neposredna pomoč in finančna pomoč sta bili zagotovljeni tudi prebivalcem Ukrajine, prizadetim v potekajočem konfliktu: Komisija je od začetka krize v letu 2014 zagotovila več kot 63,3 milijona EUR humanitarne pomoči⁷⁵. Projekti, izvedeni v letu 2015, so neposredno pomagali več kot 800 000 Ukrajincem. Pomembno je poudariti, da so programi osredotočeni na najranljivejše skupine: otroke, starejše, starše

samohranilce itd. Približno 55 % ciljev humanitarne pomoči Komisije je namenjenih ljudem v stiski na področjih, ki niso pod vladnim nadzorom. Humanitarna pomoč EU je namenjena tudi notranje razseljenim osebam, beguncem, ki so pobegnili z območij spopadov, in povratnikom. Podpora vključuje denarno pomoč, hrano in bivališča, skrb za higieno in izboljšanje sanitarnih razmer. S podporo Komisije in prispevkov iz Nemčije in Norveške je na primer Mednarodna organizacija za migracije namenila denarna nakazila za 16 000 ranljivih oseb, pri čemer se je osredotočila zlasti na ženske in jim pomagala pri nakupu nujno potrebnih oblačil in drugih predmetov⁷⁶.

V letu 2015 je EU prav tako okrepila svoja prizadevanja za podporo **sirskemu** prebivalstvu, ki ga je prizadela vojna, ki še traja. Komisija je kot eden glavnih donatorjev strateškega načrta za ukrepanje⁷⁷ prispevala k podpori 12 milijonov upravičencev v obliki zdravniške pomoči (vključno s splošnimi zdravstvenimi storitvami, reproduktivno zdravstveno oskrbo in rehabilitacijo), 5 milijonov v obliki storitev zaščite, 8 milijonov v obliki storitev za zagotavljanje vode, sanitarne oskrbe in higiene (WASH)⁷⁸ ter več kot 6 milijonov notranje razseljenih oseb in ranljivih v obliki zavetišč in neprehrambenih izdelkov.

1.7.2 Rezultati programov za obdobje 2007–2013

Prispevek EU k doseganju razvojnih ciljev tisočletja

Leto 2015 je bilo ciljno leto za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja. Na splošno so razvojni cilji tisočletja pripomogli k spodbujanju razvoja po vsem svetu. EU in njene države članice so kot eden glavnih subjektov, ki prispevajo k doseganju razvojnih ciljev tisočletja v finančnem smislu⁷⁹, imele pomembno vlogo pri doseganju tega napredka⁸⁰.

Od leta 1990 se je iz skrajne revščine izkopalo več kot 1 milijarda ljudi. Razvojni cilji tisočletja, da se prepolovi delež ljudi, ki živijo v skrajni revščini in lakoti, so bili izpolnjeni hitreje od predvidenega časovnega načrta. Kljub temu svet še zdaleč ni izkoreninil skrajne revščine in lakote.

Med letoma 2007 in 2013 je EU zagotovila 1 milijardo EUR na leto za prehransko varnost. EU je na primer prispevala v skrbniški sklad za preživljanje in prehransko varnost, ki pomaga malim kmetom in revnim ljudem na podeželju brez zemlje v Mjanmaru, da kmetijstvo uporabljajo kot varnostno mrežo za izboljšanje zanesljive preskrbe s hrano in prehrane. Skrbniški sklad za preživljanje in prehransko varnost je pomagal 576 000 gospodinjstvom. Usposabljanja se

1 milijarda EUR
na leto za prehransko varnost

⁷⁵ Humanitarna pomoč EU je samo v letu 2015 znašala 30 milijonov EUR.

⁷⁶ Za podrobnejše informacije glej informativno gradivo ECHO o Ukrajini: http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/ukraine_en.pdf.

⁷⁷ <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/syria/document/2015-syrian-arab-republic-strategic-response-plan>.

⁷⁸ <http://www.unhcr.org/syriarrp6/docs/syria-rp6-sectoral-plans-WASH.pdf>.

⁷⁹ EU in njene države članice od leta 2000 skupaj zagotavljajo približno polovico svetovne uradne razvojne pomoči.

⁸⁰ Podatki o rezultatih se nanašajo na programe, ki jih financira Komisija, upravlja pa Generalni direktorat za mednarodno sodelovanje in razvoj, financirane iz proračuna EU ali Evropskega razvojnega sklada.

je udeležilo 249 000 oseb, 290 000 gospodinjstev je povečalo svojo prehransko varnost za več kot en mesec in 60 000 gospodinjstev je poročalo o povečanju prihodkov⁸¹.

Napredek je bil dosežen tudi pri **omogočanju šolanja večjemu številu otrok**. V tej zvezi EU podpira vlade v več kot 40 državah pri zagotavljanju kakovostnega izobraževanja in učnih priložnosti, s skupno porabljenimi sredstvi v višini 4,4 milijarde EUR med letoma 2007 in 2013. EU je na primer v Somaliji v obdobju 2007–2013 vložila 85 milijonov EUR. To je pripomoglo k povečanju vpisa v osnovno šolo z 22 % v letu 2004 na 45 % v letu 2012. Vendar je treba opozoriti, da 57 milijonov otrok osnovnošolske starosti po vsem svetu še vedno ni vključenih v šolanje. Zagotavljanje kakovostnega in doslednega izobraževanja za vse otroke in mlade je še vedno izziv in treba je okrepiti prizadevanja za reševanje tega vprašanja. Kar zadeva sekundarno in terciarno izobraževanje, je Evropska unija od leta 2007 zagotovila več kot 40 500 štipendij za študente iz držav v razvoju, od tega okoli 40 % za mlade ženske. Poleg tega je od leta 2004 prispevek EU omogočil vpis v srednje šole 300 000 novim študentkam.

20 milijonov več otrok je bilo cepljenih proti ošpicam.

Poleg tega je EU tesno sodelovala z državami upravičenkami in drugimi razvojnimi partnerji za **obravnavo pomanjkljivosti zdravstvenega sistema** in podprla zdravstveni sektor v 39 državah v razvoju. Po zaslugi podpore EU na državni ravni je bilo med letoma 2004 in 2014 proti ošpicam cepljenih vsaj 20 milijonov več otrok. Poleg tega je EU v obdobju 2004–2012 pomagala zgraditi ali obnoviti več kot 8 500 zdravstvenih objektov po vsem svetu.

V tem obdobju je EU zagotovila tudi pomoč za izboljšanje zdravja mater in otrok, ki je omogočila napredek pri prizadevanjih proti umrljivosti mater in otrok, mlajših od pet let. Vendar pa se rezultati po obsegu razlikujejo med državami, regijami ter zlasti med podeželskimi in mestnimi območji. Medtem ko so bile vidne nekatere pomembne izboljšave pri nekaterih vidikih zdravja mater in otrok, na primer pri deležu precepljenosti z osnovnimi cepivi, pa je bil glede mnogih drugih kazalnikov ugotovljen počasnejši napredek, na primer pri deležu varne dobave, uporabi sodobnega načrtovanja družine in prehrani otrok. Z vidika regionalne distribucije se zdi, da je prišlo do pomembne izboljšave v Aziji in Severni Afriki, manj pa v podsaharski Afriki.

Kar zadeva prispevek EU k razvojnim ciljem tisočletja na področju vode, je **instrument EU preskrbe z vodo v Ugandi**⁸² primer projekta, ki olajšuje dostop do čiste vode in sanitarij za prikrajšane skupine prebivalstva in prispeva k trajnostnemu gospodarjenju z vodo in njenemu upravljanju. Do zdaj je bilo izvedenih 17 projektov v skupni vrednosti 39,4 milijona EUR. Od začetka projekta v maju 2011 je dostop do varne vode pridobilo dodatnih 100 913 ljudi, 231 049 dodatnih ljudi pa ima zdaj dostop do sanitarij in izobraževanja o higieni. Drug primer je Bolivija, kjer je bil ugotovljen pomemben napredek pri dostopu do vode in boljši prehrani, in sicer zaradi sektorske proračunske podpore EU⁸³, s katero je skoraj 1,2 milijona ljudi dobilo dostop do čiste vode; v povprečju to pomeni skoraj 200 000 oseb na leto med letoma 2006 in 2013⁸⁴.

Podpora EU je pomagala povečati vpis v osnovne šole v Somaliji: z 22 % v letu 2004 na 45 % v letu 2012.

Rezultati ocene programov za obdobje 2007–2013⁸⁵

⁸¹ Približno 19 % vseh gospodinjstev v vaseh, ki se ukvarjajo s poljedelstvom in so zajeta v programu, je poročalo o povečanju svojih prihodkov. Za več podrobnosti glej poročilo skrbniškega sklada za preživljanje in prehransko varnost za leto 2013: http://www.lift-fund.org/sites/lift-fund.org/files/publication/LIFT_Annual_Report_2013.pdf.

⁸² <https://europa.eu/eyd2015/sl/european-union/stories/week-14-bringing-clean-water-and-smile-people-living-disabilities-uganda>.

⁸³ Proračunska podpora EU vključuje neposreden prenos sredstev EU v proračun države partnerice v podporo sektorskim programom.

⁸⁴ http://ec.europa.eu/europeaid/strategic-evaluation-eu-cooperation-bolivia-2007-2013_en.

⁸⁵ Leta 2015 je Komisija začela izvajati okvir EU za rezultate pri mednarodnem sodelovanju in razvoju za krepitev zmogljivosti za spremljanje in poročanje o rezultatih (SWD(2015) 80). Informacije na podlagi tega okvira bodo vključene v prihodnja poročila.

Leta 2015 so se zaključili številni pregledi in ocene programov za obdobje 2007–2013. Zbrani dokazi potrjujejo, da so bili ukrepi EU uspešni in učinkoviti, da se podpora EU na splošno okrepi, kadar je povezana z močno lokalno lastno odgovornostjo za reforme, ter da je učinkovitejša, če se lahko prilagodi lokalnim spremembam in če se uporabijo različni načini pomoči⁸⁶. Eden od glavnih rezultatov proračunske podpore za države z nizkimi dohodki je, da lahko pomaga ohranjati makroekonomsko stabilnost in lahko pogosto, čeprav ne vedno, zaščiti in poveča sredstva za socialne storitve, kar prispeva k hitrejšemu doseganju družbenih koristi. V večini primerov pa učinka ukrepov EU zaradi številnih dejavnikov, ki vplivajo na končne rezultate, ni mogoče natančno izmeriti.

Letos sta posebno zanimivi dva tematski oceni. Splošna ocena podpore EU za okolje in podnebne spremembe je pokazala, da so bili vodstvo in ukrepi EU ustrezni in skladni na državni, regionalni in svetovni ravni⁸⁷. Vidiki okoljskih in podnebnih sprememb so bili vključeni v politike EU za sodelovanje, zlasti na področjih infrastrukture, kmetijstva in razvoja podeželja. Povečana usklajenost in sodelovanje sta se štela za očitno dodano vrednost podpore EU. Vendar pa je ocena pokazala, da obseg podpore ni bil zadosten, da bi vplival na negativne trende na področju okolja in podnebnih sprememb oziroma jih obrnil.

Rezultati ocene podpore EU enakosti spolov in krepitvi vloge žensk v partnerskih državah so bili manj zadovoljivi⁸⁸. Po mnenju ocenjevalcev je bilo doseženih nekaj pomembnih in zanimivih rezultatov na področju enakosti spolov in krepitvi vloge žensk, vendar so bili po njihovem mnenju pomanjkljivi in slabo dokumentirani. Večina delegacij EU na primer ni uporabila celostnega tridelnega pristopa za učinkovito kombiniranje integracije načela enakosti spolov in ukrepov, povezanih z enakostjo spolov, s političnim dialogom in dialogom o politikah. Poleg tega zaradi odsotnosti visoke ravni vodstva, institucionalnih pobud in ključnih zavez v celotnem sodelovanju EU agenda enakosti spolov in krepitve vloge žensk ni bila vključena v glavne politike in programe. Ocena je opredelila tudi primere dobre prakse, kot je Maroko, kjer je delegacija EU vzpostavila inovativne programe za enakost spolov, podprte s sektorsko proračunsko podporo, ob povezavi s političnim dialogom, kjer je bilo načelo enakosti spolov učinkovito vključeno.

V oceni finančnega instrumenta za civilno zaščito in mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite za obdobje 2007–2013 so bili podani pozitivni rezultati⁸⁹. Ocena je pokazala, da se sestavni deli mehanizma izvajajo učinkovito; zlasti zagotavljanje pomoči pri prevozu je bilo ocenjeno kot pomemben korak naprej in se je izkazalo za uporabno, učinkovito in uspešno orodje.

Primer dodane vrednosti EU

Ocena mehanizma civilne zaščite za obdobje 2007–2013 je pokazala, da je program prinesel dodano vrednost EU z okrepitevijo sodelovanja med sodelujočimi državami, obravnavo vrzeli v nacionalnih zmogljivostih odzivanja in začetkom preusmerjanja poudarka mehanizma na pristop, ki bolj temelji na preprečevanju.

EU je na primer zelo hitro zagotovila znatno podporo Filipinom, ki jih je 8. novembra 2013 prizadel tajfun Haiyan. Prva skupina humanitarnih strokovnjakov Komisije je bila napotena v Manilo še istega dne. Do začetka decembra je 26 sodelujočih držav Filipinom zagotovilo za več kot 135 milijonov EUR finančne pomoči in pomoči v naravi. Komisija je namenila približno 3,6 milijona EUR za sofinanciranje prevoza pomoči sodelujočih držav in skupin za odziv ter 40 milijonov EUR v obliki humanitarne pomoči in zgodnjih obnovitvenih intervencij.

⁸⁶ Vsa ustrezna poročila o ocenah so na voljo na spletišču: http://ec.europa.eu/europeaid/node/80199_en.

⁸⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/thematic-evaluation-eu-support-environment-and-climate-change-third-countries-2007-2013_en.

⁸⁸ http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/evaluation-cooperation-ec-gender-1338-main-report-201504_en.pdf.

⁸⁹ http://ec.europa.eu/echo/files/evaluation/2015/CPM_final_report_en.pdf.

Za znatno dodano vrednost EU se je štel zlasti zagotavljanje interoperabilnosti specializiranih enot za odzivanje v izrednih razmerah (modulov). Vsi moduli so prejeli skupno usposabljanje/vaje in so že delovali kot skupine, preden so bili poslani na nalogo.

Sklepi o smotrnosti izvrševanja proračuna in rezultatih

Kot je prikazano v zgornjih oddelkih, je proračun EU še naprej močno prispeval k doseganju političnih prednostnih nalog Junckerjeve Komisije in ciljev strategije Evropa 2020.

V letu 2015 je bil poudarek namenjen zlasti podpornim politikam za spodbujanje konkurenčnosti in ekonomske konvergence ter k ustvarjanju rasti in delovnih mest pa tudi k zagotavljanju finančne podpore za odziv na krize, zlasti na begunsko krizo. Za to je bilo treba v celoti uporabiti razpoložljivo prožnost proračuna in kombinirati tudi sredstva iz proračuna EU z drugimi viri financiranja.

Leto 2015 je bilo šele drugo leto izvajanja **programov** za obdobje **2014–2020**, zato je še prezgodaj za oblikovanje dokončnih sklepov o njihovih rezultatih in učinkih. Vendar pa dosednji dokazi kažejo, da izvajanje večine programov poteka po načrtu, z nekaj izjemami, večinoma v podrazdelku 1B, kjer so programi kohezijske politike za obdobje 2014–2020 napredovali počasneje zaradi zamud pri imenovanju organov upravljanja (predpogoj za pošiljanje zahtevkov za vmesna plačila). To je podrobneje razloženo v poročilih o programih, ki od letos naprej za vsakega od programov vsebujejo posebno poglavje s posodobljenimi informacijami o izvajanju.

Trenutno poteka dokončanje ocen **programov** za obdobje **2007–2013**. Razpoložljivi dokazi kažejo, da so bili ti programi učinkoviti, da so ustvarjali dodano vrednost EU in prispevali k prednostnim nalogam strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Zbirno poročilo o izkušnjah, pridobljenih z ocenami predhodnih programov, je prav tako vključeno v poročila o programih, ki so priložena k osnutku proračuna.

Pri ocenjevanju uspešnosti je treba upoštevati, da okvir uspešnosti EU temelji na pravnem in političnem kontekstu ter na večplastni strukturi proračuna in orodij politike, ki vključujejo veliko različnih akterjev na nacionalni in nadnacionalni ravni. To pomeni, da **je odgovornost za uspešnost deljena**: odgovornost za doseganje ciljev strategije Evropa 2020 in ciljev finančnih okvirov je v veliki meri deljena z državami članicami.

Dodaten izziv poročanja o uspešnosti je dejstvo, da so programi EU večletni in da se njihov vpliv na gospodarstvo in družbo lahko pokaže šele na dolgi rok. Poleg tega obstajajo nekatere omejitve za uporabo kazalnikov za merjenje uspešnosti. Kazalniki uspešnosti ne morejo povsem jasno opredeliti uspešnosti. Dobri kazalniki temeljijo na informacijah, ki niso vedno redno na voljo. Poleg tega imajo okoliščine pomemben vpliv na končne rezultate, kazalniki pa jih ne morejo ne odpraviti ne prilagoditi. Kar zadeva uporabnost kazalnikov, izkušnje kažejo, da je pomembneje zagotoviti kakovostne informacije o razmeroma majhnem številu preprostih in ključnih ukrepov kot o obsežnejšem seznamu kazalnikov omejenega pomena.

Ne glede na te omejitve je Komisija sprejela pomembne ukrepe za zagotovitev, da poročila o programih, ki so priložena k osnutku proračuna, zajemajo ustrezne informacije o uspešnosti programov. Prav tako je reformirala svoj cikel strateškega načrtovanja in oblikovanja programov z uvedbo večletnih strateških načrtov. Z novim pristopom so dokumenti načrtovanja poenostavljeni in trdno zasidrani v političnih prednostnih nalogah Komisije. Izboljšave pri poročanju o uspešnosti se bodo nadaljevale tudi v prihodnje, ko bo na voljo več informacij o napredku sedanje generacije finančnih programov. Večja osredotočenost na uspešnost je del prizadevanja Komisije za proračun EU, usmerjen v rezultate.

Oddelek 2

Dosežki pri upravljanju

Drugi oddelek tega poročila se osredotoča na to, kako je Komisija upravljala proračun EU v letu 2015. Način upravljanja in izvrševanja proračuna EU pomembno vpliva na splošno uspešnost. Visoki standardi finančnega poslovanja so nujni, ne glede na to, ali Komisija proračun upravlja neposredno ali v povezavi z državami članicami ali drugimi organi.

V skladu s členom 66 finančne uredbe je ta oddelek povzetek letnih poročil o dejavnostih, ki jih pripravi vsaka služba Komisije⁹⁰, in ponazarja, kako si Komisija prizadeva doseči najvišje standarde upravljanja in notranjega nadzora. Glavni cilji so zagotoviti, da je napak čim manj, hkrati pa ohraniti sorazmerno ravnovesje med stroški in koristmi kontrol in zmanjšati neto učinek napak s korektivnim ukrepanjem, ko se te pojavijo.

Komisija s sprejetjem tega poročila prevzema splošno politično odgovornost za upravljanje proračuna EU.

2.1 Doseganje ciljev notranje kontrole

V skladu z odgovornostmi generalnih direktorjev kot odredbodajalcev na podlagi prenosa vsake službe Komisije vzpostavi organizacijsko strukturo in sisteme notranje kontrole, ki so najprimernejši za zagotovitev doseganja njenih političnih in operativnih ciljev.

Na ravni podjetij Komisija opredeljuje standarde, ki določajo minimalne značilnosti teh sistemov notranje kontrole. Ti standardi temeljijo na modelu COSO⁹¹, ki je bil spremenjen leta 2013. Komisija namerava v letu 2016 ustrezno posodobiti svoj okvir notranje kontrole na tem področju. Cilj je zagotoviti zanesljiv in učinkovit notranji nadzor, pri tem pa omogočiti prožno izvrševanje in skrbeti za čim manjše upravne obremenitve.

Standardi notranjega kontroliranja se učinkovito izvršujejo in delujejo.

Vodstvo vsake službe Komisije je ocenilo učinkovitost sistemov notranjih kontrol in ugotovitve njihovih ocen so bile zdaj ocenjene. Na podlagi ocene je osem služb Komisije⁹² poročalo o pomanjkljivostih na posameznih področjih in o ukrepih za nadaljnje izboljšanje učinkovitega

izvajanja. Vendar so na splošno vse službe Komisije⁹³ ugotovile, da se standardi notranjega kontroliranja učinkovito izvršujejo in da delujejo.

Službe Komisije so zlasti glede finančnega poslovanja poročale o doseganju ciljev notranje kontrole, kot so opredeljeni v finančni uredbi⁹⁴. Ti so povzeti v naslednjih treh oddelkih.

⁹⁰ V tem poročilu izraz „službe Komisije“ zajema vse generalne direktorate, službe in izvajalskih agencije, ne pa tudi kolegija.

⁹¹ Odbor sponzorskih organizacij Treadwayjeve komisije (COSO) je skupna pobuda petih organizacij v zasebnem sektorju, namenjena zagotavljanju mnenjskega vodstva subjektom izvršnega vodenja in upravljanja v zvezi z najpomembnejšimi vidiki organizacijskega upravljanja, poslovne etike, notranjega nadzora, upravljanja tveganj v podjetjih, goljufije in finančnega poročanja. COSO je vzpostavil skupni model notranje kontrole, s katerim lahko podjetja in organizacije primerjajo in ocenijo lastne sisteme kontrol.

⁹² GD AGRI, GD ECHO, GD SANCO, GD HOME, GD JUST, GD EAC, GD DEVCO in GD CLIMA.

⁹³ Le GD DEVCO je ugotovil neskladnost z eno od zahtev o upravljanju dokumentov, ker so bile stopnje evidentiranja in arhiviranja dokumentov pod povprečjem Komisije, in sprejel več ukrepov za izboljšanje učinkovitega izvajanja tega standarda.

2.1.1. Obvladovanje tveganj v zvezi z zakonitostjo in pravilnostjo: znesek, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku

Tveganja v zvezi z zakonitostjo in pravilnostjo so v veliki meri odvisna od dveh dejavnikov: pogojev za upravičenost in načina upravljanja.

Kar zadeva *upravičenost*, je mogoče razlikovati med shemami odhodkov, pri katerih je plačilo odvisno od doseganja določenih pogojev, in shemami, ki temeljijo na povračilu stroškov, pri katerih se povrnejo dejansko nastali stroški za upravičene dejavnosti. Slednji imajo večji profil tveganja, saj mora Komisija preveriti naravo stroškov in točnost njihovega izračuna. Da se to opravi dovolj natančno, so potrebna preverjanja na kraju samem. Ta preverjanja so draga in naporna in jih ni mogoče izvajati pred vsakim plačilom. Kontrole temeljijo na vzorcu transakcij in se delno izvedejo pred izvršitvijo plačila in po opravljenem plačilu v poznejših proračunskih letih.

Kar zadeva *način upravljanja*, je mogoče ločevati med neposrednim upravljanjem, ki ga izvajajo službe Komisije, in med primeri, ko so naloge upravljanja proračuna zaupane državam članicam (deljeno upravljanje) ali drugim organom, kot so decentralizirane agencije EU, mednarodne organizacije, skupna podjetja ali tretje države (posredno upravljanje). Leta 2015 so države članice izvršile 77 % proračuna EU, drugi organi pa 4 %.

Če povzamemo, sta glavni tveganji v zvezi z zakonitostjo in pravilnostjo precejšenost ali neupravičenost stroškov in premajhna zanesljivost informacij, ki jih zagotovijo države članice in pooblaščen organi. V skladu s stopnjo napake sta dva glavna dejavnika pri stopnji napake:

- *zapletenost pogojev za upravičenost*, ki ima velik vpliv na stroškovno učinkovitost potrebnih kontrol. V nekaterih primerih so lahko stroški kontrol nesorazmerno visoki ali lahko breme kontrol lahko škodljivo vpliva na uspešnost programa ali pa oboje. Komisija si dejavno prizadeva za preprečevanje teh primerov;
- *zanesljivost* informacij, ki jih sporočajo države članice in drugi pooblaščen organi o svojih sistemih nadzora.

Komisija pri oceni, ali so bile finančne operacije izvršene v skladu z veljavnimi regulativnimi in pogodbenimi določbami, uporablja koncept „*stopnje napake*“. Stopnja napake je opredeljena kot najboljša ocena odhodkov ali prihodkov, za katere je bilo ugotovljeno, da so bili v času, ko so bile finančne transakcije odobrene, v nasprotju z veljavnimi regulativnimi in pogodbenimi določbami, ki jo opravi odredbodajalec ob upoštevanju vseh ustreznih razpoložljivih informacij in uporabi strokovne presoje. Stopnja napake se meri ob različnih trenutkih, odvisno od namena merjenja. Koncepti in kazalniki so opredeljeni in podrobneje pojasnjeni v Prilogi 2.

Za zagotovitev celostnega pregleda odredbodajalci na podlagi prenosa pooblastil sporočijo svoje najboljše *ocene zneska, pri katerem obstaja tveganje*, za proračun v njihovi pristojnosti in *popravkov*, ki jih nameravajo izvesti v prihodnosti⁹⁵. Primerjava teh dveh zneskov da oceno zneska, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku, tj. stopnjo napake, ki ostane po tem, ko so bili izvedeni vsi popravni ukrepi ob zaključku programov⁹⁶.

⁹⁴ Uspešnost, učinkovitost in gospodarnost delovanja; zanesljivost poročanja; varovanje sredstev in informacij; preprečevanje, odkrivanje, odpravljanje in spremljanje goljufij in nepravilnosti ter ustrezno obvladovanje tveganj v zvezi z zakonitostjo in pravilnostjo transakcij ob upoštevanju večletne narave programov in narave zadevnih plačil (člen 32 finančne uredbe).

⁹⁵ To so najboljše ocene odredbodajalca, pri katerih so upoštevane vse ustrezne razpoložljive informacije in uporabljena strokovna presoja.

⁹⁶ To se nanaša na trenutek v času, ko so bile izvedene že vse korektivne kontrole. To se običajno zgodi več let po plačilu, odvisno od načina izvajanja programa. Glej opredelitve pojmov v Prilogi 2.

Znesek, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku, predstavlja mnenje posloводства Komisije ob koncu proračunskega leta o uspešnosti kontrol, izvršenih pred plačilom (preventivnih, predhodnih kontrol) in po njem (korektivnih, naknadnih kontrol). Ustrezno odraža dejstvo, da je kontrolni cikel večleten in da se lahko do zaključka izvedejo dodatni popravni ukrepi⁹⁷. Pomembno je opozoriti, da znesek, pri katerem obstaja tveganje, ne ustreza zneskom, ki bodo na koncu izterjani. To je ocena odhodkov, za katere je bilo ugotovljeno, da so v nasprotju z veljavnimi regulativnimi in pogodbenimi določbami. To lahko vključuje napake formalne narave, ki so sicer pomembne, vendar ne povzročijo neupravičenih plačil in zato pri nekaterih shemah ne privedejo do nalogov za izterjavo ali finančnih popravkov.

				Obeti glede odhodkov leta 2015 ob zaključku			
Površina	Zadevni ⁹⁸ odhodki leta 2015 skupaj	Ocenjeni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, v zvezi z odhodki leta 2015 ⁹⁹		Ocenjeni prihodnji popravki		Ocenjeni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku ob upoštevanju prihodnjih popravkov	
		Najnižja vrednost	Najvišja vrednost	Najnižja vrednost	Najvišja vrednost	Najnižja vrednost	Najvišja vrednost
Kmetijstvo	57 677	1 167		1 066		101	
Kohezija ¹⁰⁰	54 284	1 545	2 702	874	1 435	672	1 267
Zunanji odnosi	9 713	281		62		219	
Raziskave	12 482	259	290	127		132	163
Druge notranje politike	3 488	32	38	11		21	27
Uprava	5 683	19	22	1		18	21
Skupaj	143 328	3 303	4 500	2 141	2 702	1 162	1 798

Tabela 1: Odhodki v letu 2015 skupaj z ocenjenim zneskom, pri katerem obstaja tveganje, pri plačilih za leto 2015, in ocenjeni prihodnji popravki za plačila za leto 2015, v milijonih EUR

⁹⁷ Pri nekaterih programih (npr. EKS RP in skladi ESI) so popravki možni tudi še po zaključku. Pri ocenjevanju zneska, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku, se upoštevajo tudi ti možni popravki po zaključku.

⁹⁸ „Zadevni odhodki“ so izvršena plačila, ki ne vključujejo plačanega predhodnega financiranja, vključujejo pa predhodno financiranje, obračunano med proračunskim letom. To je zato, ker je izplačilo predhodnega financiranja v proračunskem letu ocenjeno kot netvegano, saj so sredstva v lasti EU, dokler se ne prijavijo stroški in se predhodno financiranje ne obračuna v naslednjih proračunskih letih.

⁹⁹ Zneski, pri katerih obstaja tveganje ob plačilu, ki so bili ocenjeni in sporočeni v letnih poročilih o dejavnostih (navedenih v Prilogi 1 k temu poročilu), so bili konzervativno prilagojeni z (i) nevtralizacijo učinka ocene predhodnega financiranja kot netvegane (predvsem na področju kohezije in raziskav) in (ii) z uporabo posledične implicirane stopnje napake pri skupnem znesku zadevnih odhodkov (glej prejšnjo opombo).

¹⁰⁰ To vključuje GD REGIO, GD EMPL, GD MARE in GD HOME. Ocene prihodnjih popravkov, sporočene v letnih poročilih o dejavnostih GD REGIO in GD EMPL, so zelo konzervativne. Temeljijo na najnižji oceni zneska, pri katerem obstaja tveganje. Če bi bila namesto tega uporabljena višja vrednost, bi ocenjeni prihodnji popravki znašali 1 839 milijonov EUR. Vendar se za zagotovitev zadostne konzervativnosti ocene kot najvišja vrednost ocenjenih prihodnjih popravkov (1 435 milijonov EUR) uporabijo pretekli povprečni finančni popravki in izterjave. Zaradi tega konzervativnega pristopa je najvišja vrednost zneska, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku, lahko precenjena. Dejanska raven prihodnjih popravkov bo določena na podlagi dejansko ugotovljenega tveganja ob zaključku, da se zagotovi, da je preostalo tveganje za vsak program pod pragom pomembnosti (tj. manj kot 2 %).

Ocenjeni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, predstavlja med 2,3 in 3,1 % zadevnih odhodkov v letu 2015. Ocenjeni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, je v veliki meri odvisen od kombinacije predhodnega financiranja, vmesnih plačil, končnih plačil in povezanega obračunanega predhodnega financiranja v okviru prejšnjega programskega obdobja (plačila za leto 2015 vsebujejo sorazmerno velik obseg predhodnega financiranja za tekoče programe). V primerjavi s stanjem leta 2014 se je **znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, zmanjšal za približno 10 %**. To je predvsem posledica znižanja zneska, pri katerem obstaja tveganje, sporočenega za kmetijstvo.

Zmanjšanje zneska, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu

10 %

Ocenjeni prihodnji popravki so vrednost odhodkov, ki so v nasprotju z veljavnimi regulativnimi in pogodbenimi določbami, za katero GD konzervativno ocenjuje, da jo bo ugotovil in popravil s kontrolami, izvedenimi po odobritvi plačila. Ocene praviloma temeljijo na povprečnem znesku finančnih popravkov in izterjav in se po potrebi prilagodijo, zlasti da se nevtralizirajo (i) elementi, ki v skladu z novim pravnim okvirom ne veljajo več, in (ii) enkratni dogodki. Dobljeni ocenjeni prihodnji popravki predstavljajo med 1,5 in 1,9 % skupnih zadevnih odhodkov.

Ocenjeni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku po izvedbi vseh popravniških ukrepov, predstavlja med 0,8 in 1,3 % skupnih odhodkov za leto 2015. Tako bodo večletni korektivni mehanizmi ustrezno zaščitili proračun EU pred odhodki, ki so v nasprotju z zakonodajo.

Na tej točki je koristno poudariti številne dejavnike, ki lahko pomembno vplivajo na razvoj zneska, pri katerem obstaja tveganje, v naslednjih letih:

- Za *kohezijo* podatki kažejo, da je za programe iz obdobja 2007–2013 znesek, pri katerem je obstajalo tveganje ob plačilu, predstavljal manj kot 5 % odhodkov. Za učinkovito obvladovanje tega tveganja uredba¹⁰¹ za programsko obdobje 2014–2020 predvideva, da je treba zahtevke za vmesna plačila povrniti v višini 90 %¹⁰². Plačilo/izterjava končnega salda pomeni, da Komisija potrdi točnost in popolnost odhodkov iz zadnjega potrjenega zaključnega računa, ne pa tudi, da dokončno prizna njihovo zakonitost in pravilnost. Zadnjo fazo procesa sestavljajo ciljno usmerjene revizije skladnosti, ki jih opravi Komisija in lahko še vedno sprožijo neto finančne popravke.
- Za *raziskave* večletna skupna reprezentativna stopnja napake za 7. okvirni program v času poročanja znaša 4,47 %. To je glavna referenca za generalne direktorate, ki upravljajo program. Po upoštevanju izterjav in popravkov je stopnja preostale napake še vedno nad 2 %. Zato so ti generalni direktorati v svojih letnih poročilih o dejavnostih ohranili svoje pridržke za 7. okvirni program. Vendar je glede na strukturo odhodkov, ki jih trenutno upravljajo zadevni generalni direktorati, obseg predhodnega financiranja za program Obzorje 2020 in druge odhodke z nizkim tveganjem, nastale v letu 2015, tehtana povprečna napaka, o kateri poročajo ti generalni direktorati, znatno nižja. Pomembno je poudariti, da je v uredbah o Obzorju 2020 ohranjeno načelo mehanizma dodeljevanja nepovratnih sredstev, ki temelji na povračilu upravičenih stroškov, medtem ko je bilo upravno breme za udeležence zmanjšano (na primer s poenostavitvijo meril za upravičenost). Poenostavitve, uvedene v programu Obzorje 2020, bi lahko po pričakovanjih znižale reprezentativno stopnjo napake s 5 na 3,5 %, pri čemer bi bila stopnja preostale napake čim bližje 2 %. Ob upoštevanju dejstva, da naj bi bila stopnja napake podobna ali nižja kot pri 7. OP, bo treba skrbno preučiti vprašanje pridržkov za program Obzorje 2020 v izjavah o zanesljivosti v prihodnjih letih.

¹⁰¹ Uredba (EU) 1303/2013 z dne 17. decembra 2013 (UL L 347/2013).

¹⁰² Ta nova določba se nanaša na programe, ki jih upravljajo GD REGIO, GD EMPL in GD MARE. Ne uporablja se za GD HOME.

V letu 2015 so skupni potrjeni finančni popravki in izterjave znašali 3 499 milijonov EUR (v letu 2014 4 728 milijonov EUR). Ta znesek vsebuje vse popravke in izterjave, potrjene v letu 2015, ne glede na leto, v katerem so nastali prvotni odhodki. Finančni popravki in izterjave so potrjeni, ko se je z njimi strinjala zadevna država članica ali ko so sprejeti s sklepom Komisije.

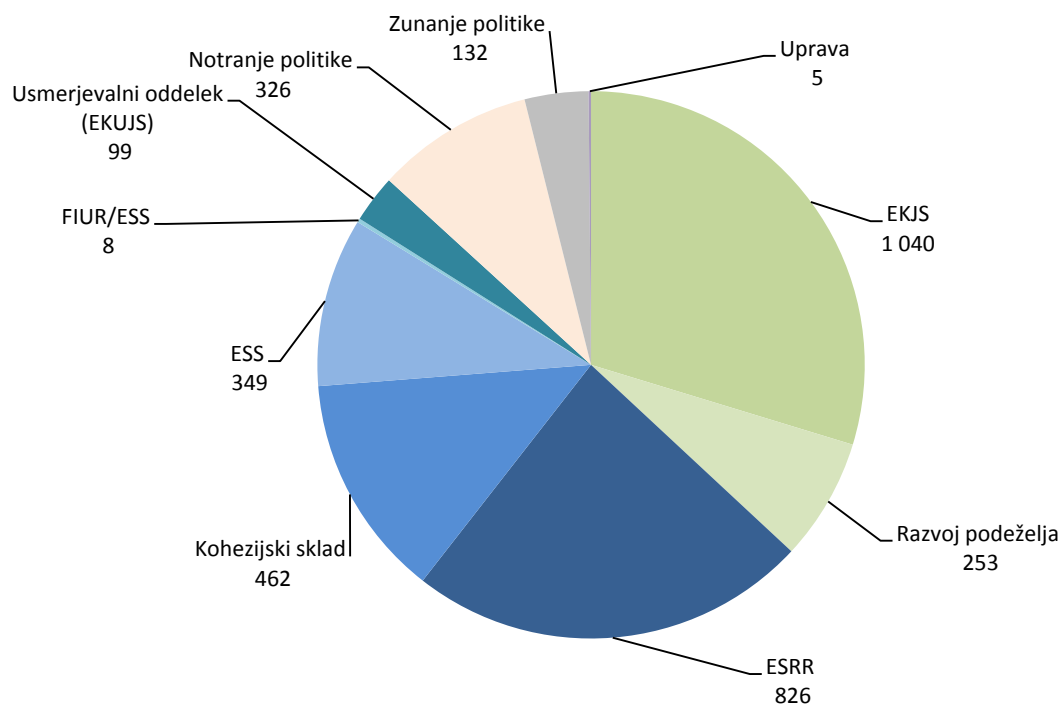

Diagram 8: Razčlenitev finančnih popravkov in izterjav, potrjenih v letu 2015, po področjih politike, v milijonih EUR

Več podrobnosti o teh zneskih ter o preventivnih in korektivnih mehanizmih je v letnem sporočilu o zaščiti proračuna EU¹⁰³.

2.1.2. Stroškovna učinkovitost in poenostavitev nadzora

Komisija mora tako kot vsaka druga organizacija zagotoviti optimalno razporeditev svojih sredstev, ki odraža njene politične prednostne naloge ter pravne in institucionalne obveznosti in prilagajanje razvoju politik. V okviru zmanjševanja človeških virov in čedalje večjih izzivov, s katerimi se spoprijema EU, je čim učinkovitejša raba virov ključnega pomena.

Komisija od leta 2013 letno zmanjšuje število delovnih mest v kadrovskem načrtu za 1 %, da bi do leta 2017 dosegla 5-odstotno zmanjšanje (1 254 delovnih mest). Enako zmanjšanje je bilo v smislu ekvivalenta polnega delovnega časa uporabljeno za zunanje osebje (pogodbeni uslužbenci, napoteni nacionalni strokovnjaki).

Letno zmanjšanje števila zaposlenih

1 %

¹⁰³

To poročilo pripravi Komisija in ga pošlje organu za razrešnico in Sodišču, po sprejetju pa bo dostopno na spletni strani Generalnega direktorata za proračun na spletišču Europa. Poročilo za leto 2014 je dostopno na: Zaščita proračuna EU do konca leta 2014.

Vzporedno s tem je Komisija aktivno prerazporejala delovna mesta po različnih službah, da bi vire prenesla na prednostna področja zaradi reševanja novih izzivov. Pobude za izboljšanje organizacijske zmogljivosti in skupne učinkovitosti Komisije in za ponovno prednostno razporejanje virov se bodo nadaljevale tudi v letu 2016¹⁰⁴.

Vseh 48 služb Komisije je ocenilo stroškovno učinkovitost in učinkovitost svojih sistemov nadzora in o ugotovitvah poročalo v svojih letnih poročilih o dejavnostih. Ta ocena se izvaja od leta 2013 in je vsako leto boljša. Leta 2014 sedem služb ni moglo oblikovati zaključkov zaradi pomanjkanja primerljivih podatkov in težav pri ocenjevanju koristi kontrol. Leta 2015 samo dve službi nista mogli oblikovati zaključkov. Obe službi sta sprejeli popravne ukrepe in bosta v letu 2016 po pričakovanjih lahko oblikovali zaključke.

Poleg tega so bile vse službe Komisije pozvane, naj pregledajo svoje sisteme nadzora, da zagotovijo, da temeljijo na tveganju, pri čemer naj ustrezno upoštevajo njihovo stroškovno učinkovitost ter upravljavsko okolje in naravo financiranih dejavnosti. Do konca leta 2015 je to storilo 25 služb; polovica¹⁰⁵ jih je sprejela ukrepe za izboljšanje stroškovne učinkovitosti, druge¹⁰⁶ pa so ugotovile, da spremembe niso potrebne. Za preostale službe se pričakuje, da bodo izvedle ukrepe ali opravile pregled leta 2016.

Pregled stanja pri izvajanju programa upravne poenostavitve je bil ponovno aktiviran in zdaj vključuje tudi prizadevanja držav članic.

Prizadevanja za poenostavitev so napredovala tudi pri pripravi ponovne aktivacije pregleda stanja pri izvajanju programa upravne poenostavitve. Poenostavitev izvrševanja proračuna se bo prvič spremljala tudi na ravni držav članic, in ne samo na ravni Komisije. Nadaljevalo se je tudi delo na področju poenostavitve finančnih pravil za pripravo svežnja za poenostavitev skupaj z vmesnim pregledom

večletnega finančnega okvira.

Komisija nadaljuje poenostavitev in racionalizacijo na področju finančnega upravljanja, nadzora, računovodstva in revizije.

2.1.3. Strategije za preprečevanje goljufij

Komisija ima vzpostavljeno *strategijo za boj proti goljufijam* (CAFS). Njen cilj je izboljšati preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje goljufij in zagotoviti ustrezne kazni, izterjavo in odvračilnost, predvsem z uvajanjem strategij za boj proti goljufijam na ravni služb Komisije. Strategija zajema celoten cikel boja proti goljufijam: preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje, kazni in izterjavo nepravilno porabljenih sredstev. Zajema prihodke in odhodke proračuna EU in se nanaša na sodelovanje z državami članicami, tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami, s poudarkom na dejavnostih Komisije.

Vse službe Komisije so uvedle svoje *strategije za boj proti goljufijam* (AFS) v skladu z zahtevo CAFS. Izvajanje AFS se redno spremlja. V zadnjih treh letih so vse službe Komisije posodobile svoje AFS ali pa jih bodo kmalu. Po reviziji, ki jo je opravila služba za notranjo revizijo (IAS)¹⁰⁷ in med katero so bili priznani pozitivni ukrepi, ki so jih že sprejeli urad OLAF in generalni direktorati v vzorcu za uvedbo in izvajanje AFS, so bile posodobljene metodološke smernice za

¹⁰⁴ Komisija je na primer v nedavnem sporočilu z naslovom „Sinergije in učinkovitost v Komisiji – novi načini dela“ predstavila ukrepe, ki bodo izvedeni v zvezi z usklajevalnimi in podpornimi funkcijami v generalnih direktoratih.

¹⁰⁵ GD AGRI, GD CNECT, GD DEVCO, GD ECFIN, GD ENV, EPSO, GD ESTAT, GD HOME, GD HR, OIB, PMO, REA, GD SANTE.

¹⁰⁶ GD BUDG, GD CLIMA, EACEA, ERCEA, FPI, GD GROW, IAS, GD JUST, OIL, OP, GD RTD, GD TAXUD.

¹⁰⁷ Med revizijo, ki jo je leta 2015 opravila služba za notranjo revizijo, je bilo priznано, da je bil dosežen napredek pri politiki Komisije za boj proti goljufijam, vendar je mogoče izboljšati njeno vključitev v sisteme notranje kontrole. Takšna vključitev lajša izvajanje in preprečuje, da bi strategije za boj proti goljufijam postale dodatna raven nadzora.

zasnovo in vsebino AFS¹⁰⁸, o njih pa so razpravljale vse službe Komisije v okviru mreže za preprečevanje in odkrivanje goljufij. V prihodnjih letih se bodo uporabljale kot podlaga za posodobitev AFS.

Komisija vsako leto sprejme poročilo o zaščiti finančnih interesov Evropske unije, v katerem predstavi izpostavljenost sredstev EU goljufijam in nepravilnostim in opiše ukrepe, sprejete za zaščito sredstev EU. Poročilo s podrobno navedbo stopnje goljufij, o katerih so poročale države članice, za celoten proračun EU tudi pomaga oceniti, katera področja so najbolj ogrožena, s tem pa prispeva k uspešnejšemu ciljnemu usmerjanju ukrepov tako na ravni EU kot na nacionalni ravni.

Komisija je uskladila finančno uredbo z direktivami EU na področju javnih naročil iz leta 2014. Nova pravila tudi zagotavljajo boljšo zaščito finančnih interesov Unije: od 1. januarja 2016 je vzpostavljen nov sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev. Osrednji specializiran odbor lahko predlaga izključitev nezanesljivih podjetij in posameznikov iz dostopa do sredstev EU. V določenih primerih se lahko naložijo tudi denarne kazni.

Te upravne kazni se lahko javno objavijo. Čeprav so takšnim podjetjem in posameznikom zagotovljene pravice do obrambe, pa nova pravila omogočajo precej hitrejšo ukrepanje, kar pomeni, da se lahko prosilec za sredstva EU, ki so vpleteni v goljufije, korupcijo ali drugo nezakonito vedenje ali dejavnosti, dejansko pokaže rdeči karton.

Novi „sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev“ za boljšo zaščito financ EU v okviru postopkov za dodeljevanje sredstev EU

Prizadevanja Komisije ponazarjajo naslednji primeri dosežkov v letu 2015:

- GD FISMA je razvil informacijsko orodje za organizacijo dogodkov (EMT). To orodje sestavlja podatkovna zbirka, ki prinaša večjo preglednost pri organizaciji srečanj in stikov z zainteresiranimi stranmi. EMT pomaga osebju, da se izogne podvajanju srečanj ter lažja naknadno identifikacijo in evidentiranje opravljenih razprav. Prav tako pomaga preprečevati in odkrivati možna navzkrižja interesov.
- GD EMPL in GD REGIO sta v 27 državah članicah predstavila orodje za točkovanje tveganja ARACHNE in doslej se je 16 držav članic odločilo, da ga preizkusi. Namen orodja ARACHNE je vzpostaviti izčrpno podatkovno zbirko finančnih in operativnih podatkov o projektih in upravičencih, da se na podlagi objektivnih meril oceni in točkuje tveganje, kar omogoča prepoznavanje najbolj tveganih projektov za namene izbire in nadzora projektov. Zagotovitev tega orodja je del ukrepov za preprečevanje goljufij, predvidenih v skupni strategiji GD REGIO, GD EMPL in GD MARE za preprečevanje goljufij v okviru kohezijske politike in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo. Omogoča tudi opredeljevanje kazalnikov potencialnih nepravilnosti ali goljufij pri odobritvi prihodnjih projektov ali ocenjevanju njihovega izvajanja.
- GD AGRI je izvedel seminarje na temo boja proti goljufijam za uslužbence plačilnih agencij za kmetijske sklade v vseh državah članicah in državah kandidatkah. Več kot 40 takšnih dogodkov se je skupno udeležilo skoraj 4 000 uslužbencev.

2.2 Zagotovilo posloводства

Vseh 48 odredbodajalcev na podlagi prenosa pooblastil je v svojih letnih poročilih o dejavnostih za leto 2015 **izjavilo, da imajo razumno zagotovilo**, da informacije v poročilu predstavljajo **resnično in pošteno sliko dejanskega stanja**, da so bila sredstva, namenjena za dejavnosti, opisane v poročilu, **porabljena za nameravani namen** in v skladu z načelom **dobrega finančnega posloводства** in da **uvadeni nadzorni postopki** zagotavljajo potrebna jamstva glede **zakonitosti in pravilnosti z izkazi povezanih transakcij**.

¹⁰⁸

Glej dokument „Metodologija in smernice za pripravo strategij generalnih direktoratsv za boj proti goljufijam“.

Odredbodajalci na podlagi prenosa pooblastil so ocenili rezultate kontrol in vse druge pomembne elemente, ki podpirajo njihovo zagotovilo o doseganju ciljev nadzora. Obravnavali so vse ugotovljene bistvene pomanjkljivosti in ocenili njihov kumulativni učinek na zagotovilo v kvantitativnem in kvalitativnem smislu, da bi ugotovili, ali je pomemben. Posledično je 30 odredbodajalcev na podlagi prenosa pooblastil podalo zagotovilo brez pridržkov, medtem ko je bilo za 18 izjav izraženih skupno **33¹⁰⁹ pridržkov**. Odredbodajalci na podlagi prenosa pooblastil so **za prihodke podali razumno zagotovilo brez pridržkov**, saj so se vsi pridržki nanašali na odhodke.

Sprejetje izjave o zanesljivosti s pridržki je temeljni kamen v verigi odgovornosti. Zagotavlja preglednost prisotnih izzivov in slabosti, predvidenih ukrepov za reševanje povezanih vprašanj in ocene njihovega vpliva. Čeprav je večina pridržkov posledica ugotovitev v zvezi z upravljanjem in kontrolo preteklih plačil, imajo vsi pozitiven preventivni učinek v prihodnosti, saj popravni ukrepi okrepijo kontrolne sisteme, na področju kohezijske politike in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo pa se ustavijo prihodnja plačila (postopki za prekinitev/začasno ustavitev plačil). Akcijski načrti, pripravljeni v zvezi s pridržki¹¹⁰, so posebej namenjeni blažitvi tveganj v prihodnosti.

21 pridržkov se je ponovilo, 12 pa jih je novih. GD NEAR je umaknil dva pridržka¹¹¹, GD AGRI enega¹¹², GD REGIO pa je združil dva pridržka v enega¹¹³.

Znatno zmanjšanje odhodkov, na katere vplivajo finančni pridržki

Odhodki, na katere so vplivali količinsko opredeljeni pridržki, so se zmanjšali za 14 543 milijonov EUR (s 44 392 milijonov EUR leta 2014 na 29 849 milijonov EUR). To je v glavnem posledica zmanjšanja obsega pridržkov na področju zunanjih odnosov in večjega zmanjšanja (7 400 milijonov EUR) pridržka GD AGRI v zvezi z neposredno podporo iz EKJS, ob tem pa še preventivnih ukrepov, sprejetih v okviru kohezijske politike EU, da se plačila EU prekinejo/začasno ustavijo takoj, ko se ugotovijo pomanjkljivosti v izvedbenih sistemih držav članic. Znesek, pri katerem obstaja tveganje za odhodke in za katerega je bil izražen pridržek, je ocenjen na 1 324 milijonov EUR. Rezultati po področjih politike so prikazani v tabeli 2. Podrobni rezultati po službah so v Prilogi 1.

Področje politike ¹¹⁴	Plačila v letu 2015 skupaj	Plačila v letu 2015, na katera se nanašajo pridržki – obseg	Znesek, pri katerem obstaja tveganje ob poročanju
Kmetijstvo	56 946	19 922	760
Kohezija ¹¹⁵	53 822	4 305	296
Zunanji odnosi ¹¹⁶	10 231	2 895	97
Raziskave	14 077	2 650	160
Druge notranje politike	4 029	78	10

¹⁰⁹ V Prilogi 1 so navedeni pridržki, pri čemer so posebej označeni novi pridržki.

¹¹⁰ Ti so: GD DEVCO (mirovna pomoč za Afriko), GD CLIMA (register EU za sistem trgovanja z emisijami), GD ENER (program pomoči za razgradnjo jedrskih elektrarn) in GD HR (odgovornost v Evropskih šolah).

¹¹¹ IPA/CARDS/PHARE – posredno upravljanje s strani držav upravičenk in posredno upravljanje s strani drugih pooblaščenih subjektov.

¹¹² Predpristopni ukrepi v okviru IPARD za Turčijo.

¹¹³ Sedanji pridržek je „2007–2013 ESRR / Kohezijski sklad za operativne programe v 14 državah članicah, 6 programov evropskega teritorialnega sodelovanja in 1 program IPA-CBC“.

¹¹⁴ Priloga 1 vsebuje podatke za vsako službo Komisije. Skupni odhodki temeljijo na „plačilih, izvršenih“ v letu 2015, kot so navedena v letnih poročilih o dejavnostih (tabela 2 v Prilogi 3). Ti podatki izhajajo iz začasnih računovodskih podatkov za leto 2015, ki so bili na voljo 31. marca 2016 in bodo lahko še pregledani in popravljeni.

¹¹⁵ Vključno z GD HOME.

¹¹⁶ Skupni odhodki za zunanje odnose zajemajo odhodke ERS (3 328 milijonov EUR).

Uprava	5 676	—	—
Skupaj	144 781	29 849	1 324

Tabela 2: Obseg pridržkov in znesek¹¹⁷, pri katerem obstaja tveganje, za leto 2015, v milijonih EUR

GD DEVCO je po tem, ko je tri leta zapored izrazil pridržek za svoj celotni proračun, razvil zanesljivo metodologijo, ki omogoča, da se odhodki z nižjim tveganjem izključijo iz obsega glavnega pridržka. Metodologija temelji na izračunu indeksov tveganja, ki odražajo pogostost napak, ugotovljenih v vsakem segmentu odhodkov v obdobju 2012–2014. Trenutno je obseg pridržkov zmanjšan na nepovratna sredstva v okviru neposrednega upravljanja in na odhodke na področju posrednega upravljanja, ki se izvaja skupaj z mednarodnimi organizacijami in agencijami držav članic, ki predstavljajo 45 % njihovega proračuna.

GD NEAR je podal izjavo o zanesljivosti brez pridržkov, saj je umaknil dva pridržka, ki ju je izrazil lani, ker je njegova ocena stopnje napake v vseh primerih 2 %. Pri instrumentu za predpristopno pomoč je za del, ki se upravlja posredno, leta 2015 uporabil novo metodologijo, v okviru katere se je oprl na revizijske organe držav upravičenk na podlagi podrobnih revizij organov upravljanja, namenjenih preverjanju zanesljivosti njihovih sistemov upravljanja in nadzora („entrusted audits“). Ker populacija, revidirana v vsaki od držav, še ni bila dovolj velika, ta metodologija še ni prinesla dovolj reprezentativnih rezultatov. Da bi zagotovil previdnejšo oceno, se je GD NEAR odločil, da oceni znesek, pri katerem obstaja tveganje, z uporabo preteklih stopenj napake pri tem načinu upravljanja in da ga izrazi kot razpon. GD NEAR namerava v letu 2016 to metodologijo še okrepiti. Kot je opisano v oddelku 2.3 in Prilogi 3, je Služba za notranjo revizijo predlagala tudi več izboljšav v zvezi z metodologijo, ki jo uporablja GD NEAR.

Novi izraženi pridržki se nanašajo na znesek, pri katerem obstaja tveganje, v višini 35 milijonov EUR:

- Pri GD DEVCO na upravljanje mirovne pomoči za Afriko zaradi več bistvenih tveganj in pomanjkljivosti v notranji kontroli, o katerih se je poročalo po notranji reviziji, dokončani v začetku leta 2016. Popravni ukrepi vključujejo spremljanje mirovne pomoči za Afriko, ureditve upravljanja in usklajevanja med GD DEVCO, delegacijami EU in ESZD ter institucionalno ocenjevanje in spremljanje sporazumov o partnerstvu z Afriško unijo. Vzporedno s tem delovna skupina nadzira nove projekte in programe, da se v sklepe in pogodbene dokumente po potrebi vključijo ustrezne določbe.
- Potem ko so naknadne kontrole, opravljene v letu 2015, pokazale stopnjo preostale napake nad 2 %, je bilo izraženih pet novih pridržkov¹¹⁸.
- Pridržki GD HOME in GD JUST v zvezi s programi nepovratnih sredstev, razen na področju raziskav, niso kazali na dodatne ali nove slabosti. Bili so rezultat izboljšanih meril za pomembnost, ki so omogočila boljše ciljno usmerjanje na področja, za katera je značilnih več napak. Pridržek GD HOME v zvezi s 7. OP za raziskave odraža, da je GD HOME zdaj odgovoren za upravljanje programa, vendar je pridržek za odhodke že v prejšnjih letih sprejel GD GROW.
- Kot zadnje, tudi GD EMPL je izrazil pridržek v zvezi s programi za obdobje 2014–2020. Nanaša se na en operativni program, pri katerem je revizija pokazala bistvene pomanjkljivosti v sistemih upravljanja in nadzora. To ne vpliva na znesek, pri katerem obstaja tveganje ob poročanju, saj je potencialno tveganje pokrito z zadržanjem 10 % zneska pri vmesnih plačilih.

¹¹⁷ V tem poročilu so upoštevani najnovejši podatki, ki so bili posodobljeni od zaključka letnih poročil o dejavnostih, kar pojasnjuje malenkostne razlike v primerjavi s podatki iz letnih poročil o dejavnostih.

¹¹⁸ EACEA (programi za kulturo in mlade v obdobju 2007–2013), EASME in GD GROW (program za konkurenčnost in inovacije) ter GD RTD (Raziskovalni sklad za premog in jeklo).

Novi količinsko neopredeljeni¹¹⁹ pridržki se nanašajo na:

- GD HOME se sklicuje na pomanjkljivosti v zaključenih letnih programih do leta 2011 v okviru deljenega upravljanja, za katere v letu 2015 niso bila izvršena plačila.
- Pridržek GD ENER je posledica neustreznosti njegove ocene iz leta 2014 o predhodnih pogojenostih, ki jih morajo izpolniti države članice za programe pomoči pri razgradnji jedrskih elektrarn, kot zahtevajo uredbe¹²⁰, zlasti v zvezi s trdnostjo finančnih načrtov. GD ENER je že sprejel ukrepe za odpravo te pomanjkljivosti. Poleg tega bo do oktobra 2016 izvedel poglobljen pregled/oceno trdnosti finančnih načrtov v vseh državah članicah.

Ti pridržki vplivajo na vsa glavna področja odhodkov (kmetijstvo, strukturni in kohezijski skladi, zunanji odnosi ter raziskave in druge notranje politike). Zadevni odredbodajalci na podlagi prenosa pooblastil so v vseh primerih sprejeli akcijske načrte, da bi odpravili osnovne slabosti in ublažili posledična tveganja.

Kadar so stopnje napake nenehno visoke, finančna uredba zahteva od Komisije, da opredeli slabosti v pravnih določbah in/ali sistemu kontrol, prouči stroške in koristi morebitnih popravilnih ukrepov in sprejme ali predlaga ustrezne ukrepe. Sistemi upravljanja in nadzora so bili v programih za obdobje 2014–2020 spremenjeni. Ti programi so še vedno v zgodnji fazi izvajanja. Komisija bo lahko učinke novih ukrepov na stopnjo napake določila šele sčasoma. Pred koncem leta bo pripravila poročilo o vztrajno visokih stopnjah napake na določenih področjih (glej poglavje 2.1.1).

2.3 Zagotovilo, pridobljeno z delom službe za notranjo revizijo

Službe Komisije utemeljijo svoje zagotovilo tudi z delom službe za notranjo revizijo in informacijami, pridobljenimi od odbora za spremljanje poteka revizij. Več informacij o zagotovitvi, ki ga poda služba za notranjo revizijo, je v Prilogi 3 k temu letnemu poročilu o upravljanju in uspešnosti. V skladu s členom 99(5) finančne uredbe bo povzetek poročila o delu notranjega revizorja posredovan organu, pristojnemu za razrešnico.

Služba za notranjo revizijo je ugotovila, da so revidiranci uspešno izvedli 91 % priporočil, ki jih je spremljala v obdobju 2011–2015. Od 455 priporočil (26 %), ki se še izvajajo, je eno določeno kot kritično, 162 pa kot zelo pomembnih (temu je treba prišteti še eno dodatno neizvedeno zelo pomembno priporočilo iz revizijskega poročila, izdanega leta 2010). Od teh 164 kritičnih in zelo pomembnih priporočil je izvedba 32 zelo pomembnih, ki pa niso kritična, konec leta 2015 zamujala več kot šest mesecev, kar je predstavljalo 1,9 % skupnega števila sprejetih priporočil v zadnjih petih letih. Spremljevalno delo službe za notranjo revizijo je potrdilo, da se priporočila izvajajo zadovoljivo in da se kontrolni sistemi in revidirane službe izboljšujejo.

Poleg tega je služba za notranjo revizijo po svoji centralizaciji leta 2015¹²¹ vsakemu generalnemu direktoratu februarja 2016 prvič izdala zaključek o stanju notranje kontrole. Ti zaključki naj bi prispevali k letnim poročilom zadevnih generalnih direktorats in služb o dejavnostih za leto 2015 in nadomestili mnenje prejšnjih oddelkov za notranjo revizijo o stanju nadzora. Zaključki posebej opozarjajo na vsa odprta priporočila, ki so „kritična“, ali skupni učinek več priporočil, ki so „zelo pomembna“, v štirih primerih (GD DEVCO, GD ENER, GD CLIMA in JRC) pa je služba za notranjo revizijo izjavila, da bodo morda zahtevala izrek pridržka v letnem poročilu o dejavnostih zadevne službe. Medtem ko so trije generalni direktorati izrazili pridržke v skladu z omejenimi zaključki službe za notranjo revizijo, JRC ni izrazil nobenega pridržka v svojem letnem poročilu o dejavnostih.

¹¹⁹ „Količinsko neopredeljeni pridržki“ so opredeljeni kot pridržki, katerih učinka ni mogoče natančno oceniti ali ki jih ni mogoče količinsko opredeliti, ker so povezani z ugledom.

¹²⁰ Uredbe Sveta (Euratom) 1368/2013 z dne 20.12.2013 (UL L 346 in Euratom), 1369/2013 z dne 20.12.2013 (UL L 346) in zadevni popravki z dne 11.1.2014 (UL L 8).

¹²¹ Funkcija notranje revizije je bila centralizirana v službo za notranjo revizijo leta 2015 po sklepu Komisije. Prejšnji oddelki za notranjo revizijo v generalnih direktoratih in službah Komisije so bili ukinjeni 15. februarja 2015.

Čeprav vodstvo JRC priznava, da dolgoročno obstajajo izzivi pri financiranju, se v letu 2015 ni uresničilo nobeno tveganje in vodstvo meni, da za leto 2016 ni tveganja. Odredbodajalec JRC je v zvezi z učinkom skupnega vpliva štirih zelo pomembnih priporočil službe za notranjo revizijo tveganja ocenil, kot sledi:

- v akcijski načrt so bili vključeni ukrepi, da se poskrbi za zagotovitev dolgoročnega zagotovila;
- sedanja organizacijska struktura zagotavlja razumno kratkoročno zagotovilo za doseganje ciljev JRC;
- kar zadeva finančno tveganje, je bilo preizkušanje podatkov zadovoljivo in ugotovljene niso bile nobene napake.

Odredbodajalec JRC na podlagi prenosa pooblastil je na podlagi te ocene oblikoval zaključek, da izdana priporočila ne vplivajo na zagotovilo in se izvajajo v okviru tekočih stalnih prizadevanj za nadaljnje izboljšanje. Odredbodajalec JRC na podlagi prenosa pooblastil meni, da dejstvo, da je akcijski načrt za to revizijo zamujal, ni utemeljen razlog za pridržek, saj se v letu 2015 ni uresničilo nobeno tveganje.

Kot zahteva Listina o delu službe Komisije za notranjo revizijo, je njen notranji revizor predložil tudi skupno mnenje, ki temelji na njegovem delu (2013–2015) in delu nekdanjih oddelkov za notranjo revizijo (2013–2014) in se osredotoča na finančno upravljanje. V mnenju je bilo navedeno, da je Komisija leta 2015 uvedla postopke za upravljanje, obvladovanje tveganj in notranjo kontrolo, ki so kot celota ustrezni, da dajejo razumno zagotovilo o doseganju njenih finančnih ciljev. Vendar je skupno mnenje izraženo s pridržkom, povezanim s pridržki, ki so jih izrazili odredbodajalci na podlagi prenosa pooblastil v svojih izjavah o zagotovilu in jih navedli v svojih letnih poročilih o dejavnostih.

Služba za notranjo revizijo je pri oblikovanju tega mnenja upoštevala skupni učinek zneskov, pri katerih obstaja tveganje, razkritih v letnih poročilih o dejavnostih, z vidika popravne zmogljivosti na podlagi preteklih finančnih popravkov in izterjav. Glede na obseg finančnih popravkov in izterjav v preteklosti ter ob predpostavki, da bodo popravki za plačila v letu 2015 sprejeti na primerljivi ravni, je menila, da je proračun EU kot celota in v daljšem časovnem obdobju ustrezno zaščiten.

Služba za notranjo revizijo meni, da je proračun EU ustrezno zaščiten kot celota in v daljšem časovnem obdobju.

Notranji revizor je brez izražanja dodatnih pridržkov v mnenju dodal tri „poudarjene zadeve“, ki so opisane v Prilogi 3 k temu poročilu. Te se nanašajo na:

- kontrolne strategije na področju raziskav za programe iz obdobja 2014–2020,
- nadzorne strategije v zvezi s tretjimi stranmi, ki izvajajo politike in programe, ter
- program jedrske razgradnje in ravnanja z odpadki, ki ga izvaja JRC.

2.4 Ukrepanje po razrešnici in priporočila zunanjih revizij

Evropski parlament je resolucijo o razrešnici za proračunsko leto 2014 sprejel 28. aprila 2016, potem ko je zlasti preučil priporočilo Sveta ter letno poročilo Računskega sodišča za leto 2015 in zadevna posebna poročila.

Evropski parlament pričakuje trdno zavezo Komisije nadaljnjemu napredku na določenih področjih, ki so opredeljena kot prednostna področja v okviru razrešnice. Ta se nanašajo predvsem na pristop k izvrševanju proračuna, ki temelji na uspešnosti in je usmerjen v rezultate, upravljanje proračuna in notranje upravljanje Komisije. Podpredsednica Komisije Kristalina Georgieva je med postopkom razrešnice v imenu Komisije Parlamentu opisala, kako namerava Komisija ukrepati na podlagi prednostnih ukrepov Parlamenta.

Svet je 12. februarja 2016 sprejel priporočilo o razrešnici, v katerem je med drugim Komisijo pozval, naj proračunskemu organu v letu 2016 zagotovi celostno poročilo o področjih, na katerih je vedno znova ugotovljena visoka stopnja napake, in o vzrokih zanj v skladu s členom 32(5) finančne uredbe. Komisija bo izvedla ustrezen pregled. Dodatna področja, kjer Svet pričakuje ukrepanje Komisije in držav članic, so kakovost sistemov upravljanja in nadzora, ukrepi za poenostavitev in krepitev pristopa, usmerjenega v rezultate, znotraj EU.

Komisija bo v letu 2016 pripravila izčrpno poročilo o nadaljnjem ukrepanju po priporočilih Evropskega parlamenta in Sveta o razrešnici. Komisija je tudi glede priporočil Računskega sodišča zavezana zagotavljanju, da se sprejeta priporočila sistematično izvedejo ob upoštevanju pomislekov glede stroškovne učinkovitosti ter razmerja med stroški in prednosti. Nadaljnje ukrepanje Komisije po priporočilih bo vključevalo specifične primere v okviru deljenega upravljanja z državami članicami, kjer ima Komisija nadzorno vlogo. Čeprav je priporočilo o večji uporabi poenostavljenega obračunavanja stroškov, določenega v uredbi o skupnih določbah in uredbi o ESS, na primer, naslovljeno na države članice, Komisija še naprej dejavno spodbuja uporabo poenostavljenega obračunavanja stroškov v državah članicah in je izdala obsežna praktična navodila.

Vendar morajo glede priporočil, povezanih z nacionalnimi pristojnostmi, ki presegajo odgovornosti Komisije, ukrepati države članice same. Tako na primer spremljanje, ali so države članice vzpostavile sisteme povratnih informacij za izboljšanje razpisov za zbiranje predlogov ali postopkov oddaje javnega naročila, v okviru sedanjega pravnega okvira ni odgovornost Komisije in ga ne morejo zagotoviti njene službe.

Zaključek o dosežkih Komisije pri upravljanju

Letna poročila o dejavnostih kažejo, da so vse službe Komisije vzpostavile trdne notranje kontrole in zagotavljajo dokaze o prizadevanjih za izboljšanje stroškovne učinkovitosti, dodatno poenostavitev pravil in ustrezno zaščito proračuna pred goljufijami, napakami in nepravilnostmi.

Vsi odredbodajalci na podlagi prenosa pooblastila so podali razumno zagotovilo, čeprav so izraženi pridržki, kjer je to primerno. Ti pridržki so temeljni kamen v verigi odgovornosti. Poudarjajo nastale izzive in slabosti ter ukrepe, predvidene za njihovo reševanje, in oceno njihovega vpliva.

Komisija poziva generalne direktorate, ki izvršujejo proračun v okviru deljenega upravljanja z državami članicami, naj dodatno okrepijo metodologijo, uporabljeno za ocenjevanje zanesljivosti podatkov, ki jih pošljejo zadevni nacionalni organi.

Komisija poziva GD NEAR, naj razširi vzorec svojih naknadnih kontrol in okrepi svojo metodologijo, da bo izboljšal svojo oceno stopnje napake.

Komisija tudi poziva GD ENER, naj oceni in skrbno spremlja finančne načrte zadevnih držav članic v okviru programov pomoči pri razgradnji jedrskih elektrarn.

Komisija je pripravila konsolidirano oceno zneska, pri katerem obstaja tveganje ob zaključku, ki predstavlja mnenje posloводства Komisije o uspešnosti preventivnih (predhodnih, pred plačilom) in korektivnih (naknadnih, po plačilu) kontrol v večletnem kontrolnem ciklu.

Kolegij na podlagi zagotovil in pridržkov v letnih poročilih o dejavnostih sprejema to letno poročilo o upravljanju in uspešnosti proračuna EU v letu 2015 in prevzema skupno politično odgovornost za upravljanje proračuna EU.